ORTODOKSİA

AHLÂKÎ VE DİNÎ RESALE

İMTİYAZ SAHİBİ: HRİSTOPOLİS MİTROPOLİTİ
MELETİOS LUKAKİS

MAHAL İDARE FENER
RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΦΑΝΑΡΙΟΝ

ΕΤΟΣ Θ' ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1934 ΤΕΥΧΟΣ 98

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τύποις «Φαζιλὲτ»

ΤΑ ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

ΕΝ ΛΑΜΠΡΟΤΗΤΙ ἐκκλησιαστικῇ ἑωρτάσθησαν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 6ῃ παρόντος μηνὸς ἡ ἑορτὴ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου καὶ τὰ Ὀνομαστήρια τῆς Α. Θ. Παναγιότητος. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐχαρακτήρισεν ἐφέτος τὴν ἡμέραν ἦτο ἡ ἐκτάκτως ἐξαιρετικὴ κίνησις εἰς τὸ Φανάριον. Μέχρι βαθείας ἑσπέρας ἀθρόοι προσήρχοντο εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἡ θεία λειτουργία ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐτελέσθη ἐν Πατριαρχικῇ καὶ Συνοδικῇ χοροστασίᾳ. Προσῆλθον οἱ Ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας, ἐπίλεκτοι ὁμογενεῖς, πυκνὸν ἐκκλησίασμα. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Ἄμβωνος ὁ ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Κορωναῖος. Ἐπηκολούθησε δεξίωσις ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν, ὅπου ὁ Σεβασμιώτατος Γέρων Μητροπολίτης Ἡρακλείας Βενιαμίν, πρῶτος τῇ τάξει, προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, Ἥτις καὶ ἀπήντησε καταλλήλως. Κατωτέρω καταχωρίζονται αἱ διαμειφθεῖσαι προσφωνήσεις. Ἐκ μέρους τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς ὑπέβαλε τὰ εὐλαβῆ αὐτῆς σέβη ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος, χαιρετήσας ἐν προσφωνήσει τὴν πανηγυριζομένην ἡμέραν. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχαρίστησε καὶ ἐξέφρασε τὰς Πατριαρχικὰς Αὐτῆς εὐλογίας. Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη καὶ συνεχάρη καὶ ὁ Ἐξοχώτατος Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Κ. Σακελλαρόπουλος. Τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν γεῦμα παρεκάθησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται, ὁ Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Δ. Λάμπρου, οἱ Ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Σχολάρχης τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἐπίσκοπος Μιλήτου Αἰμιλιανός, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμανδρίτης Ἀδαμάντιος Κασαπίδης, καὶ ὁ ἱεροκήρυξ τῆς ἡμέρας Ἀρχιμανδρίτης Χρυσόστομος Κορωναῖος. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη συγχαρητήρια

τηλεγραφήματα καὶ γράμματα παρὰ τῶν Προέδρων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Θρόνου.

Ἡ Προσφώνησις τοῦ Ἁγίου Ἡρακλείας.

Παναγιώτατε,

Ἑορτάζει σήμερον ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μεγάλην ἑορτὴν καὶ ἐπιφανῆ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου, τοῦ Μεγάλου Ὁμολογητοῦ Πατριάρχου, τοῦ λόγοις καὶ ἔργοις ὀρθοδοξίας λάμψαντος καὶ πᾶσαν καταοβέσαντος κακοδοξίαν τῶν ἄλλων ἄλλως φρονούντων διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Πρωτοκλήτου. Ἑορτάζεις δὲ καὶ Σὺ τὴν ἐπέτειον τοῦ σεπτοῦ Σου ὀνόματος, ὁ φερώνυμος διάδοχος τούτου, φέρων ἐπ᾿ ὤμων ἀλώβητον τὴν ἁλουργίδα ἣν Ἐκεῖνος ἐξύφανε καθαρὰν καὶ ἀγλαοφανῆ τῇ θεολόγῳ Αὐτοῦ γλώσσῃ καὶ τῷ ἀκριβοδικαίῳ τῆς ἱστορίας λόγῳ ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ περιδόξου Θρόνου, διαλύσας τὴν σαθρὰν κρόκην ἣν οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι ἐζήτησαν καὶ ἠγωνίσαντο νὰ παρεμβάλωσιν εἰς τὴν πλοκὴν αὐτῆς.

Ταύτην τὴν ἑορτὴν ἐπιτελοῦσα ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία σήμερον, καὶ ὅλως ἱεροπρεπῶς, εὐφραίνεται μυστικῶς ἐπὶ τῇ ἱερᾷ Αὐτοῦ μνήμῃ, διασαλπίζουσα ἐν ᾠδαῖς ᾀσμάτων τὰς ἀρετὰς καὶ χάριτας ἀνδρὸς ἐμπρέψαντος ἐν τῇ ἱστορίᾳ καθόλου, ὃς ἐναπέθετο ἐν αὐτῇ θησαυροὺς γνώσεως καὶ ἐπιστήμης παντοδαπῆς, ἀφ᾿ ὧν σταχυολογοῦσιν οἱ ἐπίγονοι, καὶ γεραίρει Αὐτὸν ἁγιότητι μαρτυρικῇ, εὐσεβῶς τιμῶσα τὸν ἀκατάβλητον ζῆλον ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν εἰς τὴν καταφορὰν τῶν ἐναντίων Αὐτῷ, ὃς ἐγένετο εἰς ὄνομα μέγα καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον τῇ ἱστορίᾳ, καὶ οὐκ ἐκλείψει ποτὲ ἡ δόξα καὶ ἡ λάμψις Αὐτοῦ, φωταγωγοῦντος τὴν Ἐκκλησίαν δίκην ἀνεσπέρου ἀστέρος ἐν τῇ πλειάδι τῶν Μεγάλων καὶ Ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν.

Ὅθεν ἑόρτιοι καὶ ἀπὸ τοῦ ναοῦ, μετὰ κατανύξεως πνεύματος καὶ ψυχῆς καὶ μετ᾿ ἐνθουσιασμοῦ

καρδίας, προσερχόμεθα οἱ πάντες γηθόσυνοι, ἥ τε Ἱεραρχία καὶ ἡ Ὁμογένεια, πρὸ τοῦ τοιούτου τετιμημένου Σου Θρόνου, ὃν σήμερον Σὺ στολίζεις καὶ προκάθησαι ἐν μέσῳ ἡμῶν ἐπὶ κεφαλῆς, σύνεσις, ἀγαλλίαμα καὶ δόξα ὑπάρχων, καὶ εὐλαβῶς χαιρετῶμέν Σε ἑορτάζοντα σήμερον. Εὐσεβάστως δὲ ὑποκλινόμενοι πρὸ τῆς καλῆς Σου Πατριαρχείας, ὑποβάλλομεν σέβη ἑόρτια, ἅμα δὲ καὶ ἐπικροτοῦντες αἰσθήματα εἰλικρινοῦς ἀφοσιώσεως καὶ μεγάλης ἐκτιμήσεως, προσφέρομεν μύρτου ἀειθαλοῦς κλάδους ἀδελφικῶν καὶ υἱϊκῶν συγχαρητηρίων καὶ εὐχόμεθά Σοι πολυχρόνιον ἑορτασμὸν πανευφρόσυνον καὶ ἐπικαλούμεθα τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ κεφαλῆς Σου ἀστείρευτον, ἵνα καὶ ἡμεῖς συνευφραινώμεθα ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου Σου. Εἴθε, Παναγιώτατε, ὅπως ἡ εὐλογία αὕτη καταβαίνῃ ὡς δρόσος Ἀερμὼν καταδροσίζουσα τὴν ψυχήν Σου ἀπὸ τοῦ καύματος τῆς μεγάλης καὶ ἱερᾶς διακονίας, καὶ παρέχῃ Σοι ὑγείαν ἀκήρατον καὶ ἀσάλευτον, ἵνα πάντοτε ὀρθοτομῇς ὑγιᾶ καὶ ἀσφαλῆ κρίσιν ἐπωφελῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας πράξεων, βαδίζων ὁμαλῶς καὶ κανονικῶς ἐν συνεργασίᾳ τῶν ἁγίων Σοι παραστατῶν ἀδελφῶν ἐν Χριστῷ τὴν εὐρεῖαν μέν, ἀλλ' οὐκ εὐχερῆ ὁδὸν τῆς Πατριαρχείας, κατευθύνων ἐν ὁσιότητι καὶ λύων ἐν χρηστότητι τὰ ἑκάστοτε προβαλλόμενα ὑπὸ τῶν περιστάσεων καὶ καιρῶν ζητήματα.

Ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ, ἡ τοὺς πάντας καθοδηγοῦσα, παροικήσαι τῇ ψυχῇ Σου καὶ ἡ δύναμις Αὐτοῦ, ἡ τὰ πάντα καταβάλλουσα, περιζώσαι τὴν ὀσφύν Σου καὶ καταστήσαι ἀπρόσιτον πάσῃ ἐναντίᾳ δυνάμει, ἀγγελικῆς ἰσχύος πληροῦσα τὴν ἄκρατον ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς Σου ἐκδαπανῶντος σεαυτὸν ἀσκητικῶς ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν πολλαπλῶν Σοι καθηκόντων πρὸς τὸ φυλάξασθαι τὰ δίκαια καὶ θέσμια τῆς Ἐκκλησίας, Ἧς ἠγάπησας τὴν εὐπρέπειαν καὶ ὤμοσας τὴν μεγαλωσύνην, καὶ εὐαρεστήσεις ἐνώπιον Κυρίου ἐν φωτὶ

ζώντων. Εἴη δεδοξασμένη ἡ Πατριαρχεία Σου καὶ τίμιον τὸ ὄνομά Σου εἰς ἔτη πολλά.

Ἡ Ἀντιφώνησις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Σεβάσμιοι καὶ ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ Ἀδελφοί,

Βαθύτατα συγκεκινημένοι διὰ τοὺς ἐγκαρδίους λόγους, τὰς θερμὰς εὐχὰς καὶ τὰ ἅγια αἰσθήματα τῆς ἀγάπης καὶ τιμῆς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς ὅλης καθ' ἡμᾶς σεβασμίας Ἱεραρχίας ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ τῶν ὀνομαστηρίων ἡμῶν, ἅπερ ὁ λίαν ἡμῖν ἀγαπητὸς ἀδελφὸς Γέρων Μητροπολίτης Ἡρακλείας κ. Βενιαμὶν μετὰ τοσαύτης συγκινήσεως καὶ θερμότητος διηρμήνευσεν ἡμῖν, ἐκφράζομεν Αὐτῇ ἐπὶ τούτοις θερμὰς καὶ ἀπὸ μυχίων καρδίας εὐχαριστίας. Τὰ αἰσθήματα ταῦτα, ἀδελφοί, τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ πάσης τῆς Ἱεραρχίας πρὸς ἡμᾶς οὐ μόνον συγκινοῦσιν ἡμᾶς βαθύτατα, ὡς εἴπομεν, ἀλλὰ ταῦτα μετὰ τῆς πολυτίμου, σοφῆς καὶ ἁγίας ὑμῶν συνεργασίας καὶ ὡς βακτηρία ἁγία στηρίζουσιν ἡμᾶς εἰς τοὺς νυχθημέρους μεθ' ὑμῶν πόνους, εἰς τὰς ἄνευ διαλείμματος μερίμνας ὑπὲρ τοῦ κύρους, τῶν συμφερόντων καὶ τῆς δόξης τοῦ Θρόνου ἡμῶν καὶ τῆς ὅλης Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Πλήρεις εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὅτι διὰ τῆς χάριτος καὶ εὐλογίας Αὐτοῦ ἱκανοῖ ἡμᾶς μεθ' ὑμῶν, ἵνα σώαν καὶ ἀκεραίαν διαφυλάττωμεν ἣν παρελάβομεν παρὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παρακαταθήκην, δεόμεθα ἐν βαθείᾳ κατανύξει Αὐτοῦ ὅπως διαφυλάττῃ ἡμᾶς ἀγρύπνους φρουροὺς ταύτης, ὥστε νὰ παραδῶμεν αὐτὴν σώαν καὶ ἀκέραιαν τοῖς διαδόχοις ἡμῶν. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐπικαλούμενοι καὶ τὴν παρὰ τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ πρεσβείαν τοῦ μεγάλου εἰς ἁγιότητα, τοῦ σοφοῦ εἰς τὰ Γράμματα καὶ τὰς Ἐπιστήμας, τοῦ θαυμαστοῦ εἰς αὐτοθυσίαν καὶ αὐταπάρνησιν ὑπὲρ τῆς ἀμώμου ἡμῶν πίστεως καὶ τοῦ

μεγαλείου τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ χάρματος τῆς Ὀρθοδοξίας, τοῦ Ἁγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ καὶ Ἀποστολικοῦ Θρόνου, ἁγιωτάτου Πατριάρχου Φωτίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, οὗ τὴν ἱερὰν μνήμην ἑορτάζομεν σήμερον, εὐχαριστοῦμεν καὶ αὖθις θερμῶς τῇ τε Ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ, πᾶσι τοῖς σεβασμίοις ἀδελφοῖς καὶ τῷ πεφιλημένῳ καὶ θεοδωρήτῳ ἡμῖν ποιμνίῳ ἡμῶν.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΦΩΤΙΟΥ

Ὡς ἐσοφίσθη ἐν νεότητι αὐτοῦ
και ἐπλήσθη, ὡς ποταμός, συνέσεως!

Μὲ τὰς λέξεις αὐτάς, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, φιλόχριστον ἐκκλησίασμα, ὁ Ἐκκλησιαστὴς χαρακτηρίζει τὴν σοφίαν τοῦ Σολομῶντος. Ἡ εἰκὼν εἶναι προσφυεστάτη. Καὶ ἐνεπλήσθη, λέγει, συνέσεως ὡς ποταμός. Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ὅμως τὴν ὡραίαν ταύτην σύγκρισιν πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι οἱ μεγάλοι καὶ πολυχεύμονες ποταμοὶ λαμβάνοντες τὰ ὕδατα αὐτῶν ἀπὸ τὰς θαλάσσας, εἰς αὐτὰς καὶ πάλιν ἐπαναστρέφουσιν ἀφ' οὗ φέρωσι τὴν γονιμότητα εἰς τὰς χώρας τὰς ὁποίας ποτίζουσι. Πρέπει συγχρόνως νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι οἱ ἀείροι ποταμοὶ εἶναι ἰσχυροὶ ἀλλὰ καὶ εὐπειθεῖς. Ἰσχυροὶ διότι τίποτε δὲν δύναται νὰ σταματήσῃ τὸν ροῦν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εὐπειθεῖς διότι ὑποτάσσονται εἰς τοὺς νόμους τοὺς ὁποίους ἔθεσεν ὁ Δημιουργὸς εἰς αὐτούς. Ὑπακούουσιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, ὅστις διαθέτει αὐτοὺς κατὰ τὸ ἀρέσκον. Ἰδού, ἀδελφοί μου, ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Φωτίου. Φώτιος τὸ μέγα ὄνομα, τοῦ τε κατ' αὐτὸν καὶ μετ' αὐτὸν αἰώνων τὸ θαῦμα, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τὴν ὑπόθεσιν τῆς σημερινῆς ἑορτῆς, εἶναι ἀείρους ποταμός.... Ποταμὸς σοφίας. Ποταμὸς δράσεως. Ἀντλεῖ τὴν σοφίαν του ἀπὸ τὴν ἄπειρον Σοφίαν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς αὐτὴν ἐπαναστρέφει, ἀφοῦ ἐπότισε καὶ ποτίζει μὲ τὰ νάματα αὐτοῦ αἰῶνας καὶ γενεάς. Τίποτε δὲν δύναται νὰ ἀντισταθῇ καὶ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καὶ τὸν ζῆλον τῆς καρδίας του. Ἀνατρέπει τὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα συναντᾷ. Καὶ ἐν τούτοις, ὑποτάσσεται εἰς τὸ θέ-

λημα τοῦ Θεοῦ, ἀκολουθεῖ τὰς διαταγάς Του καὶ ὁδεύει μεθ' ὑποταγῆς τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον ἐχάραξεν εἰς αὐτὸν ἡ Θεία Πρόνοια.

Ὡς ἐσοφίσθη ἐν νεότητι αὐτοῦ
καὶ ἐνεπλήσθη συνέσεως, ὡς ποταμός!

Ἀτενίζων πρὸς τὸ πάμμουσον τοῦτο τῆς σοφίας ἐνδιαίτημα, σκοτίζομαι τὸν νοῦν. Ρίπτων ἓν βλέμμα εἰς τὴν ἀπαράμιλλον 20/ετῆ πατριαρχικὴν δρᾶσίν Του, ὡς στερροῦ τῆς πίστεως ἀθλητοῦ καὶ ἀγαθοῦ ποιμένος συγχίζομαι τὴν γλῶσσαν.

Πλὴν ἡ ἐπιείκεια τῶν εὐσεβῶν μου ἀκροατῶν, ἡ ὑπόσχεσις τῆς δυνάμεως Ἐκείνου, ὅστις ἔρχεται εἰς βοήθειαν τῆς ἀνθρωπίνης ἀτελείας, μοῦ δίδουν τὸ θάρρος, ὅπως ρίψω πρὸ τῆς ἀγάπης σας ὀλίγας σκηνὰς χαρακτηριζούσας τὸν ἔνδοξον ἅγιον ὡς μέγαν σοφὸν καὶ ὡς μέγαν ἄνθρωπον τοῦ καθήκοντος.

Σὺ δὲ ὁμότιμε τῶν Ἀποστόλων πανένδοξε Φώτιε, πρέσβευε ἐν ἀνοίξει στόματός μου.

*
* *

Ὁ Ἱερὸς Φώτιος, Βυζάντιος τὴν πατρίδα, ἀριστοκράτης τὴν καταγωγήν, υἱὸς γονέων μαρτυρησάντων ὑπὲρ τῆς πίστεως, συγγενὴς πρὸς τὰς κορυφὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐκέκτητο πᾶν ὅ,τι κατὰ κόσμον θεωρεῖται ζηλευτόν. Ὁ Θεὸς ἐπροίκισεν αὐτὸν μὲ πνεῦμα ἔκτακτον, ζωηρόν, διεισδυτικὸν καὶ εὐρύτατον. Τὴν ἐπιτηδειότητα ταύτην τῆς φύσεως ἀνέπτυξαν ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκαλλιέργησαν ἡ σπουδή, ἡ μελέτη, αἱ ἄϋπνοι νύκτες περὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θύραθεν καὶ Ἐκ/κῶν συγγραφέων, ὥστε εἰς ἡλικίαν εἴκοσι ἐτῶν νὰ ἔχῃ ἤδη ἀναβῆ εἰς τὴν ὑψίστην τῆς ἐπιστήμης περιωπήν.

Ὁποῖον πολυμαθείας πελάγιον χεῦμα, ὁ νεανίας αὐτός!

Ἐγκρατὴς γενόμενος τῆς γραμματικῆς καὶ ποιήσεως, τῆς ρητορικῆς τε καὶ φιλοσοφίας, τῆς γεωγραφίας, τῆς ἰατρικῆς, τῆς ἀρχαιολογίας καὶ πάσης θύραθεν ἐπιστήμης, πάμμουσον ἐνδιαίτημα, ἐξαιρέτως ὅμως τῆς θεολογίας ἱερώτατον τέμενος καὶ στόμα τῆς Ὀρθοδόξου διδασκαλίας τρανόφθογγον, δὲν ἔθεσε τὸν λύχνον, τὸν σελαγίζοντα λύχνον τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ὑπὸ τὸν μόδιον. Νεώτατος ἐδίδασκε τὰ φιλοσοφικὰ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, διὰ τὸ ὁποῖον οἱ ἐχθροί του ἐμέμφοντο λέγοντες ὅτι παρὰ τὴν ἡλικίαν του ἤθελε νὰ καλῆται ραββί! ἔχθιστος ὅμως αὐτοῦ ἀντίπαλος ὁμολογεῖ ὅτι ὁ Φώτιος «σοφίᾳ τε κοσμικῇ καὶ συνέσει τῶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ στρεφομένων εὐδοκιμώτατος πάντων ἐνομίζετο». Καὶ ὅμως ὁ ἔξοχος αὐτὸς νοῦς, ὁ διακεκριμένος αὐτὸς πολίτης, οὐδέποτε ἐπεζήτησε τὴν διὰ τῶν δημοσίων δόξαν, παρουσιάζων ὀνόματα καταγωγῆς ἢ τίτλους ἀξιωμάτων.

Οἱ ὑψηλοὶ καὶ πομπώδεις τίτλοι εἰσὶ τὰ εἰσιτήρια διὰ τῶν ὁποίων

εἰσέρχονται εἰς τοὺς πυλῶνας τῆς κοινωνίας μόνον οἱ χαμαίζηλοι χαρακτῆρες, οἱ ὁποῖοι οὐδὲν ἀτομικὸν προσὸν ἔχοντες νὰ ἐπιδείξωσιν εἰς τὸν κόσμον, οἱ ὁποῖοι στερούμενοι πάσης προσωπικῆς ἀρετῆς ζητοῦσι διὰ τῶν τίτλων νὰ θαμβώσωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κοινοῦ. Ὁ ἱερὸς ὅμως Φώτιος τὴν δόξαν αὐτοῦ ἔθετεν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν παιδείαν, ἥτις τὸν ἀνώνυμον αἴρει κλεινὸν καὶ γεραίρει εἰς αἰῶνας αἰώνων. Καὶ πράγματι καίτοι ἐγένετο συγκλητικὸς καὶ κατόπιν πρωτοασικρίτης καὶ πρωτοσπαθάριος οὐδέποτε ἐγένετο πολιτικὸς ἄρχων καὶ θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ἐγεννήθη διὰ νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ συγγράφῃ.

Ὁ οἶκός του γίνεται ἐντευκτήριον τῶν φιλομαθῶν, ἡ πλουσία βιβλιοθήκη του τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν φίλων τῶν μουσῶν, εἰς τὸν σύλλογον δὲ τοῦτον τῶν μεμορφωμένων ὁ Φώτιος διδάσκει, ἐπεξηγεῖ, χειραγωγεῖ, λύει ἀπορίας. Ὑψιπέτης ἀετὸς αὐτός, ὁδηγεῖ καὶ τοὺς ἄλλους εἰς τὰ ὕψη τῆς γνώσεως καὶ θεωρίας, «σφόδρα ἀγαλλόμενος, ὁρῶν τῶν μανθανόντων τὸν πόνον, τὴν σπουδὴν τῶν ἐπερωτώντων, τὴν τριβὴν τῶν προσδιαλεγομένων». Πόσον θὰ νοσταλγήσῃ κατόπιν τὴν εἰρηνικὴν ταύτην ζωήν, τὴν γλυκεῖαν ταύτην γαλήνην, τὴν ἄδολον καὶ ἀνεπίληπτον ταύτην συναναστροφήν! Πλὴν τὰς ποικίλας αὐτοῦ γνώσεις δὲν μετέδιδε μόνον διὰ ζώσης. Ἐνεθησαύρισεν αὐτὰς εἰς τὰ ποικίλα κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἔκτασιν συγγράμματα τὰ ὁποῖα κατέλιπε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι θησαυρόν. Μόνον ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Μυριοβίβλου βλέπει τις αὐτὸν «ἄνδρα βιβλιακώτατον καὶ ἀχανεστάτης ἀναγνώσεως ταμιοῦχον», δικαίως δὲ κατατάσσεται μεταξὺ τῶν ὀλίγων ἐκλεκτῶν πνευμάτων τῆς παγκοσμίου Γραμματολογίας καὶ ὁ κύριος ἐμψυχωτὴς τῆς ἀναγεννήσεως τῶν Γραμμάτων ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τὸν Θ′ αἰῶνα θεωρεῖται.

* * *

Ἦτο λοιπὸν πλήρης φώτων διὰ νὰ φωτίζῃ τοὺς ἀνθρώπους, πλήρης στοργῆς καὶ ζήλου διὰ νὰ θέτῃ τὰ φῶτα αὐτοῦ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἄλλων. Εἶχεν ὅμως οὐδόλως ὀλιγώτερον καὶ τὴν ταπείνωσιν, τὸ ἄρωμα αὐτὸ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία κοσμεῖ ἀμφοτέρας.

Ἐὰν εἶναι δύσκολον, ἀδελφοί μου, νὰ συναφθῇ ἡ ἐπιστήμη μὲ τὴν ἀγάπην εἶναι ἀκόμη δυσκολώτερον νὰ συναφθῇ μὲ τὴν ταπείνωσιν. Ὑπάρχει, δὲν ξεύρω πῶς, μία ἀντίθεσις μεταξὺ πνεύματος κεκοσμημένου μὲ ὑπερόχους γνώσεις καὶ τῆς ἁγίας ταπεινώσεως, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Χρειάζεται μία ἰδιαιτέρα δύναμις, ἰδιαιτέρα χάρις, διὰ νὰ νικήσουν μερικοὶ τὴν ἀντίθεσιν αὐτήν. Καὶ τὴν χάριν αὐτὴν εἶχεν ὁ ἔξοχος σοφός, ὥστε νὰ παράσχῃ ἑαυτὸν παράδειγμα ταπεινώσεως, καθὼς παρεῖχε σοφίας καὶ ἀγάπης. Καὶ ὅμως τὰ μυριόκρουνα στόματα

τῶν φωτιοκατηγόρων, τὰ ὁποῖα δὲν ἄφησαν κατηγορίαν καὶ συκοφαντίαν νὰ μὴ ἐκτοξεύσωσι κατὰ τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου ἀρνοῦνται ἐν ὁμοφώνῳ χορῳδίᾳ τὴν ἀρετὴν ταύτην εἰς τὸν Φώτιον. Ἰδοὺ τί ἔγραφεν ὁ Ἴαγερ εἷς ἐκ τῶν φανατικωτέρων φωτιομάχων: «Ἀπὸ τὸν ἔκτακτον αὐτὸν ἄνθρωπον, τὸν Φώτιον, ἔλειπε, λέγει, ἡ χριστιανικὴ ταπεινότης. Ἐὰν ὁ Φώτιος εἶχε τὴν πολύτιμον ταύτην ἀρετήν, ἤθελε προσφέρῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπηρεσίας μεγάλας καὶ ἤθελε καταστήσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογητὸν τοῖς μεταγενεστέροις». Ὡραῖαι ἐκφράσεις πράγματι, ἀλλ' ἐξ ἴσου προκατειλημμέναι καὶ ἄδικοι!

Ἐὰν ἡ εὔορκος ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος, ἐὰν ἡ πλήρης συναίσθησις τῶν ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος ὑποχρεώσεων, ἐὰν ἡ ἄμυνα τῶν ἀπὸ Θεοῦ ἐμπεπιστευμένων δικαιωμάτων καὶ δικαίων τῶν θεσμῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων ὡς καὶ λέγεται κατὰ τοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ φιλοδοξία, τότε, ὢ ἁγία ἀρετή! ποσάκις εἶσαι προτιμοτέρα ἀπὸ τὴν χαλαρὰν ὑποχωρητικότητα καὶ τὴν ἀνειμένην ἐπιφύλαξιν δῆθεν καὶ περίσκεψιν, ἥτις ἀπεμπολεῖ τὰ δικαιώματα τὴν ἱερὰν ταύτην ἀπὸ τῆς ἱστορίας κληρονομίαν καὶ παρακαταθήκην καὶ ἥτις ἐκτραχύνει τοὺς αὐθάδεις καὶ θρασεῖς! Εἶναι τότε χιλιάκις προτιμοτέρα. Ἀδελφοί μου, ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἐξόχου τούτου Πατριάρχου ἀποτελεῖ καὶ σήμερον ἀκόμη, μετὰ πάροδον δέκα ὁλοκλήρων αἰώνων, τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, τὸ ὁποῖον διοχετευόμενον εἰς οἱανδήποτε χημικὴν διάλυσιν ἀναγκάζει ἕκαστον στοιχεῖον νὰ καταλάβῃ τὸν ἴδιον πόλον. Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων μέχρι τοῦ νῦν, πᾶς ὁ ὁποῖος θὰ ἀναλάβῃ τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας τοῦ Φωτίου θὰ ταχθῇ, ἢ κατ' αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτοῦ. Οὐδεὶς τέμνων τὴν μέσην τῆς ἀμερολημψίας δῆθεν ὁδὸν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν γνησίαν τοῦ ἀνδρὸς εἰκόνα καὶ νὰ δώσῃ τὴν ἀκριβῆ ἱστορικὴν περὶ αὐτοῦ κρίσιν ἔστω καὶ ἂν ὁ ἱστορικὸς οὗτος ἔχῃ τὸ ὄνομα καὶ τὸ κῦρος ἑνὸς Παπαρρηγοπούλου. Καὶ εἶναι ἐπίκαιρον νὰ ἐπαναλάβω τὸ τοῦ Οἰκονόμου «Ὅσῳ πλείω γεγράφασι καὶ γράφουσι μέχρι τοῦ νῦν, τοσούτῳ μείζονα μὲν τὴν ἐρίζηλον τοῦ Φωτίου δόξαν, λαμπροτέραν δὲ τὴν ἑαυτῶν ἀδικίαν ἀποδεικνύουσιν».

***

Ἀδελφοί μου, ὑπάρχει εἰς τὸ στάδιον ἑκάστου ἀνθρώπου μία ὥρα ὅπου γίνεται ἡ ἐπίσημος ἐκλογὴ καὶ ἡ ὁποία ἀποφασίζει ἐφεξῆς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ζωῆς του. Ἡ ὥρα αὐτὴ ἐσήμανε καὶ διὰ τὸν μέχρι τοῦδε μέγαν σοφὸν καὶ διδάσκαλον. Ἡ ἐπίσημος ἐκλογὴ ἔγινεν. Ἡ Θεία Πρόνοια ἀπεφάσισε τὴν κατεύθυνσιν τῆς ζωῆς του. «Ἐν χειρὶ Κυρίου ἐξουσία γῆς καὶ τὸν χρήσιμον ἐγείρει εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς» (Σειρ. 10,4).

Εὑρισκόμεθα ἐν Κων/πόλει. Εἶναι 23 Νοεμβρίου τοῦ 857. Ὁ Πα-

τριάρχης Ἰγνάτιος κατεβιβάσθη ἀπὸ τὸν Θρόνον. Τὰ πάθη κλυδωνίζουσι τὴν Ἐκ/σίαν. Αὐλὴ καὶ σύγκλητος, κλῆρος καὶ λαὸς στρέφουσι τὰ βλέμματα αὐτῶν πρὸς τὸν πρωτοσπαθάριον Φώτιον. Ἀπὸ αὐτὸν ἀναμένουσι νὰ δώσῃ τὴν εἰρήνην εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἐκ/σίας. Πλὴν ἀρνεῖται νὰ δεχθῇ τὸν ζυγὸν τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τὰς εὐθύνας τῆς καθέδρας. Τὴν ψυχικὴν πάλιν τῶν τριῶν ἐκείνων ἡμερῶν μᾶς τὴν διέσωσεν εἰς μίαν ἐπιστολήν του, θέλγουσαν ἅμα καὶ λυποῦσαν, πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον. Ἔφευγον, λέγει, τὴν ψῆφον, παρῃτούμην τὴν χειροτονίαν, ὠδυρόμην τὴν ἐπιστασίαν. Διότι ἐγνώριζον καὶ πρὸ τῆς πείρας τὸ πολυτάραχον καὶ πολυμέριμνον τῆς καθέδρας ταύτης. Ἐγνώριζον, λέγει, τὰς πρὸς ἀλλήλους ἔριδας, ἐγνώριζον τὸν φθόνον, τὰς στάσεις, τας ἐπαναστάσεις. Ἐγνώριζον ὅτι γογγύζουν κατὰ τοῦ Πατριάρχου, ὅταν δὲν ἐπιτυγχάνουσιν ὅ,τι ζητοῦν καὶ ὅπως τὰ ζητοῦν, ἀλλὰ συγχρόνως ἐγνώριζον ὅτι φερονται ἀπέναντί του ὑπεροπτικῶς ὅταν ἐπιτύχωσι τοῦ ζητουμένου. Ἐγνώριζον προσέτι, γράφει, ὅτι ὁ προϊστάμενος ἀναγκάζεται νὰ γίνεται σκυθρωπὸς χωρὶς νὰ εἶναι θυμωμένος καὶ ὅταν εἶναι θυμωμένος νὰ φαίνεται μειδιῶν. «Τοιαύτη ἡ ποινὴ τῶν καταδικασθέντων ἀναδέξασθαι προστασίαν τοῦ πλήθους.» Ἐγνώριζον, λέγει, ὅλα αὐτά, ἀλλὰ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φύγω τὸ προορισθέν. Καὶ οὐκ οἶδα εἴτε προνοίᾳ Θεοῦ, εἴτε ἐπὶ ἐλέγχῳ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, τὸν τῆς ἀρχιέρωσύνης ζυγὸν ἐπιφορτίζουσι.

Καὶ τὰ κατόπιν γεγονότα ἐδικαίωσαν τὸ πρῶτον καὶ τοιαύτην κρίσιν ἐξήνεγκαν, ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκ/σίας καὶ τοῦ Γένους.

Ἡ εἰκοσαετὴς Πατριαρχεία Του εἰς δύο περιόδους (857-867, 877-886) διέρρευσαν ἐν μέσῳ ἀγώνων σκληρῶν καὶ ἐπιμόνων πλὴν ἐνδόξων καὶ καλλινίκων, τοὺς ὁποίους διεξήγαγε τότε κατὰ τῶν ἀξιώσεων τῆς Ρώμης. Ἠγωνίσθη γενναίως ὡς καλὸς τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης, ἐξῆλθε νικηφόρος μὲ τὸν στέφανον τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης ἐστεφανωμένος, ὑπερήσπισε καὶ κατωχύρωσε τὰ δίκαια τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκ/σίας, πλὴν καὶ ὁ ἄσπιλος τοῦ Χριστοῦ χιτὼν ἐσχίσθη βαθύτερα. Ὁ ἄμβων τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι καθηγητικὴ ἕδρα Πολεμικῆς ἢ Ἀπολογητικῆς. Ὁ Κύριος ὅμως, ὅς ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν ἂς κρίνῃ τὰ μεταξὺ ἡμῶν καὶ ἐκείνων. Ἐλθέ, Κύριε, Μαρὰν Ἀθά.

Πλὴν καὶ ἐν μέσῳ τόσων περισπαμῶν καὶ φροντίδων ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἀνένδοτος καὶ ἀκατάβλητος ἀφοσιοῦται ὁ Μ. Πατριάρχης εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἐκ/σίας καὶ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ποιμνίου. Τὸ ἔργον του εἶναι πολλαπλοῦν. Διδάσκει διὰ τοῦ λόγου καὶ τῆς γραφίδος. Ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τῆς Ἁγίας Σοφίας προσελκύει τὰ πλήθη. Ἡ δὲ ζωηρὰ εὐγλωττία καὶ ἡ βαθεῖα αὐτοῦ ἐπιστήμη καταπλήσσουσι. Ὁλόκληρον τὸν χειμῶνα τοῦ 862 - 863 δίδει διαλέξεις εἰς τὸ

Πανεπιστήμιον. Γράφει ἀπειρίαν ἐπιστολῶν δι' ὧν λύει διαφόρους γραφικάς, κανονικάς, φιλοσοφικάς, φιλολογικὰς ἀπορίας τὰς ὁποίας προβάλλουσιν εἰς αὐτὸν ἐπίσκοποι, ἄρχοντες καὶ λαϊκοί. Τὰ ζητήματα τῆς ἀνατροφῆς τῆς νεολαίας ἰδιαιτέρως ἀπασχολοῦσι τὸν μέγαν τοῦτον παιδαγωγόν, ὅστις μετὰ ἰδιαιτέρας βαθυνοίας ἐξετάζει τὰ τῆς παιδεύσεως. Μαθητὴς καὶ κῆρυξ τῆς ἀληθείας, θλίβεται βαθύτατα διὰ τοὺς ἐν τῷ σκότει τῆς πλάνης εὑρισκομένους εἰδωλολάτρας καὶ αἱρετικούς. Ἐκχριστιανίζει τὸ γένος τῶν Ρῶς δώσας Ἐπίσκοπον καὶ Ποιμένα. Κατηχεῖ εἰς Χριστὸν τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Σέρβους, τοὺς Βλάχους, τοὺς Μοραβούς, τοὺς Κροάτας καὶ τοὺς Βοημούς. Ἀφοσιοῦται εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῶν αἱρετικῶν Εἰκονομάχων καὶ Μανιχαίων, καταδικάζει εἰς Σύνοδον τὰς αἱρέσεις τοῦ Νεστορίου καὶ Εὐτυχοῦς· αἱ δὲ Ἐπιστολαὶ αὐτοῦ περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος θὰ μένωσιν ἀπαράμιλλα μνημεῖα τῆς ἀντιρρητικῆς θεολογίας.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς πάσχοντας καίει τὴν εὐαίσθητον καὶ συμπαθῆ καρδίαν του. Ἡ φιλανθρωπία καθ' ὅλον τὸν βίον του ἀποτελεῖ τὸ πρώτιστον μέλημά του. Ἡ κοινωνικὴ τοῦ Ἱ. Φωτίου δρᾶσις θὰ παραμείνῃ παράδειγμα διὰ τοὺς χρόνους του καὶ ὑπόδειγμα διὰ τοὺς κατόπιν ποιμένας. Τὰ μοναστήρια, οἱ ξενῶνες, τὰ νοσοκομεῖα, τὰ λωβοκομεῖα, τὰ ὁποῖα ἵδρυσε καὶ συνετήρει δαπανῶν ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα, ἀποτελοῦσιν ὡς τόσους ἀδάμαντας οἱ ὁποῖοι στέφουσι τὴν κεφαλὴν τοῦ φιλανθρώπου Πατριάρχου. Γνωρίζων ὅτι ἡ καλλιτέρα ἐπιμέλεια τῶν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων ἐξασφαλίζεται διὰ τῆς Ἐκκλησίας πείθει τὸν αὐτοκράτορα Μιχαὴλ τὸν Γ' νὰ ἐκδώσῃ νεαρὰν δι' ἧς τὰ κληροδοτήματα ὑπὲρ τῶν κοινωφελῶν σκοπῶν νὰ διανέμωνται διὰ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου. Θὰ ἐξήντλουν τὴν ὑπομονήν σας, ἂν ἔκαμα πλήρη ἀπαρίθμησιν τῶν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου ἔργων καὶ κατορθωμάτων Του. Ἰδοὺ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐν ἀτελεστάτῃ καὶ ἀμυδρᾷ σκιαγραφίᾳ ὀλίγας τινὰς ἀπόψεις τοῦ μεγάλου ἀνδρός.

Μέγας λοιπὸν σοφός, ὑπόδειγμα κατὰ Χριστὸν ταπεινοφροσύνης, σταθερός, ἀλλὰ καὶ πάντοτε θερμὸς καὶ τρυφερὸς τὴν καρδίαν. Εὐσέβεια βαθεῖα, ὑποταγὴ εἰς τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, συναίσθησις τῶν καθηκόντων του πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὸν πλησίον. Ὑπομονητικὸς εἰς τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰς δύο ἐξορίας του, χαίρων δι' ὅσα ἔπασχε δεινά, εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ διότι αἱ ὀδύναι ἐπεφύλαττον αὐτῷ τὴν ἀμοιβὴν μεγαλειτέραν ἐν οὐρανοῖς. Ἰδιωτικὸς βίος ὑπεράνω πάσης μομφῆς καὶ συκοφαντίας. Καὶ ὅμως ὁ ἐργάτης αὐτὸς τῆς εἰρηνικῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ ὁμονοίας ἀγωνίζεται ὡς λέων ἐν τοῖς προμάχοις ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς καὶ παραδόσεων. Ἠγωνίσθη νομίμως, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν τῆς δόξης στέφανον, ὃν ἐπιφυλάσσει ὁ ἀγωνοθέτης Χριστὸς

εἰς τοὺς νομίμως ἀθλοῦντας. Καὶ τὸ μὲν Γένος κατέταξε μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν, ἡ δὲ Ἐκκλησία ἡ Ἀνατολικὴ καὶ Ὀρθόδοξος μεταξὺ τῶν Ὁμολογητῶν τῆς πίστεως, προβάλλουσα αὐτὸν παράδειγμα εἰς τοὺς τολμῶντας νὰ ἀνκλάβωσι τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης.

Καὶ ἂν ἡ μακραίων τοῦ Θρόνου ἱστορία, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἔχει νὰ παρουσιάσῃ ἐνδόξους θεματοφύλακας τῆς ἱερᾶς τοῦ Φωτίου παρακαταθήκης, εἰς Σὲ ὅμως ἐπεφύλαξε ἰδιαιτέραν τιμὴν καὶ δόξαν ὅταν εἰς τὸ σεπτὸν ὄνομά Σου ἀπονέμει τίτλον ὁ ὁποῖος Σὲ συνάπτει ἀμεσώτερον μὲ τὸν τετιμημένον ὁμώνυμόν σου Πατριάρχην και Ἅγιον. Ὁμώνυμος τοῦ Μ. Φωτίου! καὶ τύχῃ ἀγαθῇ ὁμότροπος καὶ ὁμόζηλος αὐτῷ.

Παναγιώτατε Δέσποτα! ὁ ἅγιος Φώτιος ὡς ἀρετὰς τοῦ ἄρχοντος θέτει τὴν μεγαλοψυχίαν, τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἐπιείκειαν. Προσβάλλω ἆρά γε τὴν χριστιανικὴν μετριοφροσύνην Σου, Θεόλεκτε Πατριάρχα, ἐὰν διαβεβαιώσω ὅτι ὁ λαὸς μετὰ χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως διαπιστώνει καθ' ἑκάστην τὰς ἀρετὰς ταύτας εἰς τὴν λαμπρὰν Πατριαρχείαν Σου; Ἀλλὰ καὶ ἡ σοφία Σου, ἡ σύνεσίς Σου, ἡ ἀνύστακτος ὑπὲρ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν μέριμνά Σου, αἱ ἄϋπνοι νύκτες διὰ τὰς φροντίδας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἡ παραδειγματικὴ ἐργατικότης Σου, ὁ ἀσκητικὸς βίος Σου, εἶναι ὡς τόσαι λαμπραὶ σελίδες τὰς ὁποίας γράφεις εἰς τὴν πολύτομον Ἱστορίαν τοῦ ἁγιωτάτου τούτου Πρώτου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας Θρόνου.

Μετὰ συμπαθείας καὶ στοργῆς ὁ λαός Σου Σὲ παρακολουθεῖ. Ἀναγνωρίζει τὸ πολυτάραχον καὶ πολυμέριμνον τῆς καθέδρας, ἐπὶ τῆς ὁποίας θείᾳ βουλῇ καὶ ἐπισκέψει, καθέζεσαι. Καὶ διὰ τοῦτο σήμερον ἐπὶ τῇ ὀνοματικῇ Σου ἑορτῇ ὁλοθέρμους πρὸς τὸν χορηγὸν τῆς Ζωῆς Ἰησοῦν ἀναπέμπει εὐχάς. Ἡ ὑγεία Σου, πολύτιμε Ποιμενάρχα, εἶναι ἀσφάλειά μας, αἱ ἐπιτυχίαι Σου χαρὰ καὶ στέφανος τῆς Ἐκκλησίας. Ζῆθι ἐπὶ μήκιστον. Κύριος δὲ φυλάξαι Σε. Κύριος σκέπη Σου ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου. Κύριος φυλάξαι Σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ, φυλάξει τὴν ψυχήν Σου ὁ Κύριος. Γένοιτο!

Ι. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ο ΙΕΡΟΣ ΦΩΤΙΟΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Α΄

Ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἐκκλ. Ἱστορίας ἴσως δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἐξέχουσα προσωπικότης, ἡ ὁποία ν' ἀπέβη ὁ στόχος τόσων ἀντιθέτων κρίσεων καὶ συζητήσεων καὶ αὐτὸ τοῦτο «σημεῖον ἀντιλεγόμενον», καθὼς τὸ πρόσωπον τοῦ ἱεροῦ Πατριάρχου Φωτίου. Οἱ μὲν προσκείμενοι τῇ Λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ συγγραφεῖς κατὰ τὸ πλεῖστον θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς τὸν κυριώτερον αἴτιον τοῦ σχίσματος καὶ παραβάτην τῶν ἐκκλ. κανόνων, ἐνῷ ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει καὶ ἀνακηρύττει τὸν Μέγαν Πατριάρχην προστάτην καὶ φρουρὸν καὶ ὑπέρμαχον τῶν οἰκουμενικῶν ἀρχῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Καίτοι δὲ πλέον τῶν χιλίων ἐτῶν παρῆλθον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν περὶ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου ἀντιφατικῶν γνωμῶν καὶ κρίσεων, ὅμως ὁ τερματισμὸς αὐτῶν οὐδαμοῦ διαφαίνεται.

Καὶ δὲν εἶναι μὲν ἄμοιρον σημασίας τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Δύσει ἤρχισαν ν' ἀκούωνται ἐνίοτε μαρτυρίαι καὶ κρίσεις δικαιότεραι καὶ εὐμενέστεραι περὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Μεγάλου Πατριάρχου, ἰδίᾳ δὲ μεταξὺ τῶν Διαμαρτυρομένων καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, παρὰ τὴν μερικὴν ὅμως ταύτην μεταστροφὴν ἡ Δύσις ἐξακολουθεῖ εἰσέτι νὰ περιβάλλῃ τὴν φωτεινὴν τοῦ ἱεροῦ Φωτίου προσωπικότητα μὲ πυκνὸν νέφος ἱστορικῶν ἀνακριβειῶν καὶ προκαταλήψεων.

Ποῦ πρέπει ν' ἀναζητηθοῦν τὰ αἴτια τοῦ παραδόξου τούτου ὅσον καὶ θλιβεροῦ φαινομένου;

Ἀναντιρρήτως εἶναι κληρονομία στενῶν καὶ μονομερῶν ἀντιλήψεων ἐποχῆς τῆς ὁποίας τὰς κρίσεις συνεσκότιζεν ὁ θρησκευτικὸς φανατισμός.

Σήμερον ὅμως, ὅτε τὰ πράγματα κρίνονται μὲ μεγαλητέραν ἀμεροληψίαν

ψίαν καὶ ἀντικειμενικότητα, ἤρχισαν πολλοὶ ν' ἀναζητοῦν τὰ αἴτια τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως οὐχὶ ἐν τῷ προσωπικῷ χαρακτῆρι τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἱστορικοῦ παράγοντος, ἀλλ' ἐν τῇ διαφόρῳ κατευθύνσει τὴν ὁποίαν προσέλαβεν ἡ ζωὴ τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἡ ἑνιαία ἀπ' ἀρχῆς χριστιανικὴ ἀλήθεια, καθὼς καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις σὺν τῷ χρόνῳ προσέλαβεν ἐν τῇ Δύσει διάφορον ἑρμηνείαν ἐκείνης τῆς ὁποίας ἀντείχετο ἡ Ἀνατολή.

Αἱ Ἐκκλησίαι δηλονότι τῆς Δύσεως, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἐν συνειδήσει εἴτε ὄχι, ειργάσθησαν διὰ τὴν σύστασιν τῆς ἀπολύτου παπικῆς μοναρχίας καὶ ὑπεδουλώθησαν εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην. Αἱ Ἐκκλησίαι ὅμως τῆς Ἀνατολῆς ἠκολούθησαν διάφορον ὁδὸν παραμείνασαι πισταὶ εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτόνομον διακυβέρνησιν τῶν κατὰ χώρας ἢ θέματα Ἐκκλησιῶν.

Τὰ βασικὰ λοιπὸν αἴτια τῆς παρατηρουμένης μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ τῶν Δυτικῶν διαφορᾶς εἰς τὰς ἀντιλήψεις καὶ κρίσεις περὶ τῶν αὐτῶν ἱστορικῶν γεγονότων πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν εἰς τὴν διάφορον κατεύθυνσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως.

Β'

Οἱ Παπικοὶ κατηγοροῦν τὸν ἱερὸν Φώτιον ὡς καθ' ὑπερβολὴν φίλαρχον. Τὴν ἰδίαν ὅμως μομφὴν ἐπιρρίπτουν καὶ οἱ Ὀρθόδοξοι ἐπὶ τοῦ Πάπα Νικολάου Α', ἀδυσωπήτου ἐχθροῦ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου. Ἐὰν ὅμως δεχθῶμεν ὅτι τὸ Ἐκκλησιαστικὸν σχίσμα ὀφείλεται εἰς τὴν φίλαρχον γνώμην τοῦ Πατριάρχου ἢ τοῦ Πάπα, τότε πῶς θὰ ἐξηγήσωμεν τὸ θλιβερὸν γεγονὸς ὅτι ἡ φιλαρχία τοῦ ἑνὸς ἢ καὶ ἀμφοτέρων ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ζῶσα, ἐνεργὸς καὶ ἀκατάλυτος μέχρι τῆς σήμερον; Πῶς δὲ τὰ ἱστορικὰ κύματα τῆς μετὰ τὸν Φώτιον καὶ τὸν Νικόλαον ἐκκλησιαστ. ζωῆς ἔν τε τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει ὄχι μόνον δὲν ἀπέπλυναν τὰ φίλαρχα σχέδια τῶν δύο ἀντιπάλων Πρωθιεραρχῶν, ἀλλὰ τοὐναντίον ἔτι μᾶλλον ἐνίσχυσαν καὶ διηγώνισαν τὰς ἀρχικὰς διαφοράς;

Δὲν εἶναι ὅμως ὀρθὸν νὰ θεωρῆται ὡς πρόχειρος ἐξήγησις τοῦ σχίσματος ἡ ἄμετρος φιλοπρωτία προσώπων τινῶν, ἀφοῦ δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔχῃ τις ἐκτάκτους χριστιανικὰς ἀρετάς, χωρὶς ὅμως νὰ παύσῃ νὰ εἶναι τέκνον γνήσιον τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ζῇ, τοῦ λαοῦ εἰς ὃν ἀνήκει καὶ τῶν καθολικῶν πεποιθήσεων τῆς Ἐκκλησίας του. Ὡς πρόχειρον παράδειγμα ἀναφέρομεν γεγονὸς ὅπερ κοινῇ ἀποδέχεται ἤτε Ἀνατολικὴ καὶ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 6ου αἰῶνος Τοπικὴ σύνοδος ἐν Κων/πόλει

(587) ἀπένειμεν εἰς τὸν Πατριάρχην αὐτῆς τον τίτλον τοῦ «Οἰκουμενικοῦ». Ὁ πάπας Πελάγιος (†590) διεμαρτυρήθη κατὰ τοῦ ἄνωθι τίτλου καὶ πρῶτος ἐκάλεσεν ἑαυτὸν servus servorum Dei Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ὁ τοῦ Πελαγίου διάδοχος Γρηγόριος ὁ Μέγας παρὰ τὴν μομφὴν τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου, ὅτι ἕνεκα κενῆς λέξεως δημιουργεῖται θόρυβος καὶ παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ ἰδίου, ὅτι ὁ τίτλος τοῦ «Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου» οὐδὲν νέον δικαίωμα ἢ προνόμιον προσθέτει εἰς τὸν θρόνον τῆς Κων/πόλεως Παρὰ ταῦτα ὅμως οὐδόλως ἐμειώθη ἡ ἐκτίμησις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως πρὸς τὰς σεβασμίους ἐκείνας ἕδρας τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην καὶ τὸν Πάπαν Γρηγόριον.

Διὸ τὰ ριζικὰ αἴτια τοῦ χωρισμοῦ τῶν Ἐκκλησιῶν δέον ν' ἀναζητηθοῦν οὐχὶ ἐν τῇ Παπικῇ ἢ τῇ Πατριαρχικῇ φιλοδοξίᾳ καὶ φιλοπρωτίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ διαφόρῳ κατευθύνσει τῆς ἱστορικῆς ζωῆς ἑκατέρας τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἐν τῇ τάσει δηλ. τῆς μιᾶς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀπολυταρχίαν καὶ ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς ἑτέρας πρὸς διατήρησιν τῆς αὐτοτελείας καὶ αὐτονομίας τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΠΕΙΡΟΝ

Κατὰ τὴν ἐποχήν μας, ἐποχὴν ἠθικῆς καταπτώσεως, παραπονοῦνται διότι σήμερον ὁ ἄνθρωπος, τὸ πεπερασμένον αὐτὸ ὄν, κυλίεται ὡς σκώληξ μόνον εἰς τὴν γῆν τῶν αἰσθητῶν, χωρὶς νὰ ἠμπορῇ νὰ ἀνυψωθῇ εἰς ἀνώτερα ἰδανικὰ καὶ νοερῶς νὰ κατευθυνθῇ πρὸς τὸ Ἄπειρον. Αὐτὴ ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἄρνησιν τοῦ Δημιουργοῦ. Εἶναι ὅμως δυνατή, ἢ μᾶλλον εἰλικρινὴς ἡ τρομερὰ αὐτὴ ἄρνησις ; Ἡ τοιαύτη φωνὴ τῶν ἀρνουμένων ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς ἐκτὸς αὐτῶν ἀνθρώπους καὶ πρὸς τὸ Σύμπαν, ἢ εἶναι μία μυστικὴ καὶ χαμηλὴ φωνὴ τὴν ὁποίαν ἀπευθύνουν πρὸς τοὺς ἰδίους ἑαυτούς των, πρὸς τὰ βάθη τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, πρὸς τὴν συνείδησίν των ; Ὁ ἄφρων (ὁ ναβὰλ ὡς λέγει τὸ πρωτότυπον) τοῦ προφητάνακτος εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ : «Οὐκ ἔστι θεός». (Ἐν Ἐλωεὶμ) Δὲν τὸ εἶπε φανερὰ καὶ παρρησίᾳ, διότι ἐφοβήθη μὴ σαλευθῇ τὸ Σύμπαν καὶ τὸν κατασυντρίψῃ· προετίμησε νὰ σεισθῇ μόνον ἡ μικρὰ καὶ πενιχρά του ἐσωτερικὴ ὕπαρξις, τὴν ὁποίαν διέφθειρεν ἡ κακή του διαγωγή. Ὁ θεῖος ψαλμῳδὸς συμπληρώνει τὸν πρῶτον στίχον μὲ ἕνα ἄλλον ὅπου μᾶς φανερώνει διατί ἡ ἠχὼ τῆς ἀρνήσεως τοῦ θεοῦ δειλὰ ἀπήχησεν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τοῦ ἄφρονος. «Διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασι» λέγει.

Ἀλλὰ διατί ὁ ἄφρων καταβαίνει εἰς τὴν συνείδησίν του καὶ ἐκεῖ ὁμιλεῖ καὶ συνδιαλέγεται ; Διότι ἀπὸ ἐκεῖ ἀκούεται ἡ διαμαρτυρία κατὰ τῆς ἐνδομύχου φωνῆς «Οὐκ ἔστι θεός». Ὁ ἄνθρωπος ἔχει μέσα του τὴν ἔννοιαν ἢ μᾶλλον τὴν συνείδησιν τοῦ Ἀπείρου. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὡμίλει εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον πρὸς τοὺς πολιτισμένους καὶ πλημμυρισμένους ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ διδάγματα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς σοφίας Ἀθηναίους· κατὰ τὴν ὁμιλίαν του αὐτὴν δὲν προσέτρεξεν εἰς τὰς Ἁγίας Γραφὰς (Παλαιὰν Διαθήκην), ὅπως θὰ ἔκαμνεν ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ Ἑβραίων, ἀλλ' εἰς μίαν φυσικὴν φιλοσοφίαν, τὴν ὁποίαν ἠμπορεῖ

νὰ δοκιμάσῃ κάθε ἄνθρωπος πολὺ ἢ καὶ ὀλίγον νοήμων, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ ἕλληνες φιλόσοφοι ἀνεβίβασαν εἰς τὸ ὕψος θαυμασίων συστημάτων. Μὴ ζητεῖτε τὸν θεὸν τὸν Ἄγνωστον, τοὺς εἶπεν ὁ Ἀπ. Παῦλος, εἰς τὰ βιβλία τῶν σοφῶν· καὶ ἐὰν πρὸς εὕρεσίν του ταξειδεύσετε μακρὰν εἰς τὸ Σύμπαν, ὕστερα ἀπὸ τὸ διδακτικὸν αὐτὸ ταξεῖδι, θὰ ἐπιστρέψετε ὀπίσω, πρὸς τὸν ἑαυτόν σας· διότι ὁ «Κύριος» εἶναι πολὺ κοντά σας. «Ζητοῦσι τὸν Κύριον, ἔλεγεν, εἰς τὴν θείαν δημηγορίαν του, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, ***καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ὑπάρχοντα***... ἐν Αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν». (Πράξεις ιζ. 27-28). Ὅταν ὁ ἄνθρωπος φθάνῃ εἰς αὐτὴν τὴν συναίσθησιν τοῦ Ἀπείρου, ἀναβαίνει εἰς τὴν ὑψηλοτέραν βαθμίδα τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερον, γίνεται ὑπεράνθρωπος, ἀληθινὴ εἰκὼν τοῦ θεοῦ. Τότε καταλαμβάνει διατί ὁ Δαβὶδ ἐχαρακτήρισε τὸν ἄνθρωπον ὡς ὂν κατά τι κατώτερον τῶν ἀΰλων ἀγγέλων· «ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους». Ὅταν ὁ ἄνθρωπος διατελῇ ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων ἀπορροφητικῶν σκέψεων, ἀντιλήψεων καὶ αἰσθημάτων, διὰ τῶν ὁποίων διαρκῶς ἀναβαίνει ὑψηλὰ καὶ καθίσταται ἀνώτερος τοῦ ἑαυτοῦ του, εἰς κάθε βῆμα τῆς παρούσης ζωῆς του αἰσθάνεται ὅτι ὁλόκληρον τὸ Σύμπαν τὸν πιέζει καὶ τοῦ ὑποβάλλει τὰς πλέον μυστηριώδεις ἐρωτήσεις. Ἀπαντᾷ εἰς τὰ τυραννικὰ αὐτὰ ἐρωτήματα βοηθούμενος ὄχι τόσον ἀπὸ τὰς γνώσεις τῶν ἀψύχων βιβλίων, ὅσον—ἴσως ἐνίοτε καὶ μόνον—ἀπὸ τὴν διαίσθησιν τοῦ Ἀπείρου τὴν ὁποίαν φέρει εἰς τὰ βάθη τῆς κεκρυμμένης ὑπάρξεώς του, τῆς ὑποσυνειδήσεώς του. Ὅταν κατὰ τοιοῦτον τρόπον μᾶς πιέζῃ τὸ Σύμπαν, ἡ πτωχή μας ὕπαρξις ἐπεκτείνεται καὶ εὐρύνεται εἰς βαθμὸν ἀνυπολόγιστον καὶ ἀφάνταστον. Ἐὰν αὐτὴν τὴν κατάστασιν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ F. Brunetière ὅταν ὥριζε τὸν λυρισμὸν ὡς «ἀνάκλασιν τοῦ Σύμπαντος διὰ μέσου μιᾶς ἰδιοσυγκρασίας» δὲν εἶχε, νομίζω, ἄδικον. Ἡ πλέον συγκινητική, ἡ πλέον ἱερὰ στιγμὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον δὲν εἶναι ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ὅτι ὅλα τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, ὅλον τὸ αἰσθητὸν καὶ τὸ νοητὸν Σύμπαν, ἀντηχεῖ μέσα εἰς τοὺς θόλους τοῦ ναοῦ τῆς συνειδήσεώς του καὶ τὸν ὁδηγεῖ πρὸς τὸ Ἄπειρον; Πρὸς στιγμὴν νομίζομεν ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως πνευματικῆς καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ ἀπόψεως ἀντιλήψεως τοῦ Ἀπείρου καὶ νοερᾶς μετ' Αὐτοῦ ἐπαφῆς, ἀντιπροσωπεύομεν ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὅτι αἰσθανόμεθα ὅ,τι ἔξοχον καὶ ὑψηλὸν θὰ ᾐσθάνετο τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Φάουστ τοῦ Γκαῖτε ἐζήτησε τὸ Ἄπειρον· κατὰ τὴν ἔρευναν αὐτὴν ἐφώναζε «ποῦ νὰ σὲ συλλάβω ἀτελεύτητε καὶ ἄπειρε Φύσι!» (wo fass ich dich unendliche Natur). Ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τοῦ Σύμπαντος, τοῦ

μακροκόσμου, ἐπέστρεφεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἑαυτοῦ του, τοῦ μικροκόσμου. Εἰς μίαν τοιαύτην ἀδιάλειπτον ἄμπωτιν καὶ παλίρροιαν σκέψεων καὶ αἰσθημάτων εὑρισκόμενος καὶ φερόμενος πότε πρὸς τὰ ἄνω καὶ πότε πρὸς τὰ κάτω ἐφώναξε·

«ὅ,τι ἐδόθη ὡς μερὶς εἰς ὅλην τὴν Ἀνθρωπότητα,
θὰ τὸ δοκιμάσω μέσα εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτόν μου,
καὶ μὲ τὸ πνεῦμά μου θὰ συλλάβω τὸ ὕψιστον καὶ τὸ βαθύτατον.»

(Und was der ganzen Menschheit zugeteilt, — will ich in meinem innern selbst geniessen, — mit meinem Geist das Höchst und Tiefst greifen).

Ὅταν αἰσθανώμεθα τὸ Ἄπειρον, ἐξυψωνόμεθα, ὡς ἐλέχθη προηγουμένως, πρὸς στιγμὴν ἐκπνευματιζόμεθα, γινόμεθα ἔνσαρκοι ἄγγελοι· μὲ τὸ νοερόν μας βλέμμα ἀτενίζομεν εἰς τὸ Ὂν τὸ ὁποῖον κρύπτεται ὀπίσω ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς ἐκφάνσεις, ἀπὸ τὰς μεγαλειώδεις φαινομενικότητας. Καὶ τότε ἀμέσως καὶ μελαγχολικὰ ἀντιλαμβανόμεθα ἢ μᾶλλον μαντεύομεν τὴν ἀπόστασιν ἡ ὁποία μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸ Ἄπειρον. Καταλαμβάνομεν ὁποία ἀντίθεσις ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀνάγκης τοῦ Ἀπείρου τὴν ὁποίαν αἰσθανόμεθα μέσα μας ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ περιωρισμένου καὶ πεπερασμένου τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως ἀφ' ἑτέρου. Ὅσον ὀξύτερον πνεῦμα καὶ ἰσχυροτέραν ἀντίληψιν ἔχει ὁ ἄνθρωπος τόσον περισσότερον βαθειὰ αἰσθάνεται τὴν τραγικὴν αὐτὴν ἀντίθεσιν. Ὁ ἔχων ἀσθενῆ τὴν σωματικὴν ὅρασιν ὅσον καὶ ἂν πλησιάσῃ πρὸς τὸ κατάφυτον ἀπὸ ποικίλα καὶ πελώρια δένδρα δάσος, δὲν βλέπει ἄλλο τι παρὰ ἕνα ὄγκον ἀόριστον. Τοὐναντίον ὅστις ἔχει μάτια δυνατὰ διακρίνει καὶ τὰ δένδρα καὶ τοὺς κλάδους καὶ τὰ φύλλα.

Τί ἠμποροῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν ἐκ τοῦ Ἀπείρου; Ὁ μεγαλοφυὴς μαθητὴς τῆς θετικῆς φιλοσοφίας Χέρμπερτ Σπένσερ ὡμίλησε περὶ μιᾶς πραγματικότητος —actuality — κεκρυμμένης ὄπισθεν τῶν φαινομενικοτήτων. Ἡ «πραγματικότης» αὐτὴ εἶναι τὸ μὴ σχετικόν, τὸ ἀπόλυτον, τὸ ὁποῖον ἐκλαμβάνεται ὡς προϋπόθεσις, ὡς ὅρος ἀπαραίτητος τοῦ σχετικοῦ. «Ἐξετάζοντες, λέγει ὁ Σπένσερ εἰς τὸ ἔργον του «first Principles» («πρῶται ἀρχαὶ) τὴν πορείαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος βλέπομεν πόσον μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὴν συνείδησιν τῆς «πραγματικότητος» (actuality) τῆς κειμένης ὑπὸ τὰς φαινομενικότητας, καὶ πῶς ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴν ἀπορρέει ἡ ἀδιάσειστος πεποίθησις εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ πράγματος τούτου». Τὴν κεκρυμμένην, τὴν ἀόρατον αὐτὴν πραγματικότητα, ὡς μὴ δυναμένην νὰ νοηθῇ καὶ νὰ γνωσθῇ, ὠνόμασαν Ἄγνωστον καὶ τὴν ἐντεῦθεν προκύψασαν θεωρίαν Ἀγνωστικισμόν.

Πολὺ πρὸ τοῦ Σπένσερ καὶ τῶν ὁμοφρόνων του Γρηγόριος ὁ Θεο-

λόγος, ὁ ὑψιπέτης ποιητὴς καὶ φιλόσοφος, ἔθιξε τὸ ζήτημα αὐτὸ τοῦ «Ἀπείρου», τοῦ «Ἀγνώστου», τοῦ «Ἀκαταλήπτου» καὶ σαφῶς καὶ χριστιανικῶς. Ὁ σοφὸς ἅγιος ἐξετάζει τί ἠμποροῦμεν νὰ νοήσωμεν ἐκ τοῦ Ἀπείρου. Ἀποκλείει τὴν γνῶσιν τῆς πραγματικότητος, (actuality) ***«τῆς πρώτης καὶ ἀκηράτου φύσεως»***, τὴν γνῶσιν «τῶν κατ' Αὐτὸν» ὡς λέγει. Τὴν πρώτην ταύτην φύσιν παριστάνει ποιητικῶς μὲ «τὸ πρῶτον καταπέτασμα». Θεωρεῖ δυνατὴν τὴν γνῶσιν τῶν ἐξωτερικῶν ἐκδηλώσεων καὶ ἐκφάνσεων τῆς Ἀπείρου οὐσίας. Τὰς ἐκφάνσεις ταύτας ὁ Θεολόγος Πατριάρχης ὀνομάζει «ὀπίσθια τοῦ Θεοῦ» καὶ «τὰ περὶ Αὐτόν», ὁ δὲ Σπένσερ «φαινομενικότητας «appearances». Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἠμποροῦμεν νὰ γνωρίσωμεν σχετικῶς πρὸς τὸν Ἄπειρον Θεόν, διδάσκει ὁ θεῖος πατήρ, εἶναι ἡ «ἐν τοῖς κτίσμασι καὶ τοῖς ὑπ' Αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ) προβεβλημένοις καὶ διοικουμένοις μεγαλειότης». Τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ Γρηγορίου μᾶς φέρουν εἰς τὸν νοῦν μας τὴν ὡραίαν καὶ ὑψηλὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· «τὰ γὰρ ἀόρατα Αὐτοῦ (=τοῦ Θεοῦ) ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ***ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης»***.

Ὁ ἄπειρος θεὸς «νῷ μόνον σκιαγραφεῖται» **«καὶ τοῦτο λίαν** ἀμυδρῶς καὶ μετρίως». Ἡ περὶ τοῦ Ἀπείρου ἔννοια ἐμφανίζεται, κατὰ τὸν αὐτὸν Πατριάρχην, ὡς ἴνδαλμα ἀληθείας» τὸ ὁποῖον φεύγει πρὶν νὰ κρατηθῇ καὶ διαδιδράσκει πρὶν νὰ τὸ νοήσωμεν ἐπαρκῶς. Καὶ κατακλείει ὡς ἑξῆς: «***Ἄπειρον*** οὖν τὸ θεῖον καὶ δυσθεώρητον· καὶ τοῦτο πάντη καταληπτὸν αὐτοῦ, ἡ ἀπειρία». Κατόπιν ἀναπτύσσει πῶς ὁ ἴδιος συγκεντρώσας ὅλας του τὰς ἐσωτερικὰς δυνάμεις ἠτένισεν εἰς τὸ Ἄπειρον μὲ σκοπὸν νὰ τὸ θεωρήσῃ καὶ νὰ τὸ ἐννοήσῃ. Ὁμολογεῖ ὅτι καίτοι ἐσκεπάσθη ὑπὸ τῆς πνευματικῆς «πέτρας», τοῦ Χριστοῦ, παρὰ τὴν προστασίαν ταύτην καὶ βοήθειαν «μόλις εἶδε Θεοῦ» τὰς ἐξωτερικὰς ἐν τῇ Φύσει ἐκδηλώσεις, «Θεοῦ τὰ ὀπίσθια» [1]) Τα περαιτέρω δὲν ἠμποροῦν νὰ νοηθοῦν, γράφει, διότι τὸ νοερόν μας βλέμμα ἀδυνατεῖ νὰ ἀτενίσῃ εἰς τὸ ἄπλετον φῶς τοῦ Νοητοῦ Ἡλίου, ἀπαραλλάκτως ὅπως τὰ ἀσθενῆ σωματικὰ μάτια δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀντικρύσουν τὸ πλούσιον φῶς τοῦ φυσικοῦ ἡλίου καὶ ἀναγκάζονται νὰ ἀρκεσθοῦν εἰς τὴν σκιὰν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἡλίου ἡ ὁποία σχηματίζεται, ὡς ἐν κατόπτρῳ, ἐντὸς τῶν ὑδάτων. (Migne τομ. 36, στ. 26 κ. ἑξ. καὶ 317).

---

[1]) Ὅπως ἡ ἐκ τῆς σκέψεως καὶ ἀμφιβολίας ἀναχωροῦσα Φιλοσοφία τοῦ Καρτεσίου εὑρίσκεται ἐν σπέρματι εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, τοιουτοτρόπως καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ Ἀγνωστικισμοῦ τοῦ Σπένσερ ἀπαντῶσιν εἰς τὰ ἔργα τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Δὲν ξεύρω ἂν ὁ Ἄγγλος ἐκεῖνος φιλόσοφος εἶχεν ἀναγνώσῃ τὰς συγγραφὰς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου.

Καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐξερευνήσωμεν οὐδ' αὐτὸ τὸ πεπερασμένον ὄν, τὸν ἑαυτόν μας, καθ' ὅλον τὸ πλάτος καὶ τὸ βάθος, καθ' ὅλας τὰς ἀπόψεις, πῶς θὰ ἐξαντλήσωμεν τὴν ἐξέτασιν τοῦ 'Απείρου εἰς τὸν τραχὺν αὐτὸν δρόμον τῆς ἐρεύνης! Ἄλλως τε νομίζω ὅτι πᾶσα ἀπὸ μέρους μας ἀπόπειρα πρὸς τελείαν κατάληψιν τοῦ 'Απείρου προϋποθέτει πάντως ὑποβιβασμὸν τοῦ 'Απείρου μέχρι τῆς βαθμίδος τοῦ πεπερασμένου, συνταύτισιν τοῦ σχετικοῦ μετὰ τοῦ 'Απολύτου καὶ ἑπομένως ἄρνησιν τοῦ 'Απείρου θεοῦ.

Τὴν ἀνάγκην τῆς πνευματικῆς πέτρας, τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἐμπνευστοῦ καὶ χειραγωγοῦ, τὴν ᾐσθάνθησαν ὅλοι ὅσοι ἐμελέτησαν τὸν ἑαυτόν των καὶ τὰ περὶ ἑαυτούς, ὅσοι ἰδιαιτέρως ἤκουσαν τὴν «φωνὴν τῆς Φύσεως», ὡς ὁ Β. Οὐγκὼ ὀνομάζει μὲ τὴν ποιητικήν του γλῶσσαν τὴν ἁρμονίαν τοῦ σύμπαντος, καὶ ἀντελήφθησαν καλὰ τοὺς φθόγγους τῆς συνειδήσεώς των, ἡ ὁποία εἶναι ὁ ἀντίλαλος τῆς φωνῆς τοῦ 'Απείρου. Αὐτοὶ παίρνουν ὡς δῶρον τὰ πτερὰ ἐκεῖνα τὰ ἄυλα διὰ νὰ πετάξουν πρὸς τὰ ἐνδότερα τοῦ 'Απείρου, μὲ τὴν ἀσάλευτη βεβαιότητα ὅτι πετῶντες δὲν θὰ ἀποπλανηθοῦν [2]) διότι ὁ ποιητὴς τοῦ Σύμπαντος χαράσσει ἐνώπιόν των μίαν φωτεινὴν γραμμὴν ὡς ἄλλον φωτεινὸν ἀστέρα ὁδηγοῦντα εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ὑπερφυᾶ Βηθλεέμ.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

2) Ὁ Ἄγγλος ποιητὴς Γουόρντς-Γουόρθ (Words-Worth) εἰς τὸ ποίημά του «εἰς τὸν κορυδαλὸν» παριστάνει τὸν σοφὸν ἐρευνητὴν μὲ κορυδαλὸν ὁ ὁποῖος πετᾷ, ἀλλὰ ποτὲ δὲν περιπλανᾶται. (type of the wise who soar but never roam).

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

ΣΥΜΒΟΛΗ

ΕΙΣ ΤΟΥΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ Κ/ΠΟΛΕΩΣ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΞΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

15) ΙΕΡΕΜΙΑΣ Α΄

«Καὶ ὡσὰν ἀπέθανε τοῦτος ὁ πατριάρχης (Θεόληπτος) ἐσυνάχθησαν μερικοὶ ἀρχιερεῖς καὶ ἔκαμαν ψήφους, συνόδου γενομένης, εἰς τὸν **Σοφίας**. Ψηφισθεὶς τοῦτος πατριάρχης παρὰ πάντων τῶν χριστιανῶν ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ ***μικρὸν μήνυμα*** καὶ τὸ ***μέγα***, μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ἑσπερινοῦ, καὶ τὴν ***εὐχαριστίαν*** ποιήσας ἔλαβε τὸ ***δικανίκιον*** παρὰ τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας, ὡς εἶναι τάξις καὶ νόμος, καὶ ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ ὑψηλοτάτου θρόνου ἀναβὰς τὸν τοῦ Κυρίου λαὸν εὐλόγησε καὶ εὐχήθη» (Μαλ.).

Δοσίθεος ὁ Ἱεροσολύμων διέσωσε περίληψιν τοῦ σχετικοῦ ***ὑπομνήματος*** ἔχουσαν οὕτω:

«Ἐν ἔτει ζλα΄ Δεκεμβρίου λα΄, ἰνδικτ. ια΄ ἐγένοντο ψῆφοι ὑπὲρ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπειδὴ ὁ κὺρ Θεόληπτος τῶν τῇδε μετέστη, τοῦ Θεου τῇ κελεύσει, ἐτέθησαν δὲ ἐν αὐταῖς πρῶτος ὁ Σερρῶν Γεννάδιος, δεύτερος ὁ Σοφίας ***Ἱερεμίας*** καὶ τρίτος ὁ Ἐφέσου Ἰωάσαφ» [65]).

Συνεπῶς καθίσταται ἀναμφισβήτητος ὁ χρόνος (31 Δ/βρ. 1522) τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἱερεμίου Α΄.

---

[65]) Ἐκ τῶν σπανίων περιπτώσεων, καθ' ἃς ὁ ἐκλεγόμενος τίθεται οὐχὶ πρῶτος ἀλλὰ μετ' αὐτὸν ὑποψήφιος.—***Κῶδιξ*** 276 τῆς ἐν Ἱεροσολ. πατριαρχ. συλλογῆς φ. 153β.—***Δελτίον*** τῆς ἱστορ. καὶ ἐθνολ. εταιρίας Γ΄ σ. 491.—***Γενναδίου*** Μ. Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων Φωτίειος Βιβλιοθήκη, Μέρος Α΄ ΚΠολις 1933 σ. 123 σημ. 25.

Μετά τινας ἐνιαυτούς, ἴσως τῷ 1526, εὑρισκόμενος ἐν Ἱεροσολύμοις εἰς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων Τόπων, ἐπαύθη ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶς διακειμένων αὐτῷ ἀρχιερέων, κληρικῶν καὶ ἀρχόντων· μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἐπιστρέψαντα εἰς βασιλεύουσαν καὶ καταλύσαντα ἐν τῷ ἱ. ναῷ τῆς Χρυσοπηγῆς Γαλατᾶ ὁ λαὸς ὑπεδέξατο μετὰ πολλῆς ἀγαλλιάσεως καὶ μετὰ χαρᾶς «τὸν ἅρπαξαν καὶ τὸν ὑπῆγαν καὶ τὸν ἐκάθησαν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον». Ἡ πατριαρχεία αὐτοῦ ἔκτοτε παρετάθη ἀπερίσπαστος καὶ ἀδιάκοπος. Ἀργότερον «ἠθουλήθη ὁ αὐτὸς πατριάρχης διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Πουγδανίαν, ὅμως εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ ὑπήγαινε μετὰ μερικῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Τορνόβου ἀσθένησε καὶ ἀπέθανε. Ἔγεινε δὲ εἰς τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ μεγαλόσχημος καὶ ἐμετονομάσθη Ἰωάννης. . . . , τὸ δὲ ἅγιον σῶμα αὐτοῦ ἔθαψαν ἐντίμως καὶ εὐλαβῶς, ἔκαμε δὲ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον χρόνους εἴκοσι τρεῖς καὶ μῆνας» (Μαλ.). Ἀπέθανε κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1545 ταφεὶς ἐν Τορνόβῳ [66]).

Σημ. Ἡ ἐλαιογραφία Ἱερεμίου Α' κοσμεῖ τὴν Αἴθουσαν τῶν Πατριαρχῶν ἐν τῷ Οἰκουμ. Π/χείῳ, πιστὸν ἀντίγραφον ἀποτελοῦσα τῆς

---

[66]) Ὁ συγγραφεὺς τῆς «***Χερσονήσου τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω***» διάκονος ***Κοσμᾶς Βλάχος*** γράφων περὶ τῆς μονῆς Σταυρονικήτα πληροφορεῖ ὅτι «κατά τινα σημείωσιν ἀρχαίαν, εὑρισκομένην ἐν τῷ κώδικι τῆς διαθήκης, ὁ Ἱερεμίας, μοναχὸς Ἰωάννης γενόμενος ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ, ἔθανεν ἐν αὐτῇ τῷ 1546». Ἀλλ' ὁ κ. ***Γεδεὼν*** ἀντιπαρετήρησεν ἄλλοτε ὅτι ἀνέγνω ἐν παραφυλλίδι τοῦ κώδικος, τοῦ περιέχοντος τὸ κτιτορικὸν καὶ τὴν διαθήκην, ταῦτα: «Ἐκοιμήθη ὁ παναγιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης και οἰκουμενικὸς πατριάρχης κὺρ Ἱερεμίας, ὁ διὰ τοῦ θείου καὶ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Ἰωάννης, ἐν ἔτει ζνδ' ἰνδικτιῶνος Δ'. Τοῦ αὐτοῦ χρόνου ἐζωγραφίσθη καὶ ἡ ἐκκλησία παρὰ Θεοφάνους μοναχοῦ καὶ Συμεὼν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ ιζ'». Περισσότερα διὰ τοῦ χρόνου ἔρευνα θὰ ἀποδείξῃ τὸ ἀληθὲς ἢ μὴ τῆς ὡς ἄνω πληροφορίας περὶ θανάτου τοῦ Ἱερεμίου *ἐν τῇ μονῇ* Σταυρονικήτα, ὑπὲρ ἧς ἀρκούντως ἐμερίμνησε. Ὡς πρὸς τὸν *χρόνον* τοῦ θανάτου τοῦ Ἱερεμίου φαίνεται πιθανότερον ὅτι οὗτος ἀπέθανε μεταξὺ Σ/βρίου—Δ/βρίου 1545, τόσῳ δὲ μᾶλλον ὅσῳ καὶ ἡ εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἱερεμίου καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἱεροσολύμων Γερμανοῦ συνελθοῦσα ἐν ΚΠόλει σύνοδος πρὸς τακτοποίησιν καὶ ἄλλων πραγμάτων καὶ δὴ πρὸς καθορισμὸν τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου πατριάρχου, φαίνεται συγκροτηθεῖσα τῷ 1545. (***Ἐκκλ. Ἀλήθεια*** ΚΒ' 240 ἑξ. ΚΔ' 339.—***Ἀρχιμ. Χρ. Παπαδοπούλου*** ἱστορία τῆς ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων. Ἱερουσαλὴμ 1910 σελ. 473).

— Γενικῶς περὶ Ἱερεμίου Α' ὅρα: **Turcogr.** 43, 153, 156, 164.—Χρονογράφος ***Δωροθέου*** Μονεμβασίας ἐν ***Κ. Σάθα*** βιογραφ. σχεδίασμα περὶ Ἱερεμίου Β' Ἀθῆναι 1870 σ. 3-4. — **Banduri** σ. 216, 227. — ***Μ. Ἀθηνῶν*** σ. 367-370. — ***Κοῦμα*** Ζ' 438. — ***Ὑψηλ.*** 56, 60, 63, 67, 90.—***Μαθᾶς.*** 176, 177.—***Βυζαντίου*** Β' 530.— ***Γεδεὼν*** 500, 502. 505.—**Le Quien** Ι' 320—**Vailhé** σ. 1310, 1423, 1424. — ***Γενναδίου*** Μ. Ἠλ. Φωτ. Βιβλιοθήκη ὡς ἀνωτ. σ. 111. 123, 124, 151, 152. —

σωζομένης ἐν τῇ ὑπ' ἐκείνου ἐπισκευασθείσῃ ἱ. μονῇ Σταυρονικήτα τοῦ Ἁγίου Ὄρους [67].

16) ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ Α΄

Ἱερεμίου Α΄ ἀπουσιάζοντος εἰς Ἱεροσόλυμα, οἱ ἐχθρικῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενοι, κατόπιν αὐξήσεως τοῦ χαρατσίου, «ἐκάθησαν ἐπὶ σύνοδου. . . καὶ τὸν Σωζοπόλεως ***Ἰωαννίκιον*** πατριάρχην ἔκλεξαν· ὡς γὰρ ἔκλεξαν τοῦτον, ἐν τῷ ἅμα καὶ τοὺς ψήφους ἔκαμαν καὶ τὸ ***μικρὸν μήνημα*** καὶ τὸ ***μέγα*** τοῦ ἔδωκαν καὶ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸν ἐκάθησαν μετὰ πολλῆς βίας, φοβούμενοι μήπως καὶ ὁ κύρις Ἱερεμίας πετάξῃ ὡς ἀετὸς καὶ ἔλθῃ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ δὲν φθάσουν νὰ κάμουν τὸν ὑποψήφιον αὐτῶν» (Μαλ.). Ταῦτα ἐγένοντο πιθανῶς τὸ ἔαρ τοῦ 1526. Ὁ Ἱερεμίας προέβη εἰς τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Π/χου Ἱεροσολύμων καὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις τότε ἐνδημούντων Π/χῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας, μεθ' ὃ ἐπιστρέψας ἀνακατέλαβε τὸν θρόνον αὐτοῦ—κατὰ τὰ προηγουμένως σημειωθέντα—τοῦ Ἰωαννικίου μετὰ ὀλιγόμηνον παράνομον κατοχὴν τοῦ θρόνου ἐκδιωχθέντος καὶ ἀπ' αὐτῆς ἔτι τῆς πόλεως καὶ μεταβάντος εἰς τὴν ἔναντι τῆς Σωζοπόλεως ἱερὰν μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἔνθα μονάζων ἀπέθανε καὶ ἐτάφη [68], ἄγνωστον μόνον πότε.

Γερασίμου Μαζαράκη συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ὀρθ. Ἐκκλησίας. Ἀλεξάνδρεια. 1932 σ. 82, 95, 96.—Ἱστορία τῆς ἐκκλ. Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ ***ἀρχιμ. Χρ. Παπαδοπούλου***. Ἱεροσόλυμα 1910 σ. 464. — ***Θεολ.*** Δ΄ 180.—***Ὀρθ.*** Γ΄ 31.— ***Ἀλήθεια*** ὡς ἀνωτ. Α΄ σ. 2, 17. — ***Ἐκκλ. Ἀλ.*** Δ΄ 254, 398, 514, Ε΄ 36, 37, 101, 454, ΚΣΤ΄ 367. — ***Δυοβουν.*** ὡς ἀνωτ. σ. 76. — ***Φ. Βαφείδου*** Ἐκκλ. ἱστορ. Γα΄ σ. 23, 89, 119, 129. — Λ. ***Ἐλευθερουδ.*** τόμ. ΣΤ΄ 670—***Ζαβίρα*** ὡς ἀνωτ. σ. 330. —***Κ. Σάθα*** Μεσ. βιβλ. Γ΄ κζ΄ 547.—***Μ. Ε. Ἐγκ.*** ΙΒ΄ 871.—***Ἑλληνικὰ*** ὡς ἀνωτ. Γ΄ σελ. 47.—V. Langlois le Mont Athos. Paris 1867 σελ. 66, 71. — ***Μαυρογορδ. Βιβλιοθ.*** Α΄ σ. 10, 171, 172.—***Βυζαντινὰ χρονικὰ*** ΙΓ΄ 307.—Montfaucon Bibliotheca Coisliana p. 108, 129.—N. Iorga Docum. priv. κλπ. ὡς ἀνωτ. σ. 45.

67) ***Δελτίον*** ἱστ. καὶ ἐθν. ἑταιρίας Α΄ σ. 121.—***Γεδεὼν*** Π. Πίν. σ. 506.

68) Turcogr. σ. 43, 154-156.—***Χρονογράφος*** σ. 4.—***Μ. Ἀθηνῶν*** Γ΄ 367, 368.— ***Κούμας*** Ζ΄ 438.—***Ὑψηλ.*** σ. 60.—***Μαθᾶς*** 176.—***Βυζ.*** Β΄ 530. ***Γεδεὼν*** 502. — Le Quien Ι΄ 320. — S. Vailhé σ. 1310, 1424.—***Μ. Ε. Ἐγκ.*** ΙΓ΄ 374.—***Θεολ.*** Δ΄ 180. —***Ὀρθοδ.*** Γ΄ 32.—***Ἐκκλ. Ἀλ.*** Δ΄ 253, 398. ΚΣΤ΄ 367. — Ἱστορία τῆς ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων ***ἀρχιμ. Χρ. Παπαδ.*** ὡς ἀνωτ. σ. 464. — ***Ἐλευθερουδ.*** ΣΤ΄ 924. — ***Ζαβίρα*** 311.—***Δυοβουν.*** ὡς ἀνωτ. σ. 76.—Bandurii 216, 227.

17) ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Β΄

«Οἱ κληρικοὶ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ὡς ἔμαθον τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου (Ἱερεμίου) ἔγραψαν εἰς τοὺς πλησίον ἀρχιερεῖς καὶ ἐσυνάχθησαν καὶ σύνοδος μεγάλη ἐγένετο ἀρχιερέων, κληρικῶν, ἀρχόντων καὶ πολλῶν ἄλλων χρησίμων ἀνδρῶν. Εὑρέθη δὲ τότε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων κύρις Γερμανὸς καὶ ἐκάθησε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν σύνοδον. Καὶ ὁμιλήσαντες πολλὰ περὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ὁμοφώνησαν καὶ ἔστησαν καὶ ***τόμον*** ἐγγράφως ἔγραψαν καὶ κάτωθεν ὁ πατριάρχης αὐτῶν τῶν Ἱεροσολύμων ὑπέγραψε καὶ ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς ὅσοι εὑρέθησαν, καὶ οἱ κληρικοί. Ὁ δὲ ***τόμος*** ἔλεγεν ἔτζη: ὅτι ὅποιος τῶν ἀρχιερέων βουληθῇ μὲ κανένα τρόπον καὶ γείνει πατριάρχης χωρὶς νὰ μαζοχθοῦν ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς, μητροπολῖται, ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως καὶ τῆς Πελοπονήση, ἤγουν τοῦ Μορέως, νὰ εἶναι αὐτοκαθαίρετος τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ἀφορισμὸν ὁ Ἡρακλείας ἐξεφώνησε μετὰ ὁμοφωρίου καὶ ἐπιτραχηλίου καὶ ἔτζη ὁμοφώνως ἀπέστειλαν ταχυδρόμους εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς μετὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ καὶ ἐσύναξαν τοὺς ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ὅλους καὶ συντζελέτη (=**καταγραφήν, κατάλογον**) ἔκαμαν εἰς τὸν καδδῆ, ὅποιος δὲν ὑπάγη εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ ἡ βουλὴ μερικῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ ἀρχόντων ἦτον, ὡσὰν συναχθοῦν ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς, τότε νὰ γείνει σύνοδος νὰ καθαρισθοῦν καὶ νὰ ἐξωριζωθοῦν πολλὰ ἐναντία ἀπὸ τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν· ἀρχὴ τὸ σιμωνιακὸν, ὅπου εἶναι ἀποφάσις τῶν θείων ἀποστόλων εἰς τοῦτο· καὶ ἄλλα ἄτοπα καὶ παράνομα ὅπου ἦσαν· καὶ τότε νὰ ἐκλέξουν καὶ πατριάρχην νὰ καθέζεται εἰρηνικὸς καὶ ἀσκανδαλίστος χωρὶς κανένα πειρασμόν» (Μαλ).

Συνελθούσης τὸ β΄ τῆς συνόδου τῇ 17 Ἀπριλίου 1546, ἀντὶ πάσης ἄλλης συζητήσεως κατὰ τὰ προαποφασισθέντα ἐν τῇ α΄ συνοδικῇ συνεδρίᾳ, προτάσει τοῦ Μ. Σακελλαρίου περὶ ἀμέσου ἐκλογῆς πατριάρχου τοῦ Μ. Νικομηδείας ***Διονυσίου,*** «ἐσηκώθησαν μέρος τῶν ἀρχιερέων καὶ μέρος τῶν κληρικῶν καὶ οἱ Γαλατιανοὶ καὶ οἱ Καραμανῖται καὶ ὅσοι ἄλλοι τὸν ἀναποῦσαν τὸν αὐτὸν Νικομηδείας, τὸν ἅρπαξαν ὁμάδι καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὑπῆγαν εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ ἔκαμαν τοὺς ψήφους καὶ ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ ***μικρὸν μήνυμα*** καὶ τὸ ***μέγα*** μετὰ τὸν ἑσπερινὸν τῶν Βαΐων και ἐκάθισαν αὐτὸν εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Τῇ οὖν Κυριακῇ τῶν Βαΐων ἐκαβαλίκευσαν αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς πασιάδες τὸν ὑπῆγαν καὶ τοὺς ἐπροσκύνησε». Κατόπιν δὲ καταβολῆς καὶ τοῦ πεσκεσίου ὁ πασᾶς τὸν ἐπῆρε καὶ τὸν ὑπῆγε καὶ ***ἐφίλησε τοῦ***

βασιλέως τὸ χέρι, ὡς εἶναι σύνηθες τῶν πατριαρχῶν καὶ ***μπαράτιον*** τοῦ ἔδωκε· ὡς δὲ ἔλαβε αὐτὸ ἐκάθησε ἐπὶ τοῦ θρόνου» (Μαλ). Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἡ ἐκλογὴ Διονυσίου Β΄ ἐγένετο τῇ 17 Ἀπριλίου 1546, δεδομένου ὅτι ἀπῃτοῦντο μῆνές τινες πρὸς ἐκτέλεσιν ἐκείνων ὅσα ἡ κατὰ τὰ τέλη 1545 συνελθοῦσα σύνοδος ἀπεφάσισε [69].

Διονύσιος Β΄ φέρεται πατριαρχεύσας ὑπὲρ τὰ ἐννέα ἔτη ἐφ' ὅσον σώζεται ἔγγραφον αὐτοῦ ἀπὸ Αὐγούστου 1555 [70]. «Ἀσθενήσας ἀπέθανε καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς Παμμακαρίστου [71] τὸν ἔψαλλαν μετὰ πάσης εὐλαβείας, τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἔθαψαν ἐν τῇ μονῇ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῇ Χάλκῃ, εἰς τὸ μοναστήριον αὐτοῦ» (Μαλ) [72].

18) ΙΩΑΣΑΦ Β΄

«Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς τὸν θάνατον τοῦ πατριάρχου (Διονυσίου) ἔδραμον πολλοὶ καὶ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τὸ μέρος καὶ ἀπὸ τῆς δύ-

69) Ἡ μελέτη τῶν κατὰ τὴν ἐκλογὴν Διονυσίου Β΄, παρουσιάζει αὐτὸν πατριαρχεύσαντα ***ἅπαξ*** μόνον, ἀπὸ τῆς 17 Ἀπρ. 1546 καὶ ἑξῆς, συνεπῶς ἀποκλείεται πᾶσα ἄλλη καὶ δὴ προγενεστέρα αὐτοῦ πατριαρχεία, ἣν λελανθασμένως ὁ ***Κούπερος*** καὶ κατ' αὐτὸν καὶ ὁ ***Γεδεὼν*** ὁρίζουσι γενομένην τῇ 17 Ἀπριλίου 1537 (***Σάθα*** Μεσ. βιβλ. Γ΄ κζ΄ —***Γεδεὼν*** Π. Πίν. σελ. 504). Ὁ ***Κεραμεὺς*** καθορίζει καλῶς τὰ πράγματα. (Μαυρογορδάτ. βιβλιοθήκη Α΄ σ. 10 σημ. 1).

70) ***Βυζαντινὰ χρονικὰ*** Ζ΄ 682.—**Vailhé** ὡς ἀνωτ. σελ. 1310, 1424.

71) Κατὰ τὸν ***Μαλαξόν***: «τοῦτος ὁ πατριάρχης ἔκτισε μέσα εἰς τὸ πατριαρχεῖον, τὸ μέρος τῆς δύσεως, κελλία τέσσαρα ἐπάνω καὶ ἀπὸ κάτω εἰς αὐτὰ ἔκαμεν ἄλλα τέσσαρα· καὶ πλησιον τούτων ἔκαμεν ἀχοῦρι ἕνα μεγάλον καὶ καλόν. Ἔκαμε δὲ καὶ δύο ἀναλόγια, ὁποῦ κανοναρχοῦν, εἰς τὸν δεξιὸν χορὸν καὶ εἰς τὸν ἀριστερὸν, καὶ ἄλλα τινὰ σκεύη». «Πατριαρχεύοντος δὲ τούτου τοῦ κυροῦ Διονυσιου ἐκατεύασαν τὸν σταυρὸν διὰ ὁρισμοῦ τοῦ πασᾶ ἀπάνωθεν ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου τοῦ πατριαρχείου, ὅπου ἦτον ἀπάνω εἰς τὸ καμπανάριον, καὶ ἐφαίνετον ἀπὸ μακρόθεν στερεᾶς καὶ θαλάσσης καὶ ἐγνώριζεν πᾶς χριστιανὸς τὸ πατριαρχεῖον ὅταν ἤθελε ἰδεῖ τὸν σταυρόν· καὶ ὡς τὸν ἐκατεύασαν ἔγινε μεγάλη λύπη εἰς τοὺς χριστιανούς.» (**Turcogr.** σελ. 168, 169.—*Μ.* ***Γεδεὼν*** Χρονικὰ τοῦ πατρ. οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ ὡς ἀνωτ. σελ 54, 62, ὡς καὶ ἐν ***Ἐκκλ. Ἀλ.*** Δ΄ 513, 515.

72) **Turcogr.** 43, 164-168, 288, 552.—***Χρονογράφος*** Δωροθέου σελ. 4-7.—**Bandurii** 216, 227.—*Μ.* ***Ἀθηνῶν*** Γ΄ 367, 370, 371.—***Κούμας*** Ζ΄ 438.—***Ὑψηλ.*** 91, 93 96.—***Μαθᾶς*** 179.—***Βυζαντίου*** Β΄ 307, 530.—***Γεδεὼν*** 504, 507.—**Le Quien** Ι΄ 322·—***Ὀρθοδ.*** Γ΄ 30.—***Θεολογ.*** Γ΄ 97, 100, 101. Δ΄ 180.—***Μ. Ε. Ἐγκ.*** Θ΄ 405. — ***Φ. Βαφείδου*** ἐκκλ. ἱστ. Γα΄ σ. 21. — ***Ἐκκλ. Ἀλ.*** Δ΄ 398, 399.— ***Κρουμβάχερ*** Γ΄ σ. 716.—***Δυοβουν.*** 77. — ***Μαυρογορδ. βιβλιοθ.*** Α΄ 172. — Περίβασις εἰς τοὺς μονὰς καὶ τὰ μετόχια Σάμου ὑπὸ ***Ἐμμ. Κρητικίδου.*** Ἑρμούπολις Σύρου 1873 σ. 7, 79. ***Ν. Ἑλληνομνήμων*** Ζ 188 ΙΒ΄ 361, ΙΓ΄ 58, 318, ΙΣΤ 292, 293.—Λεξ. ***Ἐλευθερ.*** Δ΄ 614.— Η ἐν Χάλκῃ ἑλληνοεμπ. σχολὴ ***Ξ. Μογέ.*** ΚΠ. 1875 σ. 77.

σεως καὶ συνόδου γενομένης, κοινῇ γνώμῃ ἀρχιερέων, κληρικῶν, ἀρχόντων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ἐψήφισαν πατριάρχην τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως κύριν ***Ἰωάσαφ***. Καὶ ἔδωκαν αὐτοῦ τὸ ***μικρὸν μήνυμα*** καὶ τὸ ***μέγα***, ὡς ἔψαλαν τὸν ἑσπερινόν. Καὶ τὴν ***εὐχαριστίαν*** ποιήσας ἐπὶ χεῖρας τὸ ***δικανίκιον*** ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἡρακλείας καὶ προσκυνήσας αὐτὸν ἐφίλησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Τὸ δὲ ***μέγα μήνυμα*** τοῦ ἔδωκεν ὁ τιμιώτατος καὶ σοφώτατος μέγας χαρτοφύλαξ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κύρις Ἀλέξανδρος ὁ ἀπὸ Τηρᾶς. Ὡς ἔγινε τοῦτος πατριάρχης ἔδραμεν ὅλος ὁ λαός, ἱερωμένοι καὶ κοσμικοὶ καὶ ἐπροσκύνησαν αὐτὸν γέροντες καὶ νέοι». Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὑποβιβάσας τὸ πεσκέσιον εἰς δύο χιλιάδας «ἐπῆρεν αὐτὸς καὶ ὑπῆγεν εἰς τὸ διβάνι ***καὶ τοῦ βασιλέως τὴν χεῖρα ἐφίλησε*** καὶ τὸ ***μπαράτιον*** ἔλαβε» (Μαλ).

Ἀνῆλθε τὸν θρόνον μετὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1555 πατριαρχεύσας μέχρις Ἰανουαρίου 1565, ὅτε αὐθαιρέτῳ ἐνεργείᾳ Μιχαὴλ τοῦ Καντακουζηνοῦ, τοῦ ἐπιλεγομένου Σεϊτάνογλου, καὶ τῇ συνεργασίᾳ ὡρισμένως τοῦ Καισαρείας Μητροφάνους, καθῃρέθη ὑπὸ συνόδου προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ ἀρχ/που Ἀχριδῶν Παϊσίου καὶ ἀποφηναμένης τάδε: «ἀνάξιον ἐκρίναμεν τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ πρωταίτιον τῆς παραβάσεως τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ καθαιροῦμεν καὶ ἔκπτωτον καὶ ἀπηλλοτριωμένον ἔχομεν αὐτὸν καὶ τῆς ἀξίας τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ ὀνόματος, ὥστε μὴ δύνασθαι κατὰ μηδένα τρόπον τοῦ λοιποῦ ἀναλαβέσθαι ἢ τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικὸν ἢ τὸ τούτου λειτούργημα, ἀλλὰ καὶ μόνον κατὰ μοναχοὺς ζῆν [73].» «Ὡσὰν οὖν ἐκαθηρέθη ὁ αὐτὸς κύρις Ἰωάσαφ ἐση-

---

[73]) Τὴν καθαίρεσιν Ἰωάσαφ Β´ (ἐν **Turcogr. σ.172**) ὑπογράφουσιν οἱ ἑξῆς ἀρχιερεῖς: ὁ ἀρχι/πος Ἀχριδῶν ***Παΐσιος***, οἱ μητροπολῖται: Καισαρείας ***Μητροφάνης***, Ἡρακλείας ***Κύριλλος***, Τορνόβου ***Ἀρσένιος***, Κυζίκου ***Ἰωάσαφ***, Θεσσαλονίκης ***Θεωνᾶς***, Νικαίας ***Κύριλλος***, Χαλκηδόνος ***Εὐθύμιος***, Λαρίσσης ***Νεόφυτος***, Ἀδριανουπόλεως ***Ἀρσένιος***, ... (Νευροκόπου ἤ: Ἀμασείας) ***Ἰωάσαφ***, Ἀγχιάλου ***Ξενοφῶν***, Κορίνθου ***Σωφρόνιος***, Προύσης ***Γρηγόριος***, Φιλιππουπόλεως ***Ἀρσένιος***, Παροναξίας ***Βενιαμίν***, Παλαιῶν Πατρῶν ***Γερμανός***, Θηβῶν ***Ἰωάσαφ***, Λακεδαιμονίας ***Γρηγόριος***, Μυτιλήνης ***Μακάριος***, Μεσημβρίας ***Ματθαῖος***, Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους ***Δαβίδ***, Ῥιζαίου ***Ἰωακείμ***, Ἀθηνῶν ***Σωφρόνιος***, Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ***Ἰωακείμ***, Βάρνης ***Γαβριήλ***, Χριστιανουπόλεως ***Μακάριος***, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Μονεμβασίας, Τραϊανουπόλεως ἤτοι Μαρωνείας ***Γαβριήλ***, Διδυμοτείχου ***Σωφρόνιος***, Δρύστης ***Παρθένιος***, Μηδείας ***Ἰωακείμ***, Σωζουπόλεως ***Φιλόθεος***, Ζιχνῶν ***Γρηγόριος***, Λήμνου ***Νεόφυτος*** — οἱ ἐπίσκοποι. Κίτρους ***Δαμασκηνός***, Κασσανδρείας ***Κοσμᾶς***, Πολεαννίνης καὶ Βαρδιωριτῶν ***Μακάριος***, Ζητουνίου ***Ἰάκωβος***, Δρυϊνουπόλεως ***Μακάριος***, Δαμαλῶν καὶ Πολυφέγγους ***Ἰωάσαφ***, Φαναρίου ***Γρηγόριος***, Ὠλένης ***Σισώης***, Αὐλῶνος ***Λαυρέντιος***, Σολωνος ***Ἄνθιμος***, Βελᾶς ***Ἀντώνιος***, ἐπίσκοπος τοῦ Ἰωαννίνων, ἔχων καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ, Φαναρίου

κώθη ἀπὸ τὸν θρόνον καὶ ἔκαμε μετάνοιαν τῶν ἀρχιερέων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ καὶ οὕτως εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ὑπῆγεν εἰς τὰ ὀσπήτια αὐτοῦ, ὅπου εἶχεν ἀγορασμένα καὶ ἐκάθησε» (Μαλ), ἐξορισθεὶς εἶτα καὶ εἰς Ἅγιον Ὄρος ἐνεργείαις καὶ αὖθις τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Καντακουζηνοῦ.

Ὁ καθαιρεθεὶς πατριάρχης θεωρῶν ἑαυτὸν ἀδικηθέντα [74]) ἐζήτησεν ἐγγράφως, μετὰ ἓν ἔτος (1566), τὴν σύγκλησιν μεγάλης συνόδου ἐκ πατριαρχῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων καὶ μητροπολιτῶν πρὸς ἀναθεώρησιν τῆς ἐναντίον αὐτοῦ ἐξενεχθείσης ὡς ἄνω ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ αἴτησις αὕτη ; Σημειωτέον ὅτι ἡ κατ' ἐκείνου καθαίρεσις σαφῶς καὶ ρητῶς ὥριζε καὶ ταῦτα: «εἴπερ τις ἡμῶν τῶν ὑπεγραμμένων ἀρχιερέων προϊόντος τοῦ χρόνου ἐθελήσει ἀθῶσαι αὐτὸν, νομίμως καὶ κανονικῶς καθαιρεθέντα, καὶ ἀθετῆσαι τὴν ἰδίαν ἔννομον ὑπογραφὴν ἐξ ἀξιώσεώς τινος ἢ φιλοπροσωπίας, ὑπάρχῃ αὐτοκαθαίρετος καὶ ἀπηλλοτριωμένος τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τῷ ἀναθέματι ὑπόδικος». Παρὰ ταῦτα ὅμως λέγεται ὅτι ἡ Ἐκκλησία δι' ἕνα ἢ ἄλλον λόγον προέβη εἰς τὴν ἀθώωσιν Ἰωάσαφ Β', καὶ ὅτι μάλιστα οὗτος μετ' οὐ πολὺ μεταβὰς ἐξ Ἁγίου Ὄρους εἰς Ἀδριανούπολιν ἐφησύχαζεν ἐκεῖ μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ, ἄγνωστον πότε ἐπισυμβάσης. «Καὶ ἔκλαυσάν τον πολλὰ οἱ Ἀδριανοπολῖται ὅτι ἔκαμε πολλαῖς καλοσύναις εἰς τὴν μητρόπολιν» (Χρο-

---

Γαβριήλ, ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Θαυμακοῦ, Δημητριάδος ***Θεόφιλος*** ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων, Ρεντίνης ***Δαμασκηνὸς*** ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Σερβίων, Μετρῶν καὶ Ἀθύρων ***Προκόπιος*** ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ Μυριοφύτου — ὁ μητροπολίτης Καστορίας ***Ἰωάσαφ*** καὶ πρωτόθρονος πάσης Βουλγαρίας καὶ ὁ ἐπίσκοπος Στρουμνίτζης ***Ἀνανίας***.— Ἤτοι ἐν ὅλῳ ἀρχιερεῖς 57, ἐξ ὧν **1 ἀρχιεπίσκοπος, 36 μητροπολῖται καὶ 20 ἐπίσκοποι.**

[74]) Καὶ Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς θεωρεῖ ἄδικον τὴν καθαίρεσιν ταύτην, ἐν οἷς γράφει τῷ Κρουσίῳ περὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωάσαφ ὡς «ἀνδρὸς ἀρίστου καὶ φιλέλληνος καὶ φθόνῳ ἀδίκως τῆς πατριαρχείας ἐκπεσόντος· ἔγνωμεν μὲν γὰρ ὅτι οἱ συναινέσαντες ἐν γνώσει καὶ πρωταίτιοι τοῦ κακοῦ πάντες πολλοῖς κακοῖς περιέπεσον καὶ θανάτοις ἐλεεινοῖς· δεικνύοντος, οἶμαι, τοῦ Θεοῦ τὴν ἄδικον αὐτῶν κατ' αὐτοῦ ψῆφον· καὶ ὅτι κολάσει αὐτοὺς ἀδίκως δίκαιον ἄνθρωπον παιδεύσαντας, ὃν ὁ Θεός, οἶμαι, προσεδέξατο θεῖον ὄντα καὶ ἀρετῇ συζήσαντα». (Turcogr. σ.96)— Ὁ γνωστὸς ἐφημέριος τῆς ἐν ΚΠόλει γερμανικῆς πρεσβείας ***Στέφανος Γερλάχιος*** ἐν τῷ «ἡμερολογίῳ» αὐτοῦ σημειοῖ ἀπὸ 20 Φεβρ. 1578 τὰ ἑξῆς σχετικά : «Μοὶ εἶπεν ὁ γέρων Ζυγομαλᾶς ὅτι..... Μιχαὴλ ὁ Καντακουζηνὸς τὸν ἀγαθὸν, ἀθῶον καὶ ἅγιον πατριάρχην Ἰωάσαφ κατεβίβασε τοῦ θρόνου καὶ ἀνεβίβασε τὸν Μητροφάνη. Ὁ Ζυγομαλᾶς μοὶ ἔδειξε τὸν ἀφορισμὸν καὶ μοὶ ὑπεσχέθη ἀντίγραφον τούτου νὰ στείλῃ εἰς Τυβίγγην πρὸς τὸν Κρούσιον» (S.Gerlach, Türkisches Tagebuch. Franckfurt, 1674, σ. 459, μετάφρασις *Κ. Δυοβουνιώτου* ἐν *Ἀναπλάσει* ἔτος ΜΣΤ' (1933) σ. 271).

νογρ.). Ἡ ἱστορία ἀπένειμεν Ἰωάσαφ τῷ Β′ τὸ διακριτικὸν ἐπώνυμον τοῦ *μεγαλοπρεποῦς* 75).

***

Ἔκκλησις Ἰωάσαφ Β′ πρὸς ἀναθεώρησιν τῆς ἐναντίον αὐτοῦ ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας 76)

«Τῷ τιμιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μεγάλῳ ῥήτορι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας κατὰ πνεῦμα υἱῷ ἡμῶν καὶ τοῖς λοιποῖς ἐντίμως δοθείη».

Τιμιώτατε καὶ λογιώτατε μέγα ῥῆτορ τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τιμιώτατε ῥῆτορ λιγυρὲ τῆς αὐτῆς μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐντιμότατε Θεοδόσιε τῆς μεγάλης Ἐκκλησιας νοτάριε καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ὄντες σὺν ἡμῖν νοτάριοι, υἱοὶ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασι καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος.

Αὐτόθι στέλλω τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως καὶ ὅσους λόγους ἀναγγελεῖ ὑμῖν γινώσκετε ὅτι ἡμέτεροί εἰσι· καὶ ἕτερον οὐδὲν αἰτῶ, εἰ μὴ δευτέραν ἔκκλητον μετὰ πατριαρχῶν, μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων, ὅτι, ὡς νομίζω καὶ ὡς ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἠδικήθην τὰ μέγιστα· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὑπὲρ ἀληθείας σπουδάσατε καί, κατὰ τῆς ἀδικίας, ὅπως ἐξέλθῃ αὐθεντικὸς ὁρισμὸς ἐλθεῖν τοὺς ἁγιωτάτους καὶ ὀρθοδοξοτάτους πατριάρχας τόν τε Ἀλεξανδρείας κύριον Ἰωακείμ, τὸν Ἀντιοχείας Ἰωακεὶμ καὶ τὸν Ἱεροσολύμων Γερμανὸν καὶ τοὺς μακαριωτάτους ἀρχιεπισκόπους

---

75) *Περὶ Ἰωάσαφ Β′* ὅρα: Turcogr. σ. 43, 169-174, 290, 336, 559.— *Χρονογρ.* Δωροθέου σ.7-8. — *Μ.Ἀθηνῶν* Γ′ 367,370. — *Κούμας* Ζ′ 438.—*Ὑψηλ.*96,101.— *Μαθᾶς* 179.—*Βυζαντ.*Β′ 531.—*Μ.Γεδεὼν* Π.Πίν. σ.510—*τοῦ αὐτοῦ* ὁ πατριάρχης Ἰωάσαφ Β′ ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐν *Ἡμερολογίῳ τῆς Ἀνατολῆς* τοῦ ἔτους 1883.ΚΠολις 1882, σ. 242 ἑξ—*τοῦ αὐτοῦ* Γράμματα ἐξ Ἀδριανουπολεως. ΚΠολις 1913, σ 9—*τοῦ αὐτοῦ* κανονικαὶ διατάξεις Α′ 31-32. Β 70—*τοῦ αὐτοῦ* χρονικὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ ΚΠολις 1884 σ. 54, 62, 65, 66, 137, 139, 141.—*Κ. Σάθα* Μεσ. βιβλ. Γ′ 547—*τοῦ αὐτοῦ* βιογραφ. σχεδίασμα περὶ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β′ Ἀθῆναι 1870 σ. ιε′-κ′ 148.—Le Quien Ι′ 323.—Va lhé σ.1310,1424. — E. Legrand bibliogr. hellen. XVII siècle t. III′ σ. 288 — *τοῦ αὐτοῦ* Notice biogr. sur Jean et Theodosios Zygomalas σ. 93, 97. — *Παράτημα* ΙΖ′ τόμ. Ε. Φ. Συλλ. σ. 105, 106. — Byz. Z it VIII σ. 395. *Βυζαντινά Χρονικὰ Ζ′* σ. 683. — *Ἑλληνικὰ* ὡς ἀνωτ. Γ′ 48. — *Μ. Ἠλ. Γενναδίου* Φωτ. βιβλ. ὡς ἀνωτ. σ. 4, 22.— *Δυοβουν.* ὡς ἀνωτ. σ. 77.— *Ὀρθοδ.* Γ′ 32.—*Θεολογία* Α′ 23, 24, Γ′ 102, 110. Δ′ 180. ΣΤ′ 290. Ζ′ 351.—*Ἐκκλ. Ἀλ.* Α′ 21. Β′ 730. Γ′ 132, 157. Δ′ 230, 254, 398, 399, 527, 530. ΙΔ′ 334. ΚΒ′ 241. ΚΔ′ 414. *φ. Βαφείδου* Ἐκκλ. ἱστ. Γα′ 23, 45, 129, 134,136.—*Κρσύμβάχερ* Γ′ 716.—*Ἐλευθερουδ.*ΣΤ′ 826,—*Μ.Ε.Ἐγκ.* ΙΓ′ 388. —*Ἑλληνομνήμων* Θ′ 252. ΙΓ′ 279, 303.—*Κ. Δελικάνη* Πατρ. ἔγγραφα Γ′ σ. 277· —W. von Regel Analecta Byzantino-Russica. Petropoli. 1892 σ. 72 ἑξ.— *Θρακικά*, παράρτ. Γ′ τόμ. Ἀθῆναι (1931) σ. 89.—*Παράρτημα* Κ-ΚΒ′ τόμ. Ε. Φ. Συλλ. σ. 95.—Banduri 216. 227.

76) Turcogr. σ. 290.—*Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς* ὡς ἀνωτ. σ. 262.

τόν τε Ἀχριδῶν κύριον Σωφρόνιον καὶ τὸν Πεκίου κύριον Μακάριον καὶ ὅσοι τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων τοῦ Κωνσταντινουπόλεως εἰσὶν ἀπαθεῖς πρὸς ἐμέ, καὶ θεωρήσωσι τὴν ὑπόθεσίν μου ὁμοῦ ἀπαξάπαντες. Καὶ εἰ μὲν ἔχω πταίσιμον ἢ ἐποίησά τι παρὰ τοὺς πρώην πατριάρχας ἢ παρὰ κανόνας, τότε ὑπομονὴν ἔξω εἰς τὴν κατάκρισιν, ἥνπερ μοι πέρυσιν ἀδίκως, ὡς οἶμαι, ἐποιήσαντο· εἰ δέ γε πάλιν ἀδίκως καὶ παρὰ κανόνας τὸ εἰς ἐμὲ εἴργασται, ζητῶ τὴν ἄφεσιν τῆς ἱερωσύνης καὶ ἀρχιερωσύνης μου, ἥνπερ νομίμως καὶ κανονικῶς ἔλαβον. Τοιγαροῦν ὅστις τῶν κληρικῶν ἢ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, ἱερέων καὶ διακόνων, ἢ τοῦ κοινοῦ λαοῦ τὸ οἱονοῦν πρόσωπον φανῇ ἐναντιοθησόμενον τῇ κρίσει, ἥνπερ νομίμως αἰτῶ, ἐπικατάρατος ἔσται ὡς ἡ κατηραμένη συκῆ, ἥπερ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπὶ γῆς περιπατῶν κατηράσατο τοῦ μὴ ποιῆσαι καρπὸν τελείως, ἀλλὰ καὶ ξηρανθῆναι καὶ παραχρῆμα ἐξηράνθη, οὕτω καὶ ὁ ἐναντίος φανεὶς τῇ δικαίᾳ ταύτῃ αἰτήσει τῆς κρίσεως τὴν αὐτὴν κληρονομήσαιτο τοῦ Κυρίου κατάραν. Οὕτως οὖν ποιήσατε ἵνα ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

† ***Ἰωάσαφ, ὁ πρώην ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.***

(Ἀκολουθεῖ).

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ
ΓΕΡΜΑΝΟΥ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
ΕΝ ΜΙΝΟΡΚΑι

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἡ δευτέρα σειρὰ τῶν ἐγγράφων σχετίζεται πρὸς τὴν ἐμπορικὴν μᾶλλον δρᾶσιν τῶν Ἑλλήνων ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς τὴν συμμετοχὴν τῶν ἐν τῇ νήσῳ Μινόρκᾳ ἐγκατασταθέντων Ἑλλήνων κατὰ τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν ἅλωσιν τοῦ φρουρίου τοῦ Ἁγίου Φιλίππου, ὅπερ ἐδέσποζε τῆς πόλεως Mahon ἀφ' ἑτέρου. Τὴν πολιορκίαν αὐτὴν διεξήγαγον οἱ Γάλλοι κατὰ τὸ 1756. Τὰ σπουδαιότατα τῶν ἐγγράφων εἶναι τὰ ἀφορῶντα αἴτησιν τῶν Ἑλλήνων πρὸς ἔκδοσιν προνομίου κατασκευῆς ἅλατος ἐν τῇ νήσῳ. Τὸ πρῶτον ἔγγραφον χρονολογούμενον ἀπὸ 20ῆς Δεκεμβρίου 1752 ἔχει ὡς ἕπεται:

«Ἀναγνωσθείσης σήμερον ἐν Συμβουλίῳ τῆς ταπεινῆς αἰτήσεως τοῦ Θεοδώρου Ἀλεξιάνου ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ καὶ τῶν Νικολάου Ἀλεξιάνου καὶ Μάρκου Ταρούκη ἐκ τοῦ σώματος τῶν Ἑλλήνων τῶν ἐγκατασταθέντων καὶ κατοικούντων ἐν τῇ νήσῳ Μινόρκᾳ Βασιλικῇ ἀδείᾳ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ἥτις ἐκθέτει ὅτι δὲν παρασκευάζεται ἅλας ἐν τῇ εἰρημένῃ νήσῳ, ἀλλὰ μόνον ὅ,τι ἀποξύνεται ἀπὸ τῶν βράχων καὶ τῶν τόπων ἐφ' ὧν τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἔτυχε νὰ πέσωσι καὶ ἐξατμισθέντα ὑπὸ τοῦ ἡλίου νὰ ἀφήσωσι μόριά τινα ἅλατος, ἅτινα συλλέγουσιν οἱ κάτοικοι, καὶ ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἐπαρκὲς εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν γηγενῶν καὶ τῶν ἄλλων κατοίκων οἵτινες διὰ τοῦτο εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ εἰσάγωσιν αὐτὸ ἐκ τῆς Ἴβικας καὶ ἐξ ἄλλων νήσων διὰ μεγάλης δαπάνης ἑτοίμου χρήματος— ὅτι οἱ αἰτοῦντες ἐπενόησαν μέθοδον κατασκευῆς ἅλατος, ἥτις εἶνε νέα ἐν τῇ ῥηθείσῃ νήσῳ καὶ δὲν ἐχρησιμοποιήθη μέχρι σήμερον, καὶ ἐξετάσαντες καλῶς τὴν θέσιν τῆς νήσου καὶ τὴν εὐκολίαν ἣν παρέχει διὰ τὴν κατασκευὴν ἅλατος, ἔμειναν ἱκανοποιημένοι, ὅτι δύνανται νὰ παραγάγωσιν ὄχι μόνον ἐπαρκῆ ποσότητα διὰ τὴν ἐπιτόπιον κατανάλωσιν, ἀλλὰ καὶ λίαν σημαντικὴν ποσότητα πρὸς ἐξαγωγὴν εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους οἵτινες προμηθεύονται νῦν παρὰ τῶν Ἰσπανῶν, Σαρδηνίων καὶ ἄλλων, καὶ ὅτι θὰ

δυνηθῶσι νὰ πωλῶσι τὸ ἅλας εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Μινόρκας εἰς μικροτέραν τιμὴν ἐκείνης εἰς ἣν συνήθως προμηθεύονται αὐτὸ — ἐντεῦθεν ὁ αἰτῶν παρακαλεῖ ὅπως ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης εὐδοκήσῃ νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ῥηθέντα Νικόλαον 'Αλεξιάνον καὶ Μάρκον Ταρούκην τὸ Βασιλικὸν Αὐτῆς προνόμιον διὰ τὴν ἀποκλειστικὴν κατασκευὴν ἅλατος ἐν τῇ ῥηθείσῃ νήσῳ τῆς Μινόρκας κατὰ τὴν νέαν αὐτῶν μέθοδον ἐπὶ διάστημα 15 ἐτῶν. — Διετάχθη παρὰ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἐν Συμβουλίῳ ὅπως ἡ ῥηθεῖσα αἴτησις μετ' ἐνόρκου καταθέσεως τοῦ αἰτοῦντος Θεοδώρου 'Αλεξιάνου καὶ πιστοποιητικοῦ τοῦ ἀντιστρατήγου Blakeney, ἀναπληρωτοῦ Κυβερνήτου Μινόρκας, προσηρτημένων ἐνταῦθα, διαβιβασθῇ καὶ διαβιβάζεται εἰς 'Επιτροπὴν τῶν Λόρδων τοῦ Τιμιωτάτου 'Ιδιαιτέρου Συμβουλίου τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ἵνα ἐξετάσῃ αὐτὰ καὶ ὑποβάλῃ τὴν γνώμην αὐτῆς εἰς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ ».

Τὴν 21ην Δεκεμβρίου 1752 ἡ 'Επιτροπὴ τῶν 'Αποικιακῶν ὑποθέσεων παρέπεμψε τὸ ζήτημα εἰς τὸν Γενικὸν Δικηγόρον καὶ τὸν Γενικὸν Εἰσαγγελέα πρὸς ἔκθεσιν. Μετὰ τὴν λῆψιν τῆς ἐκθέσεως τῶν δύο τούτων ὑπαλλήλων ἡ 'Επιτροπὴ τῇ πρώτῃ Μαρτίου 1753 ἐποιήσατο τὴν ἑξῆς σύστασιν.

« Τῆς 'Υμετέρας Μεγαλειότητος εὐαρεστηθείσης νὰ παραπέμψῃ εἰς τὴν 'Επιτροπὴν ταύτην δύο αἰτήσεις τοῦ Θεοδώρου 'Αλεξιάνου ἐξ ὀνόματος ἑαυτοῦ καὶ τῶν Νικολάου 'Αλεξιάνου καὶ Μάρκου Ταρούκη καὶ τοῦ σώματος τῶν 'Ελλήνων τῶν ἐγκατεστημένων καὶ ἑδρευόντων ἐν τῇ νήσῳ τῆς Μινόρκας τῇ Βασιλικῇ ἀδείᾳ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος — οἱ Λόρδοι τῆς 'Επιτροπῆς συνῆλθον καὶ ἐξήτασαν τὰς ῥηθείσας αἰτήσεις καὶ εὗρον ὅτι ἀμφότεραι σχετίζονται πρὸς μίαν ἐπιχείρησιν κατασκευῆς ἅλατος ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ καὶ ὅπως δυνηθῶσι καλύτερον νὰ τελειοποιήσωσιν αὐτὴν ζητοῦσι ταπεινῶς ὅπως δοθῇ εἰς αὐτοὺς προνόμιον ἵνα ἐξασφαλίσῃ εἰς αὐτοὺς τὰ εὐεργετήματα τὰ ἐντεῦθεν ἀπορρέοντα εἰς διάστημα δεκατεσσάρων ἐτῶν καὶ ταὐτοχρόνως ὅπως τύχωσι δωρεᾶς μικρῶν τινων τμημάτων τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς παραλίας. Καὶ ἡ 'Επιτροπὴ λαβοῦσα τὴν γνώμην τοῦ Δικηγόρου τῆς 'Υμετέρας Μεγαλειότητος καὶ τοῦ Γενικοῦ Εἰσαγγελέως περὶ τῆς αἰτήσεως τῆς ζητούσης τὸ ῥηθὲν προνόμιον συνεφώνησεν ὅπως ἀναφέρῃ περὶ τούτου εἰς τὴν 'Υμετέραν Μεγαλειότητα ὅτι ὡς πρὸς τὴν πρότασιν αὐτῶν νὰ κατασκευάσωσιν ἅλας ἐκ τοῦ θαλασσίου ὕδατος ὅπερ δὲν εἶνε νέα ἐφεύρεσις, καθ' ὅσον ἀπὸ μακροῦ γίνεται τοῦτο εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου, δὲν εἶνε φρόνιμον ἡ 'Υμετέρα Μεγαλειότης νὰ χορηγήσῃ Μονοπώλιον τοιαύτης κατεργασίας διὰ προνομίου (Letters Patent). 'Αλλ' ἡ 'Επιτροπὴ φρονεῖ ὅτι ἡ κατασκευὴ ἅλατος ἐν τῇ ῥηθείσῃ νήσῳ θὰ ἀποβῇ πρὸς μεγάλην ὠφέλειαν πρὸς ὅλους τοὺς ὑπηκόους τῆς 'Υμετέρας Μεγαλειότητος τοὺς ἑδρεύοντας ἐκεῖ καὶ ὅτι εἶνε ὀρθὸν νὰ δοθῇ εἰς τοὺς αἰτοῦν-

τας πᾶσα δέουσα ἐμψύχωσις πρὸς διεξαγωγὴν τῆς εἰρημένης ἐπιχειρήσεως αὐτῶν. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ὑποβάλλει ταπεινῶς τὴν πρότασιν ὅπως ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὸν ἀναπληρωτὴν Κυβερνήτην τῆς Μινόρκας ὅπως χορηγήσῃ εἰς τοὺς αἰτοῦντας πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν καὶ τοῦ ἄλλου Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς ρηθείσης νήσου ἐπὶ χρόνον μὴ ὑπερβαίνοντα τὰ τριάκοντα καὶ ἓν ἔτη, ἐπὶ μικρῷ ἐτησίῳ ἐνοικίῳ ἢ δικαιώματι ἀναγνωρίσεως, τοιαύτας καταλλήλους ἐκτάσεις ἢ τμήματα γῆς κειμένης ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς εἰρημένης νήσου ἀνήκοντα εἰς τὸ Στέμμα, ὡς ὁ ἀναπληρωτὴς Κυβερνήτης ἤθελε κρίνῃ πρόσφορα πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν ρηθέντων ἔργων ἅλατος καὶ ὡσαύτως ἕτερα τμήματα γῆς ἀνήκοντα εἰς τὸ Στέμμα, ἐπαρκῆ διὰ τὴν ἐγκατάστασιν καὶ μόρφωσιν τῶν Ἑλλήνων οἵτινες θὰ ἀπασχοληθῶσιν ἐν τοῖς ρηθεῖσιν ἔργοις καὶ ὅπως ὁ ρηθεὶς ἀναπληρωτὴς Κυβερνήτης—ἵνα δυνηθῇ νὰ ἀνεύρῃ καὶ βεβαιώσῃ τίνα ἐδάφη κατάλληλα πρὸς τοὺς ρηθέντας σκοποὺς ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα ἐπὶ τῆς ρηθείσης Νήσου ἐν διακρίσει ἀπὸ τοιούτων ἅτινα εἶνε ἰδιωτικὴ ἰδιοκτησία—ἐφοδιασθῇ διὰ διὰ τῆς πληρεξουσιότητος νὰ ἀποστείλῃ καὶ ἐξετάσῃ τοιαῦτα ἀρχεῖα, πρόσωπα καὶ ἔγγραφα, ἂν παρουσιασθῇ ἀνάγκη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ ὅπως ὁ ρηθεὶς ἀναπληρωτὴς Κυβερνήτης διαταχθῇ νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς αἰτοῦντας πᾶσαν τὴν δέουσαν ἐνίσχυσιν εἰς τὴν ρηθεῖσαν ἐπιχείρησιν».

Ὑπὸ ἡμερομηνίαν 30 Ἰουνίου 1748 μνημονεύεται μία ἔκκλησις γενομένη ὑπό τινος Πέτρου Cruise, ἐμπόρου ἐκ 1800 δολλαρίων ἐπιδικασθέντων εἰς τὸν Νικόλαον Ἀλεξᾶνον, πιθανῶς Ἕλληνα, διὰ τὴν πτῶσιν μιᾶς ἀποθήκης ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Ἀλεξιᾶνος εἶχεν ἐνοικιάσῃ δύο δωμάτια.

Ἔγγραφα δεικνύοντα ὅτι οἱ Ἕλληνες συμμετέσχον εἰς τὴν ὑπεράσπισιν ἐναντίον Γάλλων, οἵτινες ἐκυρίευσαν αὐτὴν τῷ 1756, ὑπάρχουσι τρία. Τὸ πρῶτον καὶ τὸ τρίτον εἶνε ὁμοίας ὑποθέσεως καὶ δύνανται νὰ ἀποδοθῶσιν ἐν περιλήψει. Τὸ δεύτερον εἶνε μᾶλλον ἐνδιαφέρον καὶ ἀξίζει νὰ παρατεθῇ ἐν ἐκτάσει. Τὸ πρῶτον χρονολογούμενον ἀπὸ 1ης Μαρτίου 1757 ἀσχολεῖται περὶ αἰτήσεως τοῦ Πέτρου Μιχαλίκη, Νικολάου Κακομέρη καὶ Γεωργίου Ἀγγέλου, καταγομένων ἐξ Ἑλλάδος. Οὗτοι ὑπηρέτησαν ὡς ἐθελονταὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου τοῦ Ἁγίου Φιλίππου ὑπὸ τῶν Γάλλων ἄνευ πληρωμῆς. Εὑρίσκοντο νῦν ἐν Ἀγγλίᾳ ἄποροι καὶ ἀπετάθησαν ζητοῦντες βασιλικὴν ἐπιχορήγησιν. Ἡ τρίτη εἶνε ἑτέρα ὁμοίας φύσεως αἴτησις, περὶ ἧς ἀπεφάσισε τὸ Ἰδιαίτερον Συμβούλιον τῇ 2ᾳ Φεβρουαρίου 1762. Ὁ αἰτῶν ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος Ἀλεξιᾶνος, ὁρμώμενος ἐξ Ἑλλάδος καὶ οἱ λόγοι τῆς ἐκκλήσεως αὐτοῦ ἦσαν οἱ αὐτοὶ πρὸς τοὺς τῶν προηγουμένων αἰτούντων. Τὸ Ἰδιαίτερον Συμβούλιον παρέπεμψε τὰς αἰτήσεις ταύτας εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἡ δευτέρα αἴτησις, ἐξετασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τὴν 8ην Ἰουλίου 1757, εἶνε διδακτική, διότι ἐπιχέει φῶς εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν μετηνάστευον ἐκ τῆς ὑπὸ τοὺς Τούρκους Ἑλλάδος. Αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἀναγνωσθείσης σήμερον ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς ταπεινῆς αἰτήσεως τοῦ Κωνσταντίνου Καλαμάτα πρώην πλοιάρχου ἑνὸς πλοίου ἀνήκοντος εἰς τὴν νῆσον Μινόρκαν ἐκτιθεμένης ὅτι ὁ αἰτῶν ἐγκατεστάθη ἐν Μινόρκᾳ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ διὰ τοῦ πλοίου αὐτοῦ (οὗ ἦτο ἐν μέρει ἰδιοκτήτης) ἔκαμε διάφορα ἐμπορικὰ ταξείδια καὶ ἔφερεν ἱκανοὺς ἄλλους συμπατριώτας αὐτοῦ, ἵνα ἐγκατασταθῶσιν ἐπὶ τῆς ρηθείσης νήσου, ὅτι παρατυχὼν ἐκεῖ μετὰ τοῦ πλοίου αὐτοῦ, ὅταν οἱ Γάλλοι ἔκαμαν ἀπόβασιν, ἀφῆκε τὸ πλοῖον αὐτοῦ καὶ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ πράγματα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἁγίου Φιλίππου ὡς ἐθελοντὴς καὶ ἄνευ πληρωμῆς, ἐβάστασεν ὅπλα καθ' ὅλην τὴν πολιορκίαν καὶ ἐξεπλήρωσε πιστῶς τὸ καθῆκον στρατιώτου, ὡς δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἐκ τοῦ προσηρτημένου πιστοποιητικοῦ παρὰ τοῦ Λόρδου Blakeney, ὅτι ὁ αἰτῶν διὰ τῆς ἁλώσεως τοῦ Ἁγίου Φιλίππου ἀπώλεσε πᾶν ὅ,τι εἶχε καὶ περιῆλθεν εἰς ἐνδεεστάτην κατάστασιν, ὢν ἐντελῶς ἔρημος φίλων καὶ μὴ τολμῶν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐκ φόβου καταδιώξεως ἀπὸ μέρους τῶν Τούρκων διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀπεμάκρυνε τοὺς Ἕλληνας ἐκείνους καὶ ἐγκατέστησεν ἐν Mahon, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τοὺς Τουρκικοὺς Νόμους, καὶ διατελῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐν ἐπισφαλεῖ ὑγείᾳ παρακαλεῖ ταπεινῶς ὅπως ἡ Α. Μεγαλειότης εὐδοκήσῃ νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ τὴν βασιλικὴν Αὐτῆς ἐπιχορήγησιν ἢ λάβῃ φροντίδα ὁποίαν ἡ Α Μεγαλειότης ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτῆς συνέσει καὶ ἀγαθότητι ἤθελε κρίνῃ πρέπουσαν».

Καὶ ἡ αἴτησις αὕτη ὡς καὶ αἱ προηγηθεῖσαι, παρεπέμφθη εἰς τοὺς Λόρδους τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

Δὲν γινώσκομεν πῶς οἱ Γάλλοι καταλαβόντες τὴν νῆσον ἀπὸ τοῦ 1756 μέχρι τοῦ 1763 προσηνέχθησαν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα τῆς Μινόρκας. Ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Ἰδιαιτέρου Συμβουλίου οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ αὐτῆς κατὰ τὰς δύο ἑπομένας περιόδους, καθ' ἃς οἱ Ἄγγλοι κατέλαβον τὴν Μινόρκαν (1763-83 καὶ 1798-1802), ὅπερ σημαίνει ὅτι ἢ ἔδειξεν ὀλίγην ζωτικότητα ἢ ὅτι διετέλει εἰς τὴν μακαρίαν κατάστασιν ἥτις χαρακτηρίζει ἐκείνους οἵτινες δὲν ἔχουσιν ἱστορίαν.

***

Ὁ κ. Καθηγητὴς δημοσιεύσας τὰ ἀνωτέρω προσθέτει συγχρόνως ὅτι ἐλλείπει μέχρι σήμερον μία περιληπτικὴ ἱστορία τῆς ὁμογενοῦς Διασπορᾶς τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν χρόνων, ἥτις θὰ ἦτο λίαν ἐνδιαφέρουσα, καθότι θὰ ἐδείκνυεν οὐ μόνον τὴν ἀκατάβλητον δραστηριότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁλόψυχον ἀφοσίωσιν εἰς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τῶν τέκνων αὐτῆς.

† ΣΤΑΥΡΑΚΗ ΑΡΙΣΤΑΡΧΗ ΒΕΗ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ ΤΗΣ Μ. ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΕΡΚΟΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΕΡΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΥΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ

ΘΡΟΝΟΣ Η΄

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΥΠΟ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΚΑΣΑΠΙΔΟΥ ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ.

Ἐν τοῖς τεύχεσι τῆς «Ὀρθοδοξίας» ἀρ. 81, 82, 83 καὶ 96, καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει ἐδημοσιεύθη ὑφ' ἡμῶν ἐκ τοῦ πλουσίου Γραμματοφυλακίου τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Πατρὸς καὶ Δεσπότου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Φωτίου τοῦ Β΄, ἡ περὶ τῶν Μητροπολιτῶν Δέρκων πραγματεία τοῦ σοφοῦ Βυζαντινολόγου ἀειμνήστου Ξενοφῶντος Ἀθ. Σιδερίδου, ἣν οὗτος ἔγραψε πρὸς τιμὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς Μητροπολίτην Δέρκων ἐκλογῆς Αὐτῆς τῇ 17 Ἰανουρίου 1925.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ Γραμματοφυλακίου τῆς Α. Θ. Παναγιότητος δημοσιεύομεν, πρὸς πλουτισμὸν τῆς σχετικῆς πρὸς τὴν περίπυστον ταύτην Μητρόπολιν φιλολογίας, ἑτέραν περὶ τῆς Μητροπόλεως Δέρκων καὶ τῶν αὐτῆς Μητροπολιτῶν μελέτην, ἣν ἔγραψεν ὁ σοφὸς ἀείμνηστος Μέγας Λογοθέτης τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Σταυράκης Ἀριστάρχης Βέης καὶ ἧς ἀντίγραφον ὁ υἱὸς αὐτοῦ κ. Ἀθανάσιος Λογοθέτης παρέδωκε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ ἀρχιερατείαν Αὐτῆς.

Ἡ μελέτη ἄρχεται ἀπὸ τοῦ πρώτου γνωστοῦ Ἐπισκόπου Δέρκων, ὅστις ἐπαρουσίασεν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Ζ΄ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ καὶ λήγει εἰς τὴν ἀρχιερατείαν τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης Δέρκων Καλλινίκου τοῦ Φωτιάδου (1884-1924). Καίτοι δὲ σύντομος ἡ μελέτη, οὐχ ἧττον ὡς ἔργον ἑνὸς σοφοῦ ἀνδρὸς καὶ συγγραφέως καὶ

πρώτου ὀφφικιάλου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἶνε πολύτιμος. Καὶ εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἡ δημοσίευσις καὶ ταύτης, ὡς ἡ τῆς τοῦ ἀειμνήστου σοφοῦ Ξενοφῶντος Ἀθ. Σιδερίδου, εὐχαρίστως μέλλει ἵνα γένηται δεκτὴ παρὰ πάντων ὅσοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν Ἐπισκοπικῶν καταλόγων, δι' οὓς ἡ μελέτη τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς αποτελεῖ καλὴν συμβολήν.

Εἰς συμπλήρωσιν δὲ τῆς δημοσιευομένης μελέτης, προσθέτομεν ἐν τέλει αὐτῆς τὴν βιογραφίαν καὶ τῶν μετὰ τὸν ἀείμνηστον Καλλίνικον Φωτιάδην μέχρι τοῦδε ἀρχιερατευσάντων ἐν Δέρκοις, ἤτοι τῶν Μητροπολιτῶν Κωνσταντίνου (1924), τοῦ εἶτα γενομένου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Φωτίου (1925-1929), τοῦ νῦν εὐκλεῶς τὸν Οἰκουμενικὸν κοσμοῦντος Θρόνον, καὶ τῶν διαδόχων Αὐτοῦ Ἀμβροσίου (1929-1931), τοῦ ἀπὸ Νεοκαισαρείας, καὶ Ἰωακεὶμ (1931—.....) τοῦ ἀπὸ Σταυρουπόλεως καὶ ἀπὸ Σχολαρχῶν τῆς Ἱερᾶς τροφοῦ κατὰ Χάλκην Θεολογικῆς Σχολῆς, τοῦ νῦν τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν διοικοῦντος, παραθέτομεν δὲ ἐκ τῶν κωδίκων τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακίου ἐν ἰδιαιτέρῳ παραρτήματι καὶ τὸν τόμον τῆς ἀναδείξεως τῆς Ἐπαρχίας ταύτης εἰς Θρόνον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὄγδοον, ὡς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς σωζόμενα ὑπομνήματα ἐκλογῆς Μητροπολιτῶν Δέρκων.

Προκειμένου νὰ ἀνατυπώσωμεν καὶ τὴν μελέτην ταύτην εἰς ἰδιαίτερον τεῦχος, ἐν τῷ τεύχει τούτῳ θὰ περιλάβωμεν καὶ τὰς ἐν τῇ καταρτισθείσῃ ὑπὸ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος, τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν πατρὸς καὶ Δεσπότου, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐν Δέρκοις Ποιμαντορίας αὐτῆς, πινακοθήκῃ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως σωζομένας εἰκόνας Μητροπολιτῶν Δέρκων, ἤτοι τῶν Μητροπολιτῶν: Σαμουὴλ τοῦ Χαντζερῆ (1731-1763) τοῦ εἶτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Γρηγορίου (1801-1821) τοῦ ἀπὸ Βιδύνης, Γερμανοῦ (1835-1842) τοῦ εἶτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Νεοφύτου (1842-1853) τοῦ ἀπὸ Δράμας, Γερασίμου (1853- 1865) τοῦ ἀπὸ Πελαγωνείας, Νεοφύτου (1865-1875) τοῦ ἀπὸ Κασσανδρείας, Ἰωακεὶμ τοῦ Κοκκώδη (1875-1884) τοῦ εἶτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Καλλινίκου (1884-1924) τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, Κωνσταντίνου (1924 τοῦ εἶτα ἐπίσης Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ νῦν εὐκλεῶς Πατριαρχεύοντος καὶ τῶν διαδόχων Αὐτοῦ Ἀμβροσίου τοῦ ἀπὸ Νεοκαισαρείας καὶ Ἰωακεὶμ τοῦ ἀπὸ Σταυρουπόλεως.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΑΣΑΠΙΔΗΣ
ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

***

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΔΕΡΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΥΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ

Οἱ Δέρκοι, ἢ καὶ ἑνικῶς καὶ διγενῶς «ὁ καὶ ἡ Δέρκος», ἦσάν ποτε πόλις παράλιος τῆς Θράκης ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, τανῦν δὲ χωρίον ἐπίσης σῶζον τὸ αὐτὸ ὄνομα. Ἐκτίσθη κατὰ τὸ 507 ὑπὸ τοῦ Αὐτοκρά

τορος Ἀναστασίου Α'. καὶ ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ δέρκω (ὁρῶ), οἱονεὶ σκοπός τις ἐποπτεύων τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἐχθρῶν, παρ' ᾧ ἔληγε καὶ ἡ μία ἄκρα τοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Αὐτοκράτορος κτισθέντος πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Κων)πόλεως Μακροῦ Τείχους, ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ Ἀνατολικοῦ μέρους τῆς Ἡρακλείας καὶ λήγοντος παρὰ τῇ πόλει ταύτῃ Δέρκων.

Ἐπισκοπὴ δὲ οὖσα πρότερον τοῦ Μητροπολίτου Ἡρακλείας, ἐγένετο ἀκολούθως Ἀρχιεπισκοπή, περὶ δὲ τὸ 1380 καὶ Μητρόπολις ὑπὸ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως τελευταία τῇ τάξει (ἡ πόλις Δέρκων ἔμενε τῷ 1423 ὑπὸ τὸν Αὐτοκράτορα ΚΗ. (Παπαρ. Ἱστορ. Ε' 325), ἀλλὰ τῷ 1746 κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον 10 ὁ Πατριάρχης Παΐσιος ὁ Β' προεβίβασεν αὐτὴν εἰς θρόνον Η', εἰς ὃν διατελεῖ ἄχρι σήμερον, δηλαδὴ μετὰ τὸν Χαλκηδόνος καὶ πρὸ τοῦ Θεσσαλονίκης.

Ὁ κατὰ καιρὸν Ἐπίσκοπος, Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης Δέρκων πρότερον μὲν ἐγράφετο καὶ ὠνομάζετο μόνον διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως Δέρκων, ἀπὸ δὲ τοῦ 1655 ἄχρι τοῦ 1746 ἐγράφετο καὶ ὠνομάζετο Μητροπολίτης Δέρκων καὶ Νεοχωρίου, ὑπέρτιμος δὲ μόνον καὶ οὐχὶ καὶ ἔξαρχος, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1746, ἤτοι ἀπὸ τοῦ προβιβασμοῦ αὐτοῦ, φημίζεται «Πανιερώτατος Μητροπολίτης Δέρκων, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Βοσπόρου Θρακικοῦ καὶ Κυανέων», ἔστι δὲ καὶ εἷς τῶν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Σαμουὴλ (1763 8) ὀνομασθέντων ὀκτὼ Σεβασμιωτάτων Γερόντων.

***

Ἰδοὺ καὶ οἱ χρηματίσαντες ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἀρχιερεῖς, οὓς ἠδυνήθημεν εὑρεῖν ἐν διαφόροις ἱστορίαις καὶ ἐγγράφοις, δεκαπέντε μὲν ἀπὸ τῆς Ζ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου (787) ἄχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κων)πόλεως (1453) ἐν διαστήματι ἐτῶν 666, ἐξ ὧν δύο προεδρικῶς διῴκησαν ἔχοντες ἄλλας ἐπαρχίας, εἴκοσι δὲ ἀπὸ τοῦ 1640 μέχρι τοῦδε (Σημ. Ἐκδ. μέχρι Καλλινίκου Φωτιάδου δηλ.) κατ' ἀδιάκοπον διαδοχήν, οἱ πάντες δὲ συμποσούμενοι εἰς τριάκοντα πέντε.

α) Ἐπίσκοποι Δέρκων καὶ Χηλῆς.

1) Γρηγόριος Α'. (τῷ 783 Ἀνθ. Ἀλεξ. (94) τόμ. Β'. σελ. 742, πρῶτος γνωστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Δέρκων, παρουσιάσας εἰς τὴν ἐν Νικαίᾳ Ζ'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τῷ 786, 787 (Πρ. Συν.) Σ.-Μήλ. Β'. σ. 871, 876.

β) Ἀρχιεπίσκοποι Δέρκων καὶ Χηλῆς

2) Νεόφυτος Α'. τῷ 879 (Σ.)

3) Μακάριος Α'. (Ἀνθ. Ἀλεξ. (94) τ. Β'. σ. 929), παρῆν ἐν τῇ ὑπὲρ Φωτίου Συνόδῳ τῷ 879 (αὐτ.) (Μήλ. Β'. σ. 929).

4) Ἰωάννης Α΄. (Ἀνθ. Ἀλεξ. (112) τ. Ε΄. σ. 19) κατὰ τὸ 997 (Σ.).

5) Ἰωάννης Β΄. κατὰ τὸ 1166 (τῷ 1166-1185) Ἀνθ. Ἀλεξ. (112) τ. Β΄. σ. 147) ἴσως οὗτός ἐστι, περὶ οὗ ἀναφέρει Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, Πατριάρχης Ἀντιοχείας ἀπὸ τοῦ 1185-1199 (Σύντ. Καν. Τόμ. Γ΄. 147), ὅτι ὁ Ἰωάννης Ἐπίσκοπος Δέρκου ἐπεχείρησε τὸν Θρόνον τῆς Δέρκου ὑπαγαγεῖν εἰς τὸ τοῦ Φιλέα πρωτοπαπαδίκιον αὐτοῦ διὰ τὸ πολυανθρωπότερον αὐτοῦ καὶ ἐκωλύθη συνοδικῶς· ἦν δὲ ὁ Φιλέας χωρίον καὶ ἀκρωτήριον κατὰ τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου.

6) Μιχαὴλ κατὰ τὸ 1171 (Σ.)

7) Γρηγόριος Β΄. (τῷ 1193 Ἀνθ. Ἀλεξ. (112) τ. Ε΄. σ. 101) κατὰ τὸ 1196 (Σ.)

8) Κωνσταντῖνος κατὰ τὸ 1276 καὶ 1279 (Σ.)

9) Ἀνώνυμος κατὰ τὸ 1304 καὶ 1306 (Σ.)

10) Θεόδουλος Ἀρχιεπίσκοπος Νυμφαίου ἔλαβε προεδρικῶς καὶ τὴν διοίκησιν τῆς χηρευούσης (Ἀρχι)επισκοπῆς Δέρκων τῷ 1316 κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον (Mikl. Α΄. σ. 50-1)

11) Λουκᾶς (τῷ 1324-1331 Ἀνθ. Ἀλεξ. (109) τ. Α΄. σ. 104. 106) κατὰ τὸ 1324 μαρτ.-1329 ἀπρ. (αὐτ.)

12) Νεόφυτος Β΄. Μητροπολίτης Βιζύης διοικεῖ προεδρικῶς καὶ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Δέρκων τῷ 1354 (αὐτ.)

13) Ἀνώνυμος 1365 (ἰαν. μάϊ). Οὗτος Μητροπολίτης ὢν τῆς ἐν Πόντῳ Ἡρακλείας μετατίθεται εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Δέρκων τῷ 1365 μηνὶ Ἰανουαρίῳ (Αὐτ. Α΄. σ. 454-(Μηλ. Β΄. σ. 674).

14) Ἀνώνυμος, παρῆν ἐν ΚΠ. κατὰ μῆνα Μάϊον τοῦ 1371 μαρτ. 21 μαϊ. Ἰνδ. θ΄. Ἴσως ὁ αὐτὸς τῷ προηγουμένῳ ἀνωνύμῳ (αὐτ).

Μητροπολῖται

15) Παῦλος (τῷ 1373-1380 Ἀνθ. Ἀλεξ. (109) Β΄. σ. 7) Ἀρχιεπ. Δέρκων καὶ Χηλῆς κατὰ τὸ 1379 7/βρ. καὶ 1381 9/βρ. 23. Ἐπὶ τούτου ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Δέρκων ἐτιμήθη εἰς Μητρόπολιν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ 1365 ἄχρι τοῦ 1379 χρονικὸν διάστημα οὐκ ἔστιν μακρὸν ἀλλὰ 14 μόνον ἐτῶν, δυνάμεθα πιστεῦσαι ὅτι ὁ τῷ 1365 μετατεθεὶς ἀπὸ Ποντοηρακλείας εἰς Δέρκους καὶ ἀνωνύμως ἀναφερόμενος καὶ ὁ κατὰ τὸ 1371, ἢ ἀμφότεροι εἷς καὶ ὁ αὐτός εἰσιν ἢ τοὐλάχιστον ὁ τελευταῖος οὗτος ὁ αὐτός ἐστι τῷ Παύλῳ τούτῳ (αὐτ.)

16) Ἀνώνυμος τῷ 1387 7/βρ. (9β. Mi).

(Ἕπεται συνέχεια)

Ε. Κ. ΦΩΤΙΑΔΟΥ

ΓΕΡΜΑΝΟΣ Α΄ Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(715-729).

Ἡ περίοδος τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας κατὰ τὴν ὁποίαν ἔζησε καὶ ἔδρασεν ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Α΄. — ἀρχαὶ τῆς εἰκονομαχίας — εἶναι ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν, παρὰ τὸ μοναδικὸν ἴσως πλῆθος τῶν γεγονότων, ἡ Βυζαντινὴ λογοτεχνία παρουσιάζει ἐκπληκτικὸν κενόν. Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Ζ΄. μέχρι τῶν μέσων τοῦ Θ΄. αἰῶνος, οὐδεμίαν γνωρίζομεν ἱστορίαν, μόλις δὲ μετὰ ταῦτα ἐμφανίζονται χρονογραφίαι τινές, ἐξ ὧν ἀξιολογώτεραι ἡ Θεοφάνους τοῦ Ὁμολογητοῦ καὶ ἡ τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρου. Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς δὲν εἰμπορεῖ ἀπολύτως νὰ στηριχθῇ ὁ διαπραγματευόμενος τὴν ἱστορίαν τῆς περιόδου ταύτης, διότι ἀνήκοντες ἀμφότεροι εἰς τὴν παράταξιν τῶν εἰκονοφίλων δὲν ἠδυνήθησαν, δυστυχῶς, νὰ διαφύγωσι τὴν ἐπίδρασιν τοῦ αἰσθήματος, ὁ Θεοφάνης βεβαίως περισσότερον τοῦ Νικηφόρου.

Αἱ ἐν ταῖς προμνημονευθείσαις χρονογραφίαις καὶ ἀλλαχοῦ ἐγκατεσπαρμέναι εἰδήσεις περὶ τῆς ζωῆς καὶ δράσεως τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ Α΄. ἔχουσιν ἀνάγκην διαλογῆς καὶ κριτικῆς ἐπεξεργασίας, καθόσον ἀδύνατον νὰ γίνωσιν ἀποδεκταὶ ἐν ᾗ παρέχονται μορφῇ. Κεῖνται πρὸ ἡμῶν λείψανα ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσαν ἄφθονοι μεταπτώσεις, καὶ ποικιλία ἐντυπώσεων, αἵτινες συνεσωρεύθησαν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κεφαλήν· τεκμήρια δράσεως Πατριάρχου, ὅστις, ἀφ' ἑνὸς μὲν παρουσιάζεται ὑπογράφων, ὡς Μητροπολίτης Κυζίκου, ἔγγραφον καταδικάζον τὰς ἀποφάσεις τῆς Στ΄. Οἰκ. Συνόδου, ἀναθεματιζόμενος ὡς **δίγνωμος**, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀνακηρυττόμενος «**ἅγιος, μακαριώτατος, ἐν ἁγίοις Πατὴρ**». Πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἐν τῷ συνόλῳ της ἡ μακρὰ καὶ περιπετειώδης αὕτη ζωὴ διὰ νὰ διασαφηνισθῶσι καὶ μερικὰ σημεῖα ἀμαυρώνοντα λαμπρὰν σταδιοδρομίαν, νὰ ἀναζητηθῇ ἡ κλείς, ἥτις θὰ ὑποβοηθήσῃ εἰς τὴν κατανόησιν ἀνεξηγήτων

ἄλλως πραγμάτων, καὶ τὴν κλεῖδα αὐτὴν μᾶς παρέχει αὐτὸς ὁ ἅγιος Γερμανὸς ἐν τῇ πρὸς Θωμᾶν τὸν Κλαυδιουπόλεως ἐπιστολῇ του: «... ***οὐ γὰρ ἁπλῶς τὰ ἀποτελούμενα σκοπεῖν χρή, ἀλλὰ πανταχοῦ ὁ σκοπὸς τῶν πραττόντων δοκιμάζεται, καὶ ἢ αἰτίας ἀφίησι τὸν ποιοῦντα ἢ τοὐναντίον καταδικάζει*** [1]). Τὸ μυστικὸν τῶν ὑπαρχουσῶν διαφωνιῶν περὶ τοῦ Γερμανοῦ, ὡς ἄλλως τε καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων ἐκ τῶν μεγάλων κυβερνητῶν τῆς Ἐκκλησίας, δέον νὰ ἀναζητηθῇ ἐν τῇ ***οἰκονομίᾳ***, ἡ ἐμφάνισις τῆς ὁποίας συμπίπτει μὲ τὴν ἐποχὴν τῆς Δ΄. Οἰκ. Συνόδου, ὡς ἀναγκαία συνέπεια ἧς ἔλαβον νέας τροπῆς αἱ σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει [2]). Ἡ περαιτέρω ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸν Γερμανὸν θὰ ἀποδείξῃ ὅτι πολλάκις οὗτος ἐνήργησε κατ' οἰκονομίαν.

Ἐξετάζοντες οὕτω τὴν δρᾶσιν τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατριάρχου Γερμανοῦ εὑρίσκομεν αὐτὸν ἀληθῆ πρόμαχον τῆς Ὀρθοδοξίας, ἄνθρωπον σοφὸν καὶ ποιμένα ἀληθῆ, πολὺ δίκαια δὲ ὅσα περὶ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ πολὺς Βαρώνιος ἐν τοῖς χρονικοῖς του ἀποκαλῶν αὐτόν: propugnaculum Ecclesiæ Constantinopolitanæ, lucernam ardentem et lucentem Orientalis Ecclesiæ: utpote qui non solum sanctis operibus et fidei catholicæ defensione universam illustravit Orientem, sed et scriptis ipsam Ecclesiam Catholicam luce perfudit [3]).

Τὴν παροῦσαν μελέτην θὰ διαπραγματευθῶμεν εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον θὰ περιλάβῃ τὰ κατὰ τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ Α΄. ὑποδιαιρούμενον εἰς τρία κεφάλαια:

I) Ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς ἀνόδου αὐτοῦ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον,

II) ἀπὸ τῆς ἀνόδου αὐτοῦ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον μέχρι τῆς ἐκρήξεως τῆς εἰκονομαχίας, καὶ

III) ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως τῆς εἰκονομαχίας μέχρι τοῦ θανάτου του.

Τὸ δὲ δεύτερον ὑποδιαιρούμενον εἰς πέντε κεφάλαια θέλει περιλάβῃ τὰ κατὰ τὴν συγγραφικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν, ὡς ἑξῆς.

I) ἱστορικὰ ἔργα
II) θεολογικὰ
III) ῥητορικὰ
VI) λειτουργικὰ
καὶ V) ἔργα ἀπολεσθέντα.

---

[1]) Migne, Π. Ἑ. τ. 98, στ. 181 Α.

[2]) Θ. Α.-Курганов, Исторія отношеній между государствомъ и Церковью въ Византіи, Καζάν, 1880, σ. 178-179.

[3]) Cæsaris Baronii, Annales Ecclesiastici, ad ann. 730, № 6.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΙΣ

ΚΕΦ. Α΄.

Ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς ἀνόδου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον.

Ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς Α΄. ὁ Ὁμολογητής, ἀνῆκεν εἰς μίαν ἐκ τῶν μεγκλειτέρων οἰκογενειῶν τοῦ Βυζαντίου, ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ πατρίκιος Ἰουστινιανός, ἀπήλαυε μεγάλης εὐνοίας ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἡρακλείου (610-640), ἥτις, ὡς φαίνεται, ἠλαττώθη ἐπὶ Κώνσταντος τοῦ Β΄. (641-668). Κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου, ἐν Συρακούσαις εὑρισκομένου, ἐξυφάνθη πολιτικὴ συνωμοσία, ἥτις καὶ τέρμα ἔθεσεν εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ «ἔν τινι αὐτόθι βαλανείῳ». Τὸν οἰκτρὸν τοῦ πατρός του θάνατον μαθὼν ὁ ἐν Κων)πόλει μεγαλείτερος ἐκ τῶν υἱῶν του Κωνσταντῖνος, ὁ καὶ σύμπασαν ἤδη τὴν ἐξουσίαν καταλαβὼν (668-685), μετὰ στόλου ἔρχεται ἐσπευσμένως εἰς Σικελίαν, ὅπου κατατροπώσας τὴν στάσιν καὶ ἀποκεφαλίσας τὸν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἀναγορευθέντα αὐτοκράτορα Μαζίζιον, Ἀρμένιον τὸ γένος, μετὰ τοῦ φονέως τοῦ πατρός του [4]), ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κων)πολιν. Ἐνταῦθα παρέδωκεν εἰς θάνατον τὸν πατρίκιον Ἰουστινιανόν, ὡς μετασχόντα τῆς συνωμοσίας [5]). Ἐπειδὴ τότε διεμαρτύρετο ὁ Γερμανὸς

---

[4]) Θεοφ. 6160: Migne, Π. Ἑ., τ. 108, στ. 716-717.

[5]) Ἡ περὶ τῆς θανατώσεως τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῆς εὐνουχίσεως τοῦ Γερμανοῦ μαρτυρία ἀνήκει εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρονογράφους, Κεδρηνὸν (Migne, Π. Ἑ., τ. 121, στ. 836) καὶ Ζωναρᾶν (Χρονικὸν Βιβλ. XIV: Migne Π. Ἑ., τ. 134, στ. 1293 A). Ἀπαντᾷ, βεβαίως, καὶ παρὰ τῷ Θεοφάνει, πλὴν ἐν προσθήκῃ ἀνηκούσῃ εἰς χεῖρα μεταγενεστέραν, ὡς ἀπέδειξεν ὁ De Boor (ἐν σημειώσει, σελ. 352) στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι αὕτη δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ μεταφράσει Ἀναστασίου τοῦ Βιβλιοθηκαρίου, ὡς καὶ ἐν πολλοῖς ἐκ τῶν καλλιτέρων χειρογράφων τῆς χρονογραφίας τοῦ Θεοφάνους (Migne, Π. Ἑ., τ. 102, στ. 717). Τὸ γεγονὸς κατὰ Muralt (Α΄,306), ἔλαβε χώραν ἐν ἔτει 668, κατὰ δὲ τὸν Henschen ἐν ἔτει 669 (Sancti Germani vita, auctore Godefrido Henschenio, Acta Sanctorum 1688, maii, tom. III, σ. 159 sq. Migne, Π. Ἑ., τ. 98, στ. 19-36). Ὡς αἰτίαν προυκαλέσασαν τὸν ἀποκεφαλισμὸν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὸ Μηνολόγιον τοῦ Βασιλείου ἀναφέρει τὸν φθόνον [ob invitiam ... (Henschenius ibidem no. 2)], ἀλλ' ἐν μεταγενεστέροις μηναίοις ἄρχεται παρουσιαζομένη αὕτη κατὰ τρόπον περισσότερον εὐνοϊκὸν διὰ τὸν Ἰουστινιανόν, διότι μετὰ τὴν δήλωσιν ὅτι ἐν τῇ συγκλήτῳ ἔχαιρε μεγάλης τιμῆς ὁ Ἰουστινιανός, λέγεται: verum propter *æmulationem* et invidiam illud prorsus non ferens Heraclii nepos, quod videlicet ut præficeretur imperio esset censula-

διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ σκληρὰν συμπεριφορὰν [6]) τοῦ αὐτοκράτορος, ηὐνουχίσθη καὶ αὐτὸς κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ κατετάχθη εἰς τὸν κλῆρον τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ποίας ἦτο τότε ἡλικίας; Ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀ. Π.-Κεραμέως ἐκδοθεὶς Βίος [7]) τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ ἀναφέρει ὅτι ἦτο ἀκόμη νέος μὴ

---

tun, eum interemit, ac beatun Germanum eunuchem fecit (Henschenius, ibidem no. 3 πρβλ. καὶ τοὺς χειρογραφους κώδικας—συναξάρια τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς: 68 (ἀπὸ 1508 ἔ.) φ. 74α, 72 (ἀπὸ 1351 ἔ.) φ. 67α, καὶ 74 (ἀπὸ 1375 ἔ.) 118α.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὑπομνήματος Μαρίας τῆς Ρωμαίας ἀναφέρει ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος κατεδίκασε τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς θάνατον ὡς ἄνθρωπον: «Ὕποπτον ὄντα τούτῳ διὰ περιφάνειαν πρὸς τὸ τῆς βασιλείας ὕψος» (ἐξεδόθη ὑπὸ Μ. Γεδεὼν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ τοῦ 1883, σ. 211-215, 229-234. σ. 213). Καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου τοῦ Γερμανοῦ: «περιδοξον Ἰουστινιάνον Κων/τῖνος ὁ Πωγωνᾶτος ἐπίκλησιν, ἅμα τῷ μετὰ νίκης ἐκ Σικελίας ἐπαναζεῦξαι, τὸν τοῦ πατρὸς ἀνελόντα φονέα σὺν τοῖς ἐκεῖσε στασιασταῖς, ὑπὸ τῆς συγκλήτου τε καὶ πάσης τῆς πόλεως ἐντίμως ὑποδεχθῆναι διαβληθέντα, παρὰ μισοχρίστων τινῶν ὡς βασιλειῶντα διὰ τὸ ἐξ ἀπειροκαλοκαγαθίας ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τοῦ στρατοπέδου παντὸς καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ πλήθους τῆς πόλεως ἀπέκτειvεν» (§ 2).

[6]) «Τὸν δὲ Γερμανόν, τραχύτερον ὄντα, εὐνούχισεν» (Θεοφ. Κέδρην). Ὁ δὲ συγγραφεὺς Μαρίας τῆς Ρωμαίας πληροφορεῖ ὅτι καὶ ὁ Γερμανὸς ηὐνουχίσθη: «διὰ τὸν ἴσον φόβον», ὁ Κωνσταντῖνος δηλ. ἐφοβεῖτο αὐτὸν ὡς ἀνταγωνιστὴν τοῦ θρόνου. Τὰ τοιαῦτα εἶσιν ἁπλῶς ἀποκυήματα τῆς διανοίας μεταγενεστέρων συγγραφέων (И. Андреевъ, Германъ и Тарасій, патріархи Константинопольскіе, Сергіевъ Посадъ, 1907, σ. 5).

[7]) Τοῦτον ἐξέδωκεν ὁ Ἀ. Π.-Κεραμεὺς ἀντιγράψας ἐκ χειρογράφου τεύχους ἀποκειμένου ὑπ' ἀρ. 43, φ. 24 κ. ἑ. ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Λέσβῳ Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας Μονῆς τοῦ Λειμῶνος, ὅπερ, κατ' αὐτόν, φαίνεται γραφὲν περὶ τὰ μέσα τῆς ιγ´ ἑκατονταετηρίδος ἐν τῇ Μονῇ τῆς Πέτρας. Ἄγνωστον ὑπὸ τίνος ἐγράφη. Καθὰ φαίνεται ἐν τῷ προοιμίῳ ὁ συντάκτης προέβη εἰς τὴν συγγραφὴν ταύτην ἐνδοὺς ταῖς προτροπαῖς πνευματικοῦ πατρός, συμμονάζοντος αὐτῷ, Γερμανοῦ δὲ ὀνομαζομένου, καθὰ ἐξάγεται ἐξ ὧν ἐν τῷ ἐπιλόγῳ παρακαλεῖ τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην, ἵνα πρεσβεύῃ πρὸς τὸν Θεόν: «καὶ τῷ προτρεψαμένῳ ὡς τὴν ὁμωνυμίαν οὕτω δὴ καὶ τὴν ὁμοψυχίαν παρασχεθῆναι.» Τὴν συγγραφὴν ταύτην ὁ ἐκδοτης ἀνάγει εἰς τὴν Η´ ἑκατονταετηριδα, ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γερμανοῦ ἢ τοὐλάχιστον περὶ τὰ τέλη αὐτῆς, διότι λέγει, ὁ Θεοφάνης φαίνεται ὅτι ἐγίνωσκε καλῶς τὸν βίον τοῦτον (Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, παραρτήματα 15-18 τευχῶν). Ὁ Ι. Andreeff (ibidem σελ: 187-192, παράρτημα α´) διαλαμβάνων τὰ κατὰ τὸν Βίον τοῦτον ἐκφράζει γνώμην ἀντίθετον πρὸς τὴν τοῦ Ἀ. Π.-Κεραμέως. Κατ' αὐτὸν ὄχι ὁ Βίος ἐχρησίμευσεν ὡς πηγὴ διὰ τῆς χρονογραφίας τοῦ Θεοφάνους, Γεωργίου τοῦ Μοναχοῦ καὶ τοῦ Κεδρηνοῦ, ἀλλὰ τοὐναντίον ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου εὑρίσκεται ἐν ἐξαρτήσει ἀπὸ τῶν προαναφερθεισῶν χρονογραφιῶν. Μικρὰ ἀντιπαραβολή, λέγει, τοῦ Βίου τούτου πρὸς τοὺς Βίους Στεφάνου τοῦ Νέου, Νικηφόρου καὶ Ταρασίου, γραφέντας ὀλίγον τι μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἀνδρῶν

τούτων, μᾶς ἄγει εἰς συμπέρασμα ἀντίθετον πρὸς τὸ τοῦ Ἀ. Π.-Κεραμέως. Ἐν τῷ Βίῳ ἔχομεν ὀλίγας πληροφορίας περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Γερμανοῦ, πολλὰ δὲ κενὰ πληροῖ ὁ συγγραφεὺς διὰ ρητορικῶν σχημάτων καὶ ἀποκυημάτων φαντασίας (§§ 10. 11 κ. ἄ). Τοιουτοτρόπως δὲν θὰ ἔγραφεν ἄνθρωπος καλῶς ἐνθυμούμενος τὸν Γερμανόν. Τὴν γνώμην τοῦ Andreeff στηρίζουσι καὶ τὰ ἐν τῷ Βίῳ ἀναγινωσκόμενα: α) περὶ ἐκπυρπολήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ διδασκαλείου (§ 21), β) περὶ τῆς μὲ τὸ πρόσωπον Στεφάνου τοῦ Νέου συνδεομένης προφητείας τοῦ Γερμανοῦ (§§ 7.8), καὶ γ) περὶ τῆς μεταθέσεως τοῦ Γερμανοῦ ἐκ Κυζίκου εἰς Κων)πολιν. Τὸ περὶ ἐκπυρπολήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Διδασκαλείου παντελῶς ἐλλείποντα ἀπὸ τὰς χρονογραφίας τοῦ Θεοφάνους καὶ τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρου κατὰ πρῶτον συναντῶμεν παρα Γεωργίῳ τῷ Ἁμαρτωλῷ ἢ Μοναχῷ (ἔκδ. Βόννης, τόμ. Β', σ. 742). Ἐὰν πράγματι ὁ Βίος εἶναι ἀρχαιότερος τῶν ὡς ἄνω χρονογραφιῶν καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς πηγὴ δι' αὐτάς, πῶς ὁ Θεοφάνης καὶ ὁ Νικηφόρος παρέδραμον τοιοῦτον γεγονός, τὸ ὁποῖον κατὰ ἡλίου φαεινότερον τρόπον θὰ ἐφανέρου τὴν θηριωδίαν τοῦ εἰκονομάχου Λέοντος; Καὶ κατὰ τὴν περιγραφὴν τῶν κατὰ Στέφανον τὸν Νέον δύσκολον νὰ ἀμφιβάλῃ τις, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου δὲν ἠρύσθη ἀπὸ τὸν Βιον Στεφάνου τοῦ Νέου, μάλιστα δ' ἔν τισι καὶ κατὰ λέξιν (πρβλ. ἔκφρασιν «ὡσεὶ φλόγα πυρός»). Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὴν μετάθεσιν τοῦ Γερμανοῦ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βιου περιπίπτει εἰς χονδροειδῆ λάθη, οὕτω: τὴν μετάθεσιν τοῦ Γερμανοῦ τίθησιν ἐπὶ τῆς ἐν Ρωμῃ Ἀρχιερατείας τοῦ Πάπα Λέοντος, ἐν ᾧ ἀπὸ Μαΐου τοῦ 715 Πάπας Ρώμης ἦτο Γρηγόριος ὁ Β'. (Jaffé, regesta pontificum Romanorum, τόμ. I, 259) ἔκδ. Β'). Ἀναφέρων ὁ συγγραφεὺς περὶ τῆς ἐπιθυμίας τῶν Κων)πολιτῶν, ὅπως ἔχωσι Πατριαρχην τὸν Γερμανὸν προστίθησιν: «οἱ μὲν εἰς Ρώμην σὺν βασιλικοῖς ἀπέπλεον γράμμασι πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς τότε ***Πάπαν Λεόντιον συναίνεσιν αἰτησόμενοι πρὸς τὸ μετάθεσιν ἐκ Κυζίκου ποιήσασθαι***, ἀνυψῶσαι τε καὶ τιμῆσαι τῷ τῆς βασιλίδος ὑψηλῷ θρόνῳ Γερμανόν...» Τὰ λεγόμενα ἐνταῦθα περὶ μεταβάσεως Κων)πολιτῶν εἰς Ρώμην μετὰ παρακλήσεως ὅπως συμφωνήσῃ ὁ Πάπας εἰς τὴν μετάθεσιν τόσον ἔχονται ἀληθείας ὅσον καὶ τὰ λεγόμενα περὶ Πάπα Λέοντος. Μετέβαινον ἀπεσταλμένοι ἑκάστου νέου Πατριάρχου εἰς Ρώμην, ἀλλὰ ***μετὰ*** καὶ οὐχὶ πρὸ τῆς ἀνόδου εἰς τὸν θρόνον καὶ τοῦτο οὐχὶ ἵνα ζητήσωσι τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Πάπα, ἀλλ' ἵνα τῷ γνωστοποιήσωσι τὰ κατὰ τὴν ἄνοδον. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν τῷ Βίῳ συναντῶμεν χρονολογίας τινάς, αἵτινες ἐλλείπουσιν ἀπὸ τὰς χρονογραφίας Θεοφάνους καὶ Νικηφόρου. Ἀλλ' εἶναι ἀκριβεῖς αἱ χρονολογίαι αὗται; Τὰ ἐν § 2 ἀναγινωσκόμενα, ὅτι ὁ Γερμανὸς ηὐνουχίσθη «εἴκοσι χρόνων οὐ πλέω ὤν», καὶ ὅτι κατέλαβε τὴν τῆς Κυζίκου καθέδραν ἄγων τὸ 37ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ (§ 5) πόρρω ἀπέχουσι τῆς ἀληθείας.

Ἐν §§ 23. 25 ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου ὀνομάζει Κων/τῖνον τὸν Ε' ***Καβαλλῖνον*** καὶ ***Κοπρώνυμον***. Τοιοῦτόν τι δὲν συναντῶμεν παρὰ τῷ Θεοφάνει καὶ τῷ Νικηφόρῳ. Καί τι περισσότερον: ὁ συγγραφεὺς ἐπαναλαβὼν τὴν γνωστὴν διήγησιν περὶ τῶν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ χώραν λαβόντων, παρατηρεῖ: «διὸ δὴ καὶ τὸ γεγονὸς οἱ ἀκούσαντες ἐπισκώπτοντες Καβαλλῖνον ἀστείως ἐπωνόμασαν». Ἐνταῦθα τὸ «Καβαλλῖνος» ἀντὶ τοῦ «Κοπρώνυμος». Ἀλλὰ γνωστὸν, ὅτι ἡ διήγησις αὕτη κατὰ πρῶτον ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ζωναρᾶ (A. Lombard, Constantin V, empereur des Romains, Paris, 1902, σελ. 13). Ἐκτὸς τούτου ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα περιπίπτει εἰς χονδροειδὲς χρονολογικὸν σφάλμα: ὁμιλῶν περὶ τῆς βαπτίσεως Κων/τίνου τοῦ Ε'. τὴν γέννησιν αὐτοῦ ἀναφέρει εἰς τὸ 9ον ἔτος τῆς βασιλείας Λέοντος Γ', ὡς καὶ τὴν ἀρ-

ἀριθμῶν ἔτη εἴκοσι» 8). Τοὐναντίον ἡ εἰς τὸν Πάπαν Γρηγόριον τὸν Β΄. ἀποδιδομένη 9) ἐπιστολὴ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Λέοντα τὸν Γ΄ ἀποδίδει αὐτῷ ἡλικίαν 35 ἐτῶν: «ἄγει γὰρ ὁ ἀνὴρ σήμερον ἐννενήκοντα πέντε ἐνιαυτούς, ὑπουργῶν ἑκάστῳ Πατριάρχῃ καὶ Βασιλεῖ.» Ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη κατὰ τὸ 729, ὁ δὲ κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἐννενηκονταπενταετὴς Γερμανὸς ἐγεννήθη ἐν ἔτει 634, καὶ ἦγε τὸ 35ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναόν. Ἡ εἴδησις αὐτὴ φαίνεται, ὡς περισσότερον ἐχομένη ἀληθείας.

χὴν τῆς εἰκονομαχίας. Ἀλλὰ γνωστόν, ὅτι ὁ Κων/τῖνος ἐγεννήθη κατὰ τὸ Γ′ ἔτος τῆς βασιλείας Λέοντος Γ′ (Θεοφ. Χρονογραφία)

Ὅτι ὁ Βίος εἶναι μεταγενέστερος συνάγεται καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς: Κατὰ τὸν Πατριάρχην Νικηφόρον ὁ Γερμανός παραιτηθεὶς τῆς Πατριαρχείας ἀπεμακρύνθη εἰς τὸν πατρικὸν αὐτοῦ δῶμον, ἔνθα καὶ διῆλθε τὰς τελευταίας ἡμέας τῆς ζωῆς του. Το αὐτὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ Θεοφάνης: «καὶ ἀπελθὼν ἐν τῷ λεγομένῳ Πλατανίῳ εἰς τὸν γονικὸν αὐτοῦ οἶκον ἡσύχασεν.» Ἀλλὰ διὰ τοὺς μεταγενεστέρους συγγραφεῖς πανηγυρικῶν λόγων τὸ τοιοῦτον δὲν ἤρκεσε, διὸ καὶ ἐφαντάσθησαν διωγμὸν ἐκεῖ ἔνθα δὲν ὑπῆρχεν. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου εἰπὼν μετα Θεοφάνην (§ 27), ὅτι ὁ Γερμανὸς μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν του ἀπὸ τοῦ Θρόνου «πρὸς τόν πατρικὸν οἶκον ἡσύχαζε», προστιθησιν ἐν § 31 ὅτι: «ὁ χριστιανοκατήγορος βασιλεὺς κἂν τούτῳ φθονήσας τὸν πραότατον ὡς ἂν διαπεσεῖται τῆς μαρτυρικῆς εὐκλείας..... παλυμβουλίᾳ χρησάμενος ἀνακαλεῖται τῆς ἐξορίας καὶ ἐν Πλατανίῳ τοῦτον τῇ χώρᾳ περιορίσας, ἀπρόϊτον ἐκέλευσε πάντῃ διαμένειν.» Τὸν Πάπαν Γρηγόριον τὸν Β′ σύγχρονον τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ Γερμανοῦ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου μεγαλύνει ὡς Γρηγόριον Διάλογον (§ 27). Οὔτε ὁ Θεοφάνης οὔτε ὁ Νικηφόρος περιπίπτουσιν εἰς παρόμοια λαθη. Τοιοῦτον πρᾶγμα ἠδύνατο νὰ συμβῇ μόνον μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν συναξαρικῶν διηγήσεων, ὅτε ἐκ τοῦ Γερμανοῦ, ὡς ἀνθρώπου, τίποτε σχεδὸν δὲν ἀπέμεινεν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀνθρώπων (πρβλ. Propylæum ad A. SS. Novembriis: Synaxarium ecclesiæ Constantinopolitanæ, σελ. 531). Ἐκ τούτων ἁπάντων συνάγεται, ὅτι μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς καὶ ἐπιφυλακτικότητος δέον νὰ γίνηται χρῆσις τοῦ Βίου. Ἄλλως τε καὶ ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ μαρτυρεῖ, ὅτι ἔγραψε: «*τῇ οἰκείᾳ ἀμαθείᾳ*». (I. Andreeff, ibidem σελ. 192). Δυστυχῶς καὶ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ἐκ τῶν ἱεροκηρύκων συναντῶνται κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας τοιαῦται ἀναληθεῖς πληροφορίαι.

8) Πρβλ. καὶ Ὑπόμνημα Μαρίας τῆς Ρωμαίας: «καὶ αὐτὸν δὲ τοῦτον τὸν υἱὸν Γερμανὸν ἤδη μειρακιώδους γενόμενον ἡλικίας....(Ἐκκλ. Ἀλήθ. 1883, σ. 213).

9) Mansi, Conciliorum amptissima collectio, τόμ. XII,967. Πρῶτος ὁ Schwarlöse (Bilderstreit: ein Kampf der Griechischen Kirche um ihre Eingenart und um ihre Freiheit, Gotha, 1890, σ. 113-123) ἀπέκρουσε τὴν γνησιότητα τῶν ἐπιστολῶν τούτων. Ἀνήκουσιν αὗται, κατ' αὐτόν, εἰς σύγχρονον Ἕλληνα συγγραφέα, τοῦθ' ὅπερ οὐδόλως μειοῖ τὴν ἱστορικὴν αὐτῶν σημασίαν, τοὐναντίον ἐνισχύε αὐτήν. Τὰ αὐτὰ φρονεῖ καὶ ὁ I. Andreeff, ibidem σελ. 34 σημ. 1, καὶ Strannik 1892, Ὀκτώβριος, σ. 188 189).

(Ἕπεται συνέχεια)

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ε΄ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

Εἰς μακρὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκθέσεις αὐτοῦ ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρας παρέχει εἰκόνα τῆς συντελουμένης ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ αὐτοῦ ἐργασίας. Ἀναλύει τὴν κατάστασιν, ἀνασκοπεῖ τὰς πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ψηφισθέντων τῷ 1931 νέων Κανονισμῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καταβληθείσας προσπαθείας, καὶ περιγράφει ὅσα ἐγένοντο πρὸς ἀνασυγκρότησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν αὐτῆς πραγμάτων. Εἶναι τὰ μάλιστα ἀξιόλογος ἡ μεταγγισθεῖσα εἰς τὰς περὶ τὰς 240 κοινότητας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς δημιουργικὴ πνοή. Ἡ Α. Σεβασμιότης ἀντιμετωπίζει τὴν κατάστασιν, κατευθύνει τὴν διοίκησιν καὶ ἐργάζεται μὲ ἐνθουσιασμόν, μὲ ζῆλον ἀκραιφνῆ, μὲ βαθεῖαν ἐπίγνωσιν τῆς ὑψηλῆς του ἀποστολῆς, μὲ σύστημα. Ἡ ὁμογένεια τῆς Ἀμερικῆς, καταπεπονημένη ἐκ τῶν δεινῶν τῆς ταλαιπωρίας τοῦ παρελθόντος καὶ εὑροῦσα ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Α. Σεβασμιότητος τὸν ἄξιον ποιμένα καὶ ἀρχηγὸν αὐτῆς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀνασυγκροτήσεως αὐτῆς, παρέχει εἰς αὐτὸν ὁλόθυμον τὴν συνεργασίαν καὶ ἀφοσίωσίν της. Ὁ ὑγιὴς τύπος τῆς Ἀμερικῆς προσφέρει εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν πολυτίμους ὑπηρεσίας.

***

Ἡ ὅλη Ἀρχιεπισκοπὴ διῃρέθη εἰς πέντε περιφερείας κατὰ τὸν περὶ κυβερνητῶν θεσμόν. Οἱ σχηματισθέντες δὲ οὕτω σύνδεσμοι κοινοτήτων συνέρχονται τακτικῶς εἰς τοπικὰ συνέδρια. Προκειμένου νὰ μελετηθῇ ἡ κατάστασις τῆς ὅλης Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ νὰ ληφθῶσι νέα ὅπου ἐπιβάλλεται μέτρα, συνέρχονται κατὰ περιόδους πᾶσαι αἱ κοινότητες εἰς τὰς Γενικὰς Ἐκκλησιαστικὰς Συνελεύσεις.

Ὡς συγκροτοῦνται αἱ κληρικολαϊκαὶ αὗται Συνελεύσεις εἶναι εἶδος κοινοβουλίου ἔνθα ὁ μὲν Ἀρχιεπίσκοπος προεδρεύει, εἰσηγεῖται, προετοιμάζει νομοθετικὴν ἐργασίαν, καὶ ἐξελέγχεται, πάντα δὲ τὰ μέλη, κληρικοὶ καὶ

λαϊκοί, ἔχοντα πλήρη ἐλευθερίαν λόγου, δύνανται νὰ ζητῶσι διασαφήσεις ἐπὶ παντὸς ζητήματος καὶ σημείου τῆς διοικήσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Τὸ σύστημα τοῦτο, ὡς ἤδη ἔχουσι τὰ πράγματα τῆς ἐν Ἀμερικῇ ὁμογενείας, εἶναι ἰδιαιτέρως χρήσιμον. Προκαλεῖ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐν ἐποχῇ ὑλοφροσύνης. Συγκρατεῖ τὸν κλῆρον καὶ τὰς κοινότητας εἰς τὸ κοινὸν πρόγραμμα καὶ τὴν ζωήν. Ἐκτιθεμένων μὲ εἰλικρίνειαν τῶν πραγμάτων, δημιουργεῖ ἐμπιστοσύνην. Ἐκδηλουμένου πόθου πραγματικοῦ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ ποιμνίου, ἀνεγείρει ὀχυρώματα κατὰ διαβολῶν, ἀντάρσιῶν καὶ ἐκμεταλλεύσεων ἀσυνειδήτων.

***

Τοιαύτη Συνέλευσις συνεκροτήθη ἐν Σικάγῳ τῇ 30ῇ Ὀκτωβρίου π. ἔ. Εἶναι ἡ πέμπτη Ἐκκλησιαστικὴ Συνέλευσις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς. Εἰς αὐτὴν προσῆλθον αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπων πάντες οἱ κανονικοὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κληρικοὶ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ὑπὸ αὐτὴν Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων, ὑπερδιπλασίως καλύψαντες τὴν νόμιμον ἀπαρτίαν. Ἡ Συνέλευσις τὰς Συνεδρίας αὐτῆς διεξήγαγεν ἐν τῷ λαμπρῷ Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Αἱ ἐργασίαι αὐτῆς παρετάθησαν μέχρι τῆς 4ης Νοεμβρίου. Τὸ ἔργον τῆς Συνελεύσεως ἦτο κυρίως ἐξελεγκτικὸν καὶ ἀναθεωρητικὸν τῶν διαφόρων κανονισμῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Χαρακτηριστικὸν τῆς Συνελεύσεως ἦτο ἡ βαθεῖα τῶν πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς πατρίου εὐσεβείας καὶ φιλογενείας καθηκόντων ἐπίγνωσις τόσον τῶν κληρικῶν ὅσον καὶ τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων. Οἱ σύνεδροι τῆς Συνελεύσεως κατετοπίσθησαν βασίμως ἐφ' ὅλων τῶν ζωτικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς προβλημάτων, αἱ δὲ συνεδριάσεις διεξήχθησαν ἐν γαλήνῃ καὶ πόθῳ ἐνισχύσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν.

Ἀτυχῶς τὴν ὡραίαν ταύτην εἰκόνα ἀπεπειράθη νὰ ἀσχημίσῃ μικρὰ ὁμὰς περὶ δύο πρόσωπα, ἕνα δικηγόρον, τὸν Σ. Κανούταν καὶ ἕνα ἰατρόν, τὸν Λ. Γιαννόπουλον, γνωστοὺς τῇ ἐν Ἀμερικῇ ὁμογενείᾳ. Οὗτοι πανταχόθεν ἀποδοκιμαζόμενοι διὰ τὴν συστηματικὴν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀντίδρασίν των καὶ μένεα πνέοντες, ἀλλ' ὀρρωδοῦντες νὰ ἐμφανισθῶσιν αὐτοπροσώπως ἐν τῇ Συνελεύσει ἐξαπέστειλαν εἰς Σικάγον ἑτερόν τινα δικηγόρον τὸ ὄνομα Κλεάνθην Βασαρδάκην καὶ ἱερέα τινὰ Πάνον Στάμον, τοῦτον μὲν ἀντικανονικὸν καὶ μὴ εὑρισκόμενον ἐν κανονικῇ ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐκεῖνον δὲ γνωστὸν διὰ τὰ ξένα κοινωνικὰ αὐτοῦ φρονήματα.

Ἦτο φυσικὸν νὰ μὴ γίνωσιν οὗτοι δεκτοὶ ἐν τῇ Συνελεύσει, ὡς μηδὲν ἀντιπροσωπεύοντες καὶ μηδεμίαν δυνάμενοι νὰ ἔχωσι μετ' αὐτῆς σχέσιν, μηδὲν δὲ καὶ νὰ προσφέρωσιν εἰσερχόμενοι εἰς αὐτήν, εἰμὴ θόρυβον καὶ

ταραχάς. Ἀπαράδεκτοι γενόμενοι, τὸ μὲν ἐδημιούργησαν ἀσχημίας πρὸ τοῦ Ναοῦ, τὸ δὲ ὑπέβαλον ἀγωγὴν ἐπὶ Δικαστηρίου κατὰ τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως, ὡς κακῶς συγκροτηθείσης καὶ παρανόμως συνεδριαζούσης. Τὸ εὐκολώτερον τῶν πραγμάτων ἐν Ἀμερικῇ εἶναι νὰ ἐκδοθῇ κλῆσις καὶ κατὰ τοῦ Προέδρου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἵνα ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ Δικαστηρίου. Ὁ Δικαστὴς δὲν θὰ πεισθῇ περὶ τοῦ βασίμου ἢ μὴ τῆς ἀγωγῆς παρὰ κατὰ τὴν ἐνώπιόν του ἐμφάνισιν τοῦ ἐναγομένου καὶ διαδικασίαν. Ἂν ὁ κλητευόμενος ἀποδειχθῇ ἀθῷος, ὁ μὲν Δικαστὴς θὰ ἔχῃ ἥσυχον τὴν συνείδησίν του, θὰ παραμείνῃ ὅμως ἡ ἱκανοποίησις τοῦ μηνυτοῦ καὶ ἡ τοῦ μηνυθέντος διαπόμπευσις διὰ τοῦ τύπου καὶ τῶν φωτογραφιῶν

Καὶ ἀκριβῶς τοῦτο ἐπεζητήθη παρὰ τῶν εἰρημένων προσώπων. Τὸ σχέδιον εἶχε καταστρωθῇ. Ἔπρεπε ὅμως νὰ ἔχωσι συνεργάτην καὶ ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, καθόσον ἀπαγορεύεται εἰς κλητῆρα νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ κοινοποιήσῃ κλῆσιν ἐν Ἐκκλησίᾳ. Εἶχον κληρικὸν τὸν Ἀρχιμανδρίτην Χριστόφορον Κοντογεῶργον, ὄργανον μυστικὸν τῆς εἰρημένης ὁμάδος. Οὕτω κατά τινα συνεδρίαν, καθὼς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἦτο ἀπερροφημένος ὑπὸ τῶν προεδρικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, χείρ τις διολισθήσασα ὕπερθεν τῶν ὤμων του ἀφῆκε φάκελλον, ὃν ἀντιληφθέντες παρακαθήμενοι σύνεδροι ἀφήρπασαν καὶ ἔσπευσαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν κομιστήν, εἰρημένον Ἀρχιμανδρίτην Χρ. Κοντογεῶργον, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐξέλθῃ εἰς τὰ προπύλαια τοῦ Ναοῦ, ἵνα ἀναγγείλῃ τὴν ἐκτέλησιν τῆς ἀνιέρου ἐντολῆς. Ἐκεῖ δὲ ἐκτραπεὶς εἰς ὕβρεις χυδαίας κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἐκακοποιήθη παρά τινων ἐξοργισθέντων Χριστιανῶν. Καὶ ἡ μὲν Συνέλευσις, ἥσυχος πάντοτε καὶ ἀδιατάρακτος, ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον της, ὁ παθὼν ὅμως μετὰ τῶν συντρόφων ἐγείροντες νέαν βάσιν ἀγωγῆς ἐμήνυσαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τοὺς κακοποιήσαντας αὐτὸν ψευδῶς ὁρκισθέντες ὅτι ἡ χειροδοκία ἐγένετο τῇ προτροπῇ τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἡ ἀγωγή των ἀπερίφθη παρὰ τοῦ Δικαστηρίου Σικάγου, διότι ἠλέγχθη ἡ ψευδορκία των. Ἀλλ' οἱ ἀνωτέρω δὲν ἡσύχασαν. Διωργάνωσαν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ συγκέντρωσιν τῶν ὀλίγων φίλων των κομμουνιστῶν, οὐχὶ περισσοτέρων τῶν 100. Καὶ προῆλθον εἰς καθαίρεσιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ κωμικῶς προέβησαν εἰς τὴν ἀνάδειξιν ἄλλου Ἀρχιεπισκόπου! Ἐν Ἀμερικῇ ἡ ἐνέργεια αὕτη προὐκάλεσε γέλωτας Ἀλλ' ἐπιτήδειοι τὴν παρουσίασαν σοβαρὰν καὶ ἐξαπέλυσαν τηλεγραφήματα πρὸς διαφόρους διευθύνσεις καὶ ἄρθρα ἔγραψαν προλέγοντα ἀναστατώσεις καὶ καταστροφάς. Σημειωτέον ὅτι ὁ ἐκ τῶν ἐργατῶν τῶν σκηνῶν Σ. Κανούτας, ἰδὼν τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Σικάγου, ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀμερικῆς.

Οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα ἐν ἀκριβείᾳ ἄξια, βεβαίως, οἴκτου διὰ τοὺς οἱουσδήποτε ἐργάτας καὶ μετόχους αὐτῶν. Ἐν Ἀμερικῇ οὐ μόνον οὐδεὶς ἐταράχθη, ἀλλ' ὅλως τοὐναντίον ὑπέστησαν πάντες τὴν ἀγαθὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἔργου τῆς Συνελεύσεως τοῦ Σικάγου. Καὶ ἦτο ὁμολογουμένως ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς μεγάλη. Ἡ Συνέλευσις αὕτη ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας πάντων καθ' ὅλην τὴν γραμμήν. Διέγραψεν ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ ἐπέβαλε κατευθύνσεις σταθεροποιήσεως καὶ γαλήνης. Θέσασα τὸ ἔργον αὐτῆς, διοικητικὸν καὶ διαχειριστικόν, ὑπὸ τὸ ἄπλετον φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ τοῦ ἐλέγχου, ὑπέδειξε μὲν ὅσα ἐδέοντο τροποποιήσεως σημεῖα τῶν Κανονισμῶν, ἐκήρυξε δὲ τὴν ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην τῆς δημιουργίας καταστάσεως σταθερᾶς, ὥστε ἡ ὀργάνωσις ν' ἀποδώσῃ τοὺς ἀπαιτουμένους καρπούς. Ἦτο ἀνάγκη νὰ κατανοηθῇ παρὰ πάντων ὅτι τὸ Νομοθετικὸν ἔργον εἶχε λήξῃ, ἐκτὸς τῶν ἀπαραιτήτων συμπληρώσεων, ἐχρειάζετο ὅμως εἰς τὸ ἑξῆς κίνησις καὶ ζωὴ ἐν συνεργασίᾳ καὶ ἀλληλεγγύῃ, ἀπαραιτήτῳ προϋποθέσει πρὸς διατήρησιν καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς οἰκονομικῆς ὑποστάσεως τῆς ἐν Ἀμερικῇ ὁμογενείας. Δύναται βασίμως νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ Ε' Ἐκκλησιαστικὴ Συνέλευσις ἐσημείωσε μέγαν σταθμὸν ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν πραγμάτων τῆς ὁμογενείας τῆς Ἀμερικῆς, ἥτις ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς ἰσχυροτέρα.

Αἱ ληφθεῖσαι ἐκθέσεις τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς μετ' ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ θερμοῦ ἐνδιαφέροντος ἀνεγνώσθησαν ἐπὶ Συνόδου. Ἡ Ἐκκλησία μετ' εὐαρεσκείας καὶ ἐπαίνων ἔλαβε γνῶσιν τοῦ ἐπιτελουμένου ἐν Ἀμερικῇ ὑπὲρ τῆς ὁμογενείας ἔργου. Ἐνεκρίθη δὲ ἵνα διὰ Γράμματος πρὸς τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐκφρασθῇ ἡ εὐαρέσκεια καὶ ἡ χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τούτῳ, ὁ ἀποτροπιασμὸς δὲ αὐτῆς διότι εὑρίσκονται ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου ἄνθρωποι λησμονοῦντες τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καθήκοντα αὐτῶν, καὶ δηλωθῇ ὅτι καὶ ἡ Ἐκκλησία μετὰ τῆς ὁμογενείας τῆς Ἀμερικῆς ἀποδοκιμάζει αὐτοὺς καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν.

* * *

ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙΣ

Τῇ 2 Φεβρουαρίου ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κατήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι οἱ ὡς ἄνω Ἀρχιμανδρίτης Χριστοφόρος Κοντογεώργος καὶ ἱερεὺς Πάνος Στάμος, ὄργανα τῆς ὁμάδος τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων Σ. Κανούτα καὶ Λ. Γιαννοπούλου, ὡς καὶ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας ἐν καιρῷ καθαιρεθέντος Β. Λεβέντη, στασιάσαντες συνέπηξαν παρασυναγωγήν, ἥτις ἀπεφάσισε νὰ χειροτονήσῃ αὐτοὺς εἰς ἐπισκόπους δι' ἀντικανονικῶν καὶ καθῃρημένων ἐπισκόπων, τοῦ ἀλβανοῦ Φανόλη καὶ τοῦ σύρου Σωφρονίου. Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος

καταγγέλλων τὸ πραξικόπημα ἐξητήσατο τὴν ἄμεσον καθαίρεσιν τῶν στασιαστῶν κληρικῶν καὶ τὸν ἐξωκκλησιασμὸν τῶν ὀπαδῶν των.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ Συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 5ης παρόντος μηνός, σκεφθεῖσα ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω καταγγελθέντων ἐκκλησιαστικῶν ἐγκλημάτων, ὁμοφώνως προῆλθεν εἰς ἀπὸ τῆς ἱερωσύνης καθαίρεσιν τῶν στασιασάντων κατὰ τῆς οἰκείας αὐτῶν ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καί πηξάντων ἰδίαν παρασυναγωγὴν κληρικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἀπεφάσισεν ἵνα διὰ τηλεγραφήματος πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ἀνακοινωθῇ ἡ καθαίρεσις αὐτῶν, δηλουμένου ἐν τῷ τηλεγραφήματι καὶ ὅτι πᾶς ὁ τολμήσων νὰ ἀκολουθήσῃ τοὺς καθαιρεθέντας ἀφορίζεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ τηλεγράφημα δι' οὗ ἀνεκοινώθη ἡ ἀπόφασις ἔχει οὕτω:

Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηναγόραν.

Νέαν Ὑόρκην·

Ἀνοσίως, ἀθεοφόβως, στασιάσαντες κατὰ τῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιμανδρίτης Χριστοφόρος Κοντογεῶργος καὶ ἱερεὺς Πάνος Στάμος καθῃρέθησαν σήμερον συνοδικῶς. Πᾶς τολμήσων ἀκολουθῆσαι καθαιρεθέντας ἀφορίζεται.

5/2/34 ***Πατριάρχης Φώτιος.***

Ἡ καθαίρεσις προὐκάλεσε βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐν Ἀμερικῇ, ὅθεν ἀθρόα καταφθάνουσι ψηφίσματα καὶ τηλεγραφήματα τῶν ὀργανώσεων, συνδέσμων, σωματείων καὶ κοινοτήτων αὐτῆς, πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, διαδηλοῦντα τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ κλήρου και τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ ἀνοσίου κινήματος τῶν καθαιρεθέντων στασιαστῶν, ἐκφράζοντα εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ραγδαίαν καὶ δικαίαν κατ' αὐτῶν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐκδηλοῦντα τὴν ἀμέριστον πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόραν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἀφοσίωσιν αὐτῶν.

Διὰ νεωτέρου τηλεγραφήματος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ὑπεβλήθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὅτι ὁ καθαιρεθεὶς Χ. Κοντογεῶργος, περαιτέρω εἰς τὴν ἀνοσιουργίαν προχωρῶν, ἀπετόλμησε νέον στυγερὸν πραξικόπημα ἀποσκιρτήσας εἰς τὴν παρασυναγωγικὴν καὶ ἀνταρτικὴν παράταξιν τοῦ σύρου Εὐθυμίου, ὅστις προβὰς γέρων ἤδη εἰς γάμον, καίπερ ἐπίσκοπος ὤν, ἐξέπεσεν ἤδη τοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς τάξεως τῶν κληρικῶν. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ νέου πραξικοπήματος ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἀνέβαλε τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς ἐν ἀναμονῇ τῶν ἀποσταλεισῶν παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς σχετικῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκθέσεων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἀνασυγκροτηθεῖσα ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τὴν ἀπὸ 1ης προσεχοῦς Μαρτίου ἀρχομένην νέαν Συνοδικὴν περίοδον, ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν: Ἡρακλείας Βενιαμίν, Χαλκηδόνος Μαξίμου, Δέρκων Ἰωακείμ, Προύσης Νικοδήμου, Πριγκηπονήσων Θωμᾶ, Ἡλιουπόλεως Γεναδίου, Ἴμβρου καὶ Τενέδου Ἰακώβου, Θεοδωρουπόλεως Λεοντίου, Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντίνου, Χριστουπόλεως Μελετίου, Μύρων Πολυκάρπου καὶ Λαοδικείας Δωροθέους.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

Ἐν τῷ τεύχει τῆς «Ὀρθοδοξίας» τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐδημοσιεύθησαν ἐκτενεῖς πληροφορίαι περὶ τῆς ζωῆς τῆς Ὀρθοδόξου ἐν Αὐστραλίᾳ Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς μεταβάσεως αὐτόσε τοῦ νέου Μητροπολίτου αὐτῆς κ. Τιμοθέου. Εἰς τὰς πληροφορίας ἐκείνας ἀνεφέρετο καὶ ἡ ληφθεῖσα ἀπόφασις τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως Σύδνεϋ περὶ τοῦ αὐτόθι καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας, τὸ ζήτημα τοῦ ὁποίου ἦτο τὸ μόνον λείψανον τῆς παλαιᾶς διαφωνίας μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν Σύδνεϋ.

Ἤδη καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, χάρις εἰς τὴν ἐγνωσμένην ἀρετὴν καὶ δραστηριότητα τοῦ Σεβ. Μ/λίτου Αὐστραλίας καὶ τὴν προθυμίαν πάντων τῶν παραγόντων τῆς Κοινότητος, διεκανονίσθη ὁριστικῶς, οὕτως ὥστε ὁλόκληρον τὸ πλήρωμα τῆς Ὀρθοδόξου ἐν Αὐστραλίᾳ Ἐκκλησίας σήμερον νὰ αἰσθάνηται ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν παλμὸν περὶ τῶν αὐτόθι ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν πραγμάτων.

Τὸ χαρμόσυνον γεγονὸς ἐπανηγυρίσθη ἐν Σύδνεϋ διὰ λειτουργιῶν αἵ ὁποῖαι ἐτελέσθησαν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς Σύδνεϋ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὀνομαστικῆς ἑορτῆς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ ἀνηγγέλθη τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν κάτωθι τηλεγραφημάτων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἁγίας Σοφίας καὶ τοῦ Κλήρου τῶν ἱερῶν Ναῶν.

Α) Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην

Φανάριον

Σύδνεϋ 2/2/934

Ζήτημα ἐλύθη. Ἐπεβλήθη κῦρος Μητροπολίτου, Ἐκκλησίας. Μεθαύριον ὀνομαστικὴ Σας Ἁγίαν Σοφίαν, ἑπομένην Ἁγίαν Τριάδα, λαός, Τύπος πανηγυρίζουν. Ἔτη πολλά.

Αὐστραλίας Τιμόθεος.

Β) Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Σταμπούλ.

Σύδνεϋ 5/2/934

Ἀναπέμψαντες προεξάρχοντος Μητροπολίτου υἱϊκὰς ἱκεσίας ἐπ' ὀνομαστηρίοις ὑμετέρας Παναγιότητος ἐξαιτούμεθα πατρικὰς εὐλογίας.

Διοικητικὸν Συμβούλιον Καθεδρικοῦ
Ναοῦ Ἁγίας Σοφίας.

Γ) Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Φανάριον.

Σύδνεϋ 6/2/934

Συλλειτουργήσαντες προεξάρχοντος ἀγαπητοῦ πανταχοῦ Μητροπολίτου Καθεδρικῷ Ναῷ Ἁγίας Σοφίας ὀνομαστικῇ Παναγιότητος ὑποβάλλομεν συγχαρητήρια σεβάσματα.

Ἀρχιμανδρῖται: Γερμανὸς Ἠλιοῦ,
Μητροφάνης Νικολαΐδης.

Δ) Πατριάρχην Φώτιον.

Φανάριον.

Σύδνεϋ 11/2/934

Προεξάρχοντος Μητροπολίτου πανηγυρίσαντες Κοινοτικῷ Ναῷ Ἁγίας Τριάδος ὀνομαστικὴν Παναγιότητος ὑποβάλλομεν ἀφοσίωσιν.

Πρωτοσύγκελλος Νικόδημος.
Πρωθιερεὺς Χρ. Δημόπουλος.

Ἡ ὁριστικὴ ὡς ἄνω τῆς εἰρήνης ἐν Αὐστραλίᾳ ἀποκατάστασις ἐπλήρωσε βαθείας χαρᾶς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπαντητικῶς δέ, συνοδικῇ ἀποφάσει, ἐξεφράσθησαν τελεγραφικῶς καὶ διὰ γράμματος πρὸς τὸν Σεβ. Μ/την Αὐστραλίας κ. Τιμόθεον καὶ τὸ αὐτόθι εὐσεβὲς πλήρωμα ἡ χαρά, τὰ συγχαρητήρια καὶ ἡ εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

Τῇ 22ᾳ Ἰουλίου π. ἔ. Μητροπολίτης Κρήτης ἐξελέγη, ὡς ἀνεγράψαμεν («Ὀρθοδοξία» ἔτος 1933, σελὶς 188), ὁ ἀπὸ Ρεθύμνης Τιμόθεος. Κατὰ τῆς ἐκλογῆς ἤγειρεν ἔνστασιν ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἐπίσκοπος Ἀρκαδίας Βασίλειος, ἰσχυρισθεὶς ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης Νόμου 5621 αὐτὸς ἔδει νὰ θεωρηθῇ ὡς νόμιμος διάδοχος τῆς χηρευσάσης Μητροπόλεως Κρήτης, συγχωνευομένης μετ' αὐτῆς τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀρκαδίας. Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἀπέρριψε τὴν προσφυγὴν τοῦ Ἐπισκόπου Ἀρκαδίας. Τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τηλεγραφήματος ὁ Πατριαρχικὸς Ἀποκρισιάριος Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, ὡς καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τιμόθεος.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΙΤΡΟΥΣ

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου Μητροπολίτου Κίτρους Παρθενίου ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐθεώρησε τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ὡς προσωρινὴν καὶ ἀπεφάσισε τὴν κατάργησιν αὐτῆς καὶ συγχώνευσιν μετὰ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Βεῤῥοίας καὶ Ναούσης. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ Γράμματος αὐτοῦ ὑπέδειξεν ὅτι ἡ Μητρόπολις Κίτρους δὲν συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν προσωρινῶν ἐν Ἑλλάδι Μητροπόλεων τοῦ Θρόνου καὶ συνεπῶς ἡ κατάργησις αὐτῆς ἐγένετο οὐχὶ ὀρθῶς. Ἀνέλυσε δὲ τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ὡρισμένους ἰδιαιτέρους λόγους δι' οὓς ἡ κατάργησις τῆς ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως δὲν πρέπει νὰ γίνῃ. Ἡ κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον συνελθοῦσα ἐν Ἀθήναις Ἱεραρχία τῆς Ἑλλάδος ἀπησχολήθη μὲ τὸ ζήτημα καὶ ἔλαβε γνῶσιν τῶν ἀπόψεων τοῦ Πατριαρχείου. Ἀπεφάσισε δὲ ὅπως τοῦτο λυθῇ κατὰ τὰς ἀπόψεις ταύτας, ἐφόσον τὸ πατριαρχεῖον ἤθελεν ἐμμείνῃ εἰς αὐτάς. Τὸ Πατριαρχεῖον ἀπαντῶν εἰς σχετικὸν Γράμμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ μακρῶν ἐπανέλαβε τοὺς λόγους δι' οὓς ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Κίτρους δέον νὰ θεωρηθῇ μόνιμος. Συνεπείᾳ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης τοῦ Πατριαρχείου ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δι' ἀποφάσεως αὐτῆς ἐθεώρησε μόνιμον τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν Κίτρους καὶ ἐνέκρινε νὰ προβῇ εἰς τὴν κανονικὴν πλήρωσιν αὐτῆς.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 12ης παρόντος μηνὸς προβᾶσα εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς χηρευούσης Μητροπόλεως Γρεβενῶν κατέστησεν εἰς αὐτὴν τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Σεβαστείας Γερβάσιον, ὅστις ἀπὸ δεκαετίας ἐξετέλει καθήκοντα Γενικοῦ Ἐπιτρόπου ἐν Νέᾳ Κοκκινιᾷ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ὁ νέος Μητροπολίτης Γρεβενῶν μετὰ τὰς κεκανονισμένας διατυπώσεις ἀνέλαβεν ἤδη τὰ καθήκοντα αὐτοῦ. Ἡ ἐκλογὴ ἀνεκοινώθη τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ Γραμμάτων τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἐκλεγέντος Μητροπολίτου. Εἰς ἀπάντησιν ἐγράφησαν τὰ προσήκοντα Πατριαρχικὰ Γράμματα.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΡΔΑΜΕΡΙΟΥ.

Διὰ Γράμματος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου ἀνεκοινώθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀρδαμερίου κ. Καλλίνικος, σοβαρῶς παθὼν τὴν ὑγείαν, ὑπέβαλε κανονικὴν παραίτησιν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρδαμερίου καὶ ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δεόντως ἐκτιμήσασα τοὺς λόγους τῆς παραιτήσεως ἀπεδέξατο αὐτήν. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπὶ 34 ἔτη εὐδόκιμον ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ παραιτηθέντος Μητροπολίτου ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐαρέσκειαν. Τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως οὔσης προσωρινῆς, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὅπως ἀναθέσῃ τὴν διακυβέρνησιν αὐτῆς τῷ ὁμόρῳ Μητροπολίτῃ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους κ. Σωκράτει μέχρι τῆς ὁριστικῆς συγχωνεύσεως αὐτῆς μετ' ἄλλης νομίμου Μητροπόλεως. Τὰ κατὰ τὴν παραίτησιν αὐτοῦ

ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὁ Μητροπολίτης πρώην Ἀρδαμερίου κ. Καλλίνικος. Ἐνεκρίθη συνοδικῶς νὰ γραφῶσι πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ τὸν παραιτηθέντα Μητροπολίτην τὰ προσήκοντα Πατριαρχικὰ Γράμματα.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΙΤΙΟΥ

Ἀπὸ τῆς 8ης παρόντος μηνὸς εὑρίσκεται ἐνταῦθα φιλοξενούμενος ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κιτίου κ. Νικόδημος. Ἡ Α. Σεβασμιότης ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς απομακρύνσεως αὐτῆς ἐκ Κύπρου συνεπείᾳ τῶν γεγονότων τῆς νήσου τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1931 παρέμεινεν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, ὅθεν καὶ ἀφίκετο ἐνταῦθα.

***

Ὁ Μητροπολίτης Κιτίου Νικόδημος Μυλωνᾶς ἐγεννήθη ἐν Λιμνιᾷ τῆς Κύπρου τῷ 1889. Τῇ προστασίᾳ τοῦ ἐκ μητρὸς μικροῦ θείου του, τοῦ πρό τινος ἐκλιπόντος ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Κυρηνείας, ἀπεπεράτωσε τὰς ἐγκυκλίους σπουδάς του ἐν τῷ Παγκυπρίῳ Γυμνασίῳ Λευκωσίας κατὰ τὸ 1910, ὅτε καὶ ἐχειροτονήθη εἰς διάκονον. Σταλεὶς εἰς Ἀθήνας ὅπως σπουδάσῃ τὴν Θεολογίαν κατὰ τὸ 1911, ἀπεφοίτησε τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῷ 1915 καὶ ἐκηρύχθη πτυχιοῦχος αὐτῆς ἀριστεύσας. Ἐπανελθὼν εἰς Κύπρον ὑπηρέτησεν ὡς ἱεροκήρυξ ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Κυρηνείας κατ' ἀρχάς, εἶτα δὲ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ μετὰ καθηκόντων Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Κατὰ τὸ 1917 ἐξελέγη Χωροεπίσκοπος Σαλαμῖνος. Τῷ δὲ 1918 ψήφῳ κλήρου καὶ λαοῦ ἐξελέγη Μητροπολίτης Κιτίου. Τῷ 1925 καὶ τῷ 1930 ἐξελέγη ψήφῳ τοῦ λαοῦ Βουλευτὴς ἐν τῷ Νομ. Συμβουλίῳ τῆς Νήσου.

Ἡ Α. Σεβασμιότης εἶναι πρόσωπον εὐρείας ἀντιλήψεως, βαθείας ἐγκυκλοπαιδικῆς μορφώσεως, ἀπέριττος τοὺς τρόπους, φυσιογνωμία συμπαθής. Διαπνέεται ἀπὸ ἀκραιφνῆ ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας γνωρίζει καὶ μὲ ἐνδιαφέρον βαθὺ παρακολουθεῖ τὰ σύγχρονα μεγάλα προβλήματα. Ἡ γνωριμία καὶ ἡ συναναστροφὴ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἀφήνει ἀγαθὰς ἐντυπώσεις.

***

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐνταῦθα παρουσίας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου Νικοδήμου ἐγράφησαν εἰς τὸν Τύπον πληροφορίαι ἀνακριβεῖς καὶ ἀσύστατοι καὶ τελείως φανταστικαὶ καθ' ἃς δῆθεν ἐγένετο ὁμιλία καὶ ἐλήφθη ἀπόφασις, κατὰ τὰς συναντήσεις τοῦ Μητροπολίτου Κιτίου μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ λύσις τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος Κύπρου διὰ τῆς ἐκλογῆς ὡς Ἀρχιεπισκόπου ἑνὸς τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἡ ἀσύστατος αὕτη πληροφορία δὲν θὰ ἔχρῃζε διαψεύσεως, ἂν ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της δὲν θὰ ἐκινδύνευε νὰ δημιουργήσῃ παρεξηγήσεις δυναμένας νὰ παραπλανήσωσι τοὺς ἀγνοοῦντας Κανόνας καὶ πράγματα, κατ' ἐξοχὴν δὲ νὰ προσθέσωσιν εἰς τὰς θλίψεις τῆς Ἁγιωτάτης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας Κύπρου.

Τὰ τῆς ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου ἐν τῇ Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ Κύπρου διέπονται ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τούτων διατάξεων τοῦ Κατα-

στατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, παραγνώρισις τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ χωρήσῃ ἄνευ εὐθύνης κανονικῆς. Οἱ φοβούμενοι κινδύνους διὰ τὸ γόητρον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας δύνανται νὰ ὦσιν ἥσυχοι ὅτι ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἡ φέρουσα οὐ μόνον τὴν ἄμεσον εὐθύνην τοῦ γοήτρου τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐθύνην τὴν ἀπορρέουσαν ἀπὸ τῆς ἰδιότητος Αὐτῆς ὡς Οἰκουμ. Πατριάρχου καὶ Προκαθημένου τῆς ὅλης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, γνωρίζει εἴπερ τις καὶ ἄλλος, σὺν τῇ περιφρουρήσει τοῦ γοήτρου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ κανονικῶς τεθεσπισμένα ὅρια καὶ τὴν ἀκτῖνα κινήσεως τοῦ ὑπάτου τῆς Ὀρθοδοξίας ἀξιώματος, ὡς καὶ τὰ κατὰ τόπον εἰδικῶς ἰσχύοντα, καὶ πρὸς ταῦτα ρυθμίζει τὰς ἐνεργείας Αὐτῆς ὅταν δοθείσης εὐκαιρίας καὶ κατὰ καθῆκον ἐπιλαμβάνηται ὑποθέσεων ἀφορωσῶν ἀδελφὰς Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΣΘΩΝΙΑΣ

Ἀφίκετο ἐνταῦθα κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ὁ Ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἐσθωνίᾳ Ἐκκλησίας κ. Ἰωάννης Μποῦλιν δι' ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ ὑπόθεσιν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς ἐκκλησιάσματος καὶ ἐν πάσῃ ἐκκλησιαστικῇ σεμνότητι καὶ μεγαλοπρεπείᾳ ἐγένετο ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἡ νενομισμένη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία. Παρέστησαν οἱ Ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας, ἐπίλεκτα μέλη τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας καὶ ξένοι. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Ἄμβωνος ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμανδρίτης Ἀδαμάντιος Κασαπίδης.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΛΒΕΡΤΟΥ.

Τὴν 27ην παρόντος μηνὸς ἡ ἐνταῦθα Βελγικὴ Παροικία ἐτέλεσεν εἰς τὸν Καθολικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως τοῦ Βελγίου Ἀλβέρτου. Προεξῆρχεν ὁ Ἀποστολικὸς Ἀντιπρόσωπος Σεβασμιώτατος Μαργκότι. Ὁ ἐξοχώτατος Πρεσβευτὴς τοῦ Βελγίου παρίστατο ἐν μεγάλῃ στολῇ. Προσῆλθον ὁ ἐξοχώτατος Νομάρχης Μουχιεδδὶν βέης, τὸ Προξενικὸν Σῶμα καὶ τὰ μέλη τῆς ἐνταῦθα Βελγικῆς παροικίας. Κατόπιν ἰδιαιτέρας προσκλήσεως ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ Σεβασμιώτατος Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος μετὰ τοῦ Α' Διερμηνέως τῶν Πατριαρχείων Σπ. Κωνσταντινίδου.

Ο ΝΕΟΣ ΟΥΓΓΡΟΣ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ.

Τὴν 18ην παρόντος μηνὸς περὶ ὥραν 11.30 ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ νέος Πρεσβευτὴς τῆς Οὐγγαρίας Dr. Michel Jungerth Arnothy καὶ ὑπέβαλε τὰ σέβη τῆς Ἐριτίμου Οὐγγρικῆς Κυβερνήσεως. Ἡ δεξίωσις τῆς Α. Ἐξοχότητος ἐγένετο ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μετὰ πάσης τιμῆς κατὰ τὴν νενομισμένην τάξιν. Τὴν ἐπομένην, 19ην μηνός, ἀνταπέδωκεν εἰς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὴν ἐπίσκεψιν ἐκ

μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐν τῇ Οὐγγρικῇ Πρεσβείᾳ ὁ Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος ἐν συνοδείᾳ τοῦ Α΄ Διερμηνέως τῶν Πατριαρχείων Σπ. Κωνσταντινίδου.

ΟΝΟΜΑΣΤΗΡΙΑ.

—Τῷ ἑορτάσαντι τὰ ὀνομαστήρια αὐτοῦ κατὰ τὴν 12ην παρόντος μηνὸς Παναγιωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Μελετίῳ διὰ Πατριαρχικοῦ Τηλεγραφήματος διεβιβάσθησαν αἱ ἐγκάρδιοι συγχαρητήριοι εὐχαὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, εἰς Ἣν ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀπήντησεν τηλεγραφικῶς εὐχαριστῶν.

— Τοὺς ἑορτάσαντας τὰ ὀνομαστήρια αὐτῶν Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Χριστουπόλεως Μελέτιον καὶ Μύρων Πολύκαρπον ἡ. Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη κατ' οἶκον.

—Τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Σιναίου Πορφύριον καὶ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ξάνθης Πολύκαρπον, ἑορτάσαντας τὰ ὀνομαστήρια αὐτῶν ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη καὶ ηὐχήθη καταλλήλως.

ΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΑΔΕΙΑΙ.

—Τὴν 4ην τοῦ παρόντος μηνὸς ἐπανέκαμψεν ἐκ τοῦ εἰς Ἀθήνας ταξειδίου αὐτοῦ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μάξιμος.

—Περὶ τὰ μέσα τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπέστρεψεν ἐξ Ἀθηνῶν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Τρωάδος Εὐστάθιος, Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ.

—Τὴν 28ην μηνός, τυχὼν ἀδείας, ἀνεχώρησεν εἰς Ἀθήνας δι' ἀτομικὰς αὐτοῦ ὑποθέσεις ὁ Πανοσιολογιώτατος Μέγας Ἀρχιδιάκονος Γρηγόριος.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΡΙΓΚΗΠΟΝΝΗΣΩΝ

Ὁ ἐκ τῶν περυσινῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Διάκονος Ἀνδρέας Παντολέοντος διωρίσθη Ἀρχιδιάκονος καὶ Ἱεροκήρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πριγκηποννήσων.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ ΕΓΡΗ ΚΑΠΟΥ.

Ὁ Πανοσιολογιώτατος Μέγας Ἀρχιδιάκονος Γρηγόριος διωρίσθη διὰ Πατριαρχικοῦ Πιττακίου μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ Νεκροταφείου Ἐγρῆ-καπού.